

Вяра

ПРАВОСЛАВЕН КАТЕХИЗИС - II-ра част

СИМВОЛ НА ВЯРАТА

Ни
е,
вярва
щите
право
славн
и
христ
иани,

сме длъжни да живеем съобразно с вярата си, ако искаме да спасим душите си. Свети апостол Павел казва: „Без вяра не е възможно да се угоди на Бога“ (Евр. 11:6).

Но що е това вяра?

Свети апостол Павел я обяснява така: „Вяра е жива представа на онова, за което се надяваме, и разкриване на онова, що се не вижда“ (Евр. 11:1). Това значи, че онзи, който истински вярва, е уверен в невидимото като във видимото, и в очакваното като в настоящето.

Във времето на Иисуса Христа една жена-езичница имала дъщеря, която била обхваната от зъл дух. Тая жена била чула, че Иисус Христос е милостив към страдащите и че има власт да изгонва бесовете. С цялото си сърце тя повярвала в това и взела горещо да се надява, че Иисус Христос ще излекува и нейната дъщеря. Затова, когато Спасителят се приближил веднаж до града, дето тя живеела, тя излязла насреща Му и взела да вика с пълна вяра:

„Помилуй ме, Господи, Сине Давидов! Дъщеря ми зле се мъчи от бяс!“ Но Иисус Христос не ѝ отвърнал нито дума. Въпреки това жената била толкова твърдо уверена, че ще получи очакваното, че продължавала да моли. Учениците я съжалили и започнали да се застъпват за нея пред Господа. „Отпрати я, казали Му те, защото вика подире ни.“ Тогава Иисус Христос рекъл: „Аз съм пратен само при загубените овце от дома Израилев“ (т.е. само при избрания от Бога еврейски народ). Но и сега увереността на жената, че Спасителят ще излекува дъщеря ѝ, не се разколебала. Тя се приближила до Него, взела да Му се кланя и да дума:

„Господи, помогни ми!“ А Той, като че ли отказвайки да я удовлетвори, ѝ отговорил: „Не е добре да се вземе хлябът от чедата и да се хвърли на псетата“, т.е. не трябва да се правят благодеяния на езичниците, когато засега тия благодеяния са предназначени само за евреите. Но увереността на жената, че ще получи очакваната милост не отслабнала и сега. С още по-голяма вяра тя казала: „Да, Господи, ала и псетата ядат от трохите, що падат от трапезата на господарите им.“ Тогава Иисус Христос ѝ рекъл: „О, жено, голяма е твоята вяра; нека ти бъде по желанието ти!“ И в същия час дъщеря ѝ оздравяла (Мат. 15:22 – 28).

В това евангелско събитие ние виждаме най-ясно потвърждение на ап. Павловите думи, че вярата е жива представа на онова, за което се надяваме, т.е. *увереност*, че *ще получим онова, което с вяра очакваме*.

Но вярата, както казахме, е още *увереност в невидимото* като във видимото. Това особено ясно се вижда от следния пример.

Дълбоко вярващият в Бога св. цар Давид говори за себе си: „Винаги виждах пред себе си Господа“ (Пс. 15:8). Ние знаем, че „Бога никой никога не е видял“ (Йоан 1:18). Как трябва да

разбираме тогава думите на св. цар Давида? Ясно е, че не в буквален смисъл, а в преносен смисъл. Свети цар Давид е искал да каже: макар Бог да е невидим, но за мене, който вярвам твърдо в Бога, Той е толкова несъмнено съществуващ, колкото са несъмнено съществуващи видимите предмети. И както аз тях виждам, тъй мога да кажа и за невидимия Бог, Когото силно чувствавам, че Го виждам винаги пред себе си. От тук става ясно, че *вярата е несъмнена увереност в невидимото като във видимото.*

Вярата е зрението на душата. Както с очите си виждаме физическия свят, тъй с вярата живо си представяме истините и събитията от духовния свят – например истината, че Бог е Творец на вселената, и събитията като възкресението на Исуса Христа от мъртвите и всеобщото възкресение на телата преди страшния съд. Това, което разумът не може да разбере, схваща го душата чрез вярата. Вярата не отхвърля знанието, а го допълва.

Когато усвояваме истините на вярата, ние трябва да проявяваме не само склонност към знание, за да научим какво е съдържанието на нашето Верую, но и доверие към божествените истини, за да ги почувствуваме. Защото само с разума не е възможно да се разберат истините на вярата. Вярата се основава на доверието ни в Спасителя, в св. апостоли и в старозаветните праведни мъже, чрез които е говорил Сам Бог.

Православната християнска вяра е изложена накратко в *Символа на вярата*. Той е съставен от св. отци и учители на Църквата на Първия и Втория вселенски събори, които са станали през IV век. Вселенски събор се нарича събрание на църковните пастири и учители по възможност от цялата вселена. В Православната църква е имало всичко 7 вселенски събори. Първият вселенски събор е бил свикан в гр. Никея

(Мала Азия) в 325 год., а вторият – в Цариград в 381 год. По името на тия два града, дето са заседавали Първият и Вторият вселенски събори, символът на вярата, изработен на тия събори, се нарича Никео – Цариградски.

Думата символ е гръцка и означава „знак“. На български „символ на вярата“ ще рече

„знак на нашата вяра“ или кратко изложение на нашата вяра. На въпроса, как вярваме? – ние отговаряме със Символа на вярата. За прегледност и по-лесно изучаване Символът на вярата е разделен на 12 члена. Ето ги:

1. Вѣрую во едінаго Бѣга Отцѣ, Вседержителя, Творцѣ небу и земли, вѣдимым же всем и невѣдимым.

2. И во едінаго Гѣспода Иисуса Христа, Сына Бѣжия, Единорѣднаго, Іже от Отцѣ рождѣннаго прѣжде всех век; Свѣта от Свѣта, Бѣга істинна от Бѣга істинна, рождѣнна, несотворѣнна, единосущна Отцѣ, Імже вся бѣша.

3. Нас рѣди человек и нашего рѣди спасѣния сшѣдшаго с небес и воплотѣвшагося от Дѣха Свѣта и Маріи Дѣвы и вочеловѣчшася.

4. Распѣтаго же за ны при Понтійстем Пилѣте, и страдѣвша, и погребѣнна.

5. И воскрѣсшаго в трѣтий день по Писѣнием.

6. И возшѣдшаго на небеса, и седѣща одеснѣю Отцѣ.

7. И пѣки грядѣщаго со слѣвою судѣти живѣым и мѣртвым, Егѣже Цѣрствию не бѣдет концѣ.

8. И в Дѣха Свѣтаго, Гѣспода, Животворящаго, Іже от Отцѣ исходящаго, Іже со Отцѣм и Сыном спокланѣема и сславима, глаголавшаго прорѣки.

9. Во едѣну Святую, Соборную и Апостольскую Церковь.

10. Исповѣдую едѣно крещѣние во оставлѣние греховъ.

11. Чаю воскресѣния мѣртвыхъ,

12. и жѣзни бѣдущаго вѣка. Амѣнь.

1. Вярвам в едѣния Бог Отец, Вседържител, Творец на небето и на земята, на всичко видимо и невидимо.
2. И в едѣния Господ Иисус Христос, Сѣна Божѣй, Единородния, Който е роден от Отца преди всички векове; Светлина от Светлина, истински Бог от истински Бог, роден, несътворен, едѣносъщен с Отца, чрез Когото всичко е станало.
3. Който заради нас човеците и заради нашето спасение слезе от небето и се въплѣти от Светѣя Дух и Дева Марѣя и стана човекъ,
4. Който за нас бе разпѣнат при Понтия Пилата, и страда, и бе погребанъ.
5. И възкрѣсна в третѣя ден, според Писанията.
6. И възлезе на небесата и сѣди отдѣсно на Отца.
7. И пак ще дойде със слава да сѣди живи и мѣртви, и царството Му не ще има крайъ.
8. И в Светѣя Дух, Господа, Животворящѣя, Който изхожда от Отца, Комуто се покланяме и Когото славим наравно с Отца и Сѣна, и Който е говорил чрез пророците.
9. И в едната, света, съборна и апостолска Църква.
10. Изповядвам едѣно кръщение за прощаване на греховете.
11. Очаквам възкресѣнието на мѣртвите.
12. И живота в бѣдещѣя векъ. Аминъ.

Първата част от Символа на вярата (1 – 7 членове) е съставена на I Вселенски събор, а втората част (8 – 12 членове) – на II Вселенски събор.

Всеки православен христѣянин трябва да научи наизуст

Символа на вярата, за да може да знае в какво точно вярва, та да бъде всякога готов да отговаря всекиму, който му поиска сметка за неговата надежда (1 Петр. 3:15).

Но християнинът е длъжен не само да вярва и да знае наизуст Символа на вярата. Той трябва и да вникне в истините на своята вяра. Как ще може да вникне? Като все повече и повече опознава изворите на Божественото откровение. А те са: Свещеното Писание, Свещеното Предание, природата и човешката съвест. От Свещеното Писание ние черпим познания за Бога и за Неговите промислителни действия в света. От Свещеното Предание ние узнаваме за много други важни неща, които не са били записани в Св. Писание, но които са дошли до нас запазени в църковната памет, в разни молитвени последования и в творенията на светите отци и учители църковни. От изучаването на природата ние достигаме до познанието на Твореца ѝ. Изследвайки своята съвест, тоя Божий глас в човека, ние все повече и повече се доближаваме до богооткровения нравствен закон, открит ни напълно ясно в словото Божие.

Нам е нужно да знаем истините на вярата, за да не изпаднем в религиозни заблуждения. Правилната вяра води и към правилен живот. Като имаме правилна вяра, ние ще знаем как да живеем тук на земята, за да угодим на Бога. Словото Божие казва, че без вяра не е възможно да се угоди на Бога (Евр. 11:6). Вярата ни трябва да бъде искрена, дълбока, твърда, за да бъде двигател на благодатен евангелски живот. Тя трябва да се разкрива в добри дела, защото *вярата без дела е мъртва* (Иак. 2:17).

Пример на дълбока и непоколебима вяра виждаме в първата християнска община. Ето какво четем за нея в Деяния апостолски:

„А множеството повярвали имаха едно сърце и една душа; и никой нищо от имота си не наричаше свое, но всичко им беше общо. Апостолите пък свидетелствуваха с голяма сила за възкресението на Господа Иисуса Христа, и голяма благодат беше върху тях всички. Помежду им нямаше ни един, който да се нуждае; защото, които притежаваха земи или къщи, продаваха ги и донасяха цената на продаденото и слагаха пред нозете на апостолите; и се раздаваше всекому според нуждата“ (4:32 – 35). „И всеки ден единодушно престояваха в храма и, преломявайки по къщите хляб, хранеха се с весело и чисто сърце, като хвалеха Бога и като бяха обични на целия народ. А Господ всекидневно прибавяше към църквата такива, които се спасяваха“ (2:46 – 47).

ПЪРВИ ЧЛЕН

***Вѣрую во едінаго Бóга Отцá, Вседержітеля, Творцá
небу и землі, відимым же всем и невідимым.***

***(ВЯРВАМ В ЕДИНИЯ БОГ ОТЕЦ, ВСЕДЪРЖИТЕЛ, ТВОРЕЦ НА
НЕБЕТО И НА ЗЕМЯТА, НА ВСИЧКО ВИДИМО И
НЕВИДИМО)***

Основата на правилния духовен живот е вярата, че има Бог и че Той е един. Словото Божие казва: „Оня, който дохожда при Бога, трябва да вярва, че Той съществува“ (Евр. 11:6). А първата от десетте заповеди, които Бог дал на еврейския народ, гласи: „Аз съм Господ Бог твой;... да нямаш други богове освен Мене“ (Изх. 20:2 – 3).

Първите човеци са вярвали в истинския Бог. Отпосле, вследствие на грехопадението, постепенно се е появило идолопоклонството. Тъй полака-лека всички почти човеци се отклонили от истинското богопознание и почнали да почитат вместо Създателя създанията: слънце, луна, звезди, планини,

някои знаменити мъже и даже животни.

Но сред езическите народи Бог си е запазил един народ – еврейския, който бил носител на истинската вяра в Бога сред древното човечество. На тоя народ Бог е давал многократно откровения за Себе Си. Чрез много праведни мъже Той е разкривал волята Си, записана в Стария Завет на св. Библия.

Ние не можем да знаем точно какъв е Бог. Защото Бог е непостижим не само за човеците, но дори и за ангелите.

Но ние, християните, сме честити, че този непостижим Бог Сам ни се е разкрил и ни е дал да знаем за Него онова, до което по свой човешки път никога не бихме се добрали. В словото Божие – Библията – е казано, че Бог е *вечносъществуващият* (Изх. 3:14), че Той е *дух* (Йоан. 4:24), *светлина* (1 Йоан. 1:5), *истина* (1 Йоан. 5:5), *любов* (Йоан. 4:8), *живот* (Йоан. 13:6), че Той е *неизменен, всемогъщ, вездесъщ, всезнаещ, всеблажен, премъдър, всеправеден, всесвет, всеблаг, всемилостив и дълготърпелив*. Св. Библия ни разкрива тайната, че *единият* и единствен Бог е *троичен по лица*, разкриващи ни се като Бог Отец, Бог Син, Бог Дух Свети. Това е отличителното в християнското откровение за Бога. Но да поясним. С това ние не изповядваме три божества, а единия и истински Бог – *един по същество и троичен по лица*.

В Стария Завет истината за троичния Бог е била само загатната. Тя е разкрита напълно в Новия Завет. При кръщението на Иисуса Христа – Сина Божий, второто лице на Св. Троица, Бог Отец произнесъл думите: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение“, и Бог Дух Свети се явил във вид на гълъб (Мат. 3:13 – 17).

Трите лица на Св. Троица се отличават едно от друго по следното: Бог Отец не е роден от никого и не изхожда от

никого. Той е *безначален*. Бог Син не е сътворен от Бога Отца и не изхожда от Него, *а предвечно се ражда* от Него, т.е. вечно е бил, е и ще бъде Син Божий. Бог Дух Свети не е роден, нито сътворен от Бога Отца, *а отвека изхожда от Него*. И трите лица на Св. Троица имат равно Божеско достойнство.

Ние не можем с нашия слаб разум да проникнем в тайната на Св. Троица. Но можем ли да разберем тайната на нашата собствена душа, създадена по образ и подобие Божие и носеща като че ли отпечатъка на Божествената троичност в себе си? Тя е една по същността си, а има три различаващи се една от друга основни прояви: ум, чувство и воля. Как тия три проявления образуват една душа, е непонятно за нас. Но то е факт, който ние приемаме. Тъй ние трябва смирено да вярваме и в троичния Бог.

В крайморския град Ипон блажени Августин пишел своята книга „За Света Троица“. Уморен от извънредно напрежение на ума си, с помощта на който се мъчел да проникне в тая най-дълбока тайна, великият религиозен мислител излязъл на морския бряг, за да се поразходи. Наслаждавайки се на вечерната хладина, блажени Августин продължавал да размишлява върху възвишения предмет на своите изследвания. Изведнъж той забелязал едно момче на брега, което с мидена черупка черпело вода от морето и я наливало в една малка трапчинка в пясъка.

- Какво правиш? – запитал го блажени Августин.

- Искам да изчерпя това море и да го наля в тая трапчинка.

- Но това е невъзможно! – рекъл писателят и отминал нататък, като се учудвал на наивността на момчето.

Но като направил няколко крачки, изведнаж си рекъл:

- Не съм ли и аз наивен като това дете! Не искам ли и аз невъзможното! То желае да помести морето в своята трапчинка, а аз искам да изчерпя непостижимата Божествена тайна на Пресветата Троица в своята книга!

Наистина, невъзможно е за човека да проумее със слабия си разум тайната на Божията троичност. Все пак ние можем отчасти да хвърлим светлина в тая непостижима област, като си припомним следния разказ за свети Константин Философа (св. Кирил), един от двамата равноапостолни славянски просветители. Сарацински учени го запитали:

- Как вие, християните, разделяте единия Бог на три божества? Вие говорите за Отец, Син и Свети Дух...

- Не хулете Пресвета Троица! - отговорил св. Константин Философ. Отец, Син и Свети Дух не са три божества, а три лица на единия Бог. Погледнете слънцето! В него има три неща - кръг, светлина и топлина. Сравнете това с Пресвета Троица! Слънчевият кръг е подобие на Бога Отца, защото както кръгът няма нито начало, нито край, така и Бог е безначален и безкраен. И както от слънчевия кръг произлизат светлината и топлината, така и от Бога Отца се ражда Синът и изхожда Светият Дух. Светлината е подобие на Бога Син, Който е роден от Отца и е просветил с Евангелието целия свят. А топлината е подобие на Светия Дух, Който предвечно изхожда от Отца. И така, разгледайте слънцето и ще добиете представа за Пресвета Троица. Слънцето се състои от три различни неща, но разделя ли се поради това на три слънца? Така и Пресвета Троица, макар и да има три лица, обаче не се дели на три божества.

И тъй, ние вярваме, че Бог е един по същество и троичен по

лица. Първото лице на Света Троица ние наричаме *Отец* не само защото Той предвечно ражда Сина, но защото е и наш небесен Баща. Чрез Сина Той ни е осиновил, след като сме били отдалечени от Него поради греха, и ни е позволил да Му се молим така: „Отче наш...“, с което изповядваме бащинската Му любов към нас.

Ние още вярваме, че Бог е *Вседържител*, т.е., че Бог всичко държи в Своята власт: Той всичко управлява, всичко ръководи. Със Своята всемогъща воля Той поддържа съществуването на света, действуването на природните закони и порядъка във вселената. Така Той ще поддържа света, докато Му е угодно.

Ние вярваме, че Бог е Вседържител още и затова, че без Неговата света воля или без Неговото премъдро допущение нищо не става на света. Спасителят изказал тая истина в думите, че нито едно врабче не пада на земята без волята на Небесния Отец (Мат. 10:29). А на друго място Христос казва на Своите ученици: „И косъм от главата ви няма да загине“ (Лука 21:18).

Бог Вседържител държи в Своята крепка десница дори и злите сили. Само по Негово допущение те действуват. Но всичките им действия против Неговия закон и Неговите верни Бог обръща в добро по Своята непостижима премъдрост и сила. Тъй Той осъществява следователно Своите високи планове дори и чрез злото в света.

Историята на Божиите угодници в светата Православна църква най-силно ни убеждава в това. Когато в първите векове от нашата ера яростните противници на Христа са преследвали християните, спомагали са неволно да се разсее семето на новата вяра по цял свят. А когато са измъчвали и убивали непоколебимите последователи на Христа, против волята си са пращали на небето, при Бога, героите на вярата,

увенчани с неувяхващите венци на твърдото изповядване на Христовото име.

По-нататък в Символа на вярата Бог се нарича *Творец на небето и на земята, на всичко видимо и невидимо*.

Под *небе* тук се разбира невидимият свят на ангелите, които са видими за Бога и невидими за нас. Под *земя* се разбира целият видим свят и по-частно земята и всичко на нея, което е достъпно за нашето сетивно познание.

Бог е сътворил всичко. Той е създал не само формите и разнообразието на тварите. Той е сътворил и самата материя от нищо, само със Своето творческо Слово. Преди сътворението на видимия и невидимия свят не е съществувало нищо друго извън Бога.

Разумът ни казва, че всичко в света си има начало и причина. А началото, Първопричината и Творецът на света е Бог. Може ли една къща да се съгради от самосебе си? Не! Тъй и светът не е произлязъл от самосебе си. Точно тъй ни учи и словото Божие: „Всеки дом се съгражда от някого; а Тоя, Който е сътворил всичко, е Бог“ (Евр. 3:4).

За това как Бог е сътворил света ни говори св. Библия в първата глава на книга Битие. Величието на творението ни говори за величието, премъдростта и всемогъществото на Твореца. Само като хвърлим поглед върху прекрасната природа – ливадите, горите, цветята, планините, моретата, слънцето, звездите, дъхът ни замира в гърдите от възхищение. Ред и целесъобразност цари навред. А при това видимата природа е само като украсена фасада на някое величествено здание, което отвътре крие несравнено по-големи красоти, отколкото се виждат по него отвън. Ако влезем през вратата на видимата природа в невидимия Божий свят, там възхищението пред новооткрилата ни се

непостижима красота сигурно ще се увеличи безкрайно. Там сияе по-силно от всяко слънце Сам Царят на славата, обкръжен от светли ангели. Там „око не е виждало, ухо не е чувало, и човеку на ум не е идвало това, що Бог е приготвил за ония, които го обичат“ (1 Кор. 2:9).

Като говорим, че Бог е Творец и *на ангелите*, трябва да разкрием накратко учението на св. Православна църква за тях. Ангел значи *вестител*. В Библията се говори на много места за ангели, изпратени от Бога да възвестят волята Му. Ангел, например, се явил на Авраама, когато той се готвел да принесе в жертва сина си Исаака. Ангел се явил на Пресвета Дева Мария и ѝ възвестил раждането на Спасителя.

Ангелите са сътворени от Бога, безплътни, духовни същества, които живеят на небето и се намират пред Божието лице. Те са надарени с разум и воля. Те виждат що става с нас. Те се радват при обръщането на грешниците в правия път, както казва Спасителят (Лука 15:10). Те взимат участие в съдбата на всеки човек. При кръщението всеки християнин получава особен ангел-пазител, който го съпътствува през целия му живот до самата смърт и който му помага в доброто, внушава му спасителни мисли и го предпазва от злото (Пс 90:10; Мат. 18:10).

В живота на св. Поликарп, епископ Смирненски, живял през втори век, се описва следният случай. Светецът пътувал със своя дякон. Спрели се да пренощуват някъде. През нощта един ангел се явил пред св епископ, побутнал го и рекъл: „Поликарпе, стани и излез скоро от този дом. Той сега ще рухне.“ Светителят събудил дякона си и му казал да излязат на открито. Но дяконът не искал да стане. „Ти, рекъл той, непрекъснато размишляваш за Божественото писание, сам не спиш и на другите не даваш да си отпочинат“. Ангелът отново се явил и подканил епископа да излезе от къщата. Св.

Поликарп пак събудил дякона и му рекъл, че къщата ще се събори. Но дяконът пак не искал да стане. Ангелът се явил и трети път. Когато най-сетне светителят и дяконът излезли, домът, дето нощували, изведнаж рухнал със страшен трясък. Тъй ангелът-пазител спасил св. Поликарпа и дякона му от явна смърт.

За да бъдем ние под покровителството на своите ангели-пазители, трябва да живеем благочестиво, да пазим православната си вяра и да се стремим да изпълняваме волята Божия на земята тъй, както те я изпълняват на небето. Това е смисълът на думите от Господнята молитва: „Да бъде Твоята воля както на небето, тъй и на земята“ (Мат. 6:10).

Освен добрите духове, има и зли. Бог е сътворил всички духове добри, но една част от тях са съгрешили и затова отпаднали от Бога. Те искали да бъдат нещо повече от това, което били, да имат по-голяма власт, да придобият по-голяма слава, да станат като Бога. С други думи, те се възгордели. Значи, *гордостта е била първият грях*. Затова християнинът повече от всичко трябва да се пази от гордост и да се стреми да придобие спасителното *смирение*, което е първата добродетел. Първото от блаженствата гласи: „Блажени са бедните духом, защото тяхно е царството небесно“ (Мат. 5:3). Бедни духом са смирените.

Злите духове образуват цяло царство на богомразци. Върховният им началник е *сатаната*, който се нарича още дявол, което значи клеветник, прелъстител, измамник. Мислите и желанията на демоните са насочени само към зло. Тия свои лоши мисли и порочни желания те се стремят да внушат и на хората. Те ненавиждат Бога, ангелите и светите люде и непрекъснато се опълчват против тях.

Дяволът се нарича лъжец и човекоубиец. Че той е

действително такъв, личи от историята за грехопадението на първите хора. Бог казал, че те ще умрат, ако вкусят от плодовете на дървото за познание на добро и зло. А дяволът, напротив, твърдял, че те няма да умрат. Това било лъжа. Дяволът е говорел на Ева, че хората ще станат равни на Бога, щом вкусят от забранения плод. И това е било лъжа. Може ли която и да било твар да бъде равна на Бога? Дяволът опълчил с хитрините си Адама и Ева срещу Бога и ги повел по пътя на гордостта, на неправдата, непокорността и греха. Той и до ден днешен сее зло и раздори сред хората, разделя ги, внушава им греховни помисли и желания и ги учи да грешат. Затуй словото Божие говори: „Който прави грях, от дявола е, защото открай време дяволът съгрешава“ (1 Йоан. 3:8).

Как да се предпазим от хитрините на лукавите духове? Кръстените в името на Св. Троица се наричат от Църквата Христови войници. Войникът е длъжен всякога да е на поста си и да бди, за да не би врагът да го нападне и убие. Точно така и ние сме длъжни да бдим над душите си, да ги пазим от зли чувства, от порочни мисли и всякакви греховни пожелания, за да не паднем в плен на врага – дявола.

В това духовно бодърствуване особено помага молитвата. Който се моли често и усърдно, възгорява в сърцето си пламъка на вярата. До такова пламенно сърце дяволът не може да се приближи. Демоните са като досадните мухи. Както мухите не смеят да кацнат върху кипящото на огъня вариво, но щом то се премести и охладнее, нападат го, тъй и демоните не могат да се доближат до пламтящата в ревност душа. Но охладнее ли тя към Бога, лесно става плячка в техните ръце.

Прочее, да бодърствуваме и да се молим Богу да не ни въвежда в изкушение, но да ни избави от лукавия, т.е. от злия враг на нашето спасение. И Бог, по мярката на нашата

ревност, ще ни издига към Своите светли и радостни висини над тъмното бесовско царство на злото и греха.

Ето това е накратко съдържанието на първия член от Символа на вярата.

Следващите шест члена излагат нашата вяра във второто лице на Св. Троица – Сина Божий, нашия Господ Иисус Христос.

ВТОРИ ЧЛЕН

***И во едінаго Гóспода Иисúса Христá, Съіна
Бóжия, Единорóднаго, Іже от Отцá
рождénнаго прéжде всех век; Сvéта от Сvéта,
Бóга істинна от Бóга істинна, рождénна,
несотворénна, єдиносу́щна Отцú, Імже вся
бýша.***

*(И В ЕДИНИЯ ГОСПОД ИИСУС ХРИСТОС, СИНА
БОЖИЙ, ЕДИНОРОДНИЯ, КОЙТО Е РОДЕН ОТ
ОТЦА ПРЕДИ ВСИЧКИ ВЕКОВЕ; СВЕТЛИНА ОТ
СВЕТЛИНА, ИСТИНСКИ БОГ ОТ ИСТИНСКИ БОГ,
РОДЕН, НЕСЪТВОРЕН, ЕДИНОСЪЩЕН С ОТЦА,
ЧРЕЗ КОГОТО ВСИЧКО Е СТАНАЛО).*

Тук се говори за Божествената същност на второто лице на Св. Троица.

Името *Господ* означава, че нашият Спасител е Бог, Господар на вселената. Имената *Иисус Христос* пък ни разкриват ролята, която е имал да играе Спасителят на земята като Богочовек.

Когато архангел Гавриил възвестил на св. Дева Мария, че от нея ще се роди Спасителят на света, той ѝ открил името Му – *Иисус*, което значи Спасител. Това име е дадено на

Христа, тъкмо защото Той се родил на земята, за да спаси хората от греховете им. Грехът е най- голямото зло в света. Избавлението от греховете е много трудно дело. То не е могло да бъде извършено от човек, нито дори от ангел, а само от Господа Иисуса Христа.

Другото име на Спасителя *Христос* означава *Помазаник*. В Стария Завет са били помазвани царете, първосвещениците и пророците с елей за особеното им високо служение. Чрез това помазание им се давали даровете на Св. Дух. Иисус се нарича Христос, т.е. Помазаник, защото на Неговата човешка природа са били дадени безмерно всички дарове на Св. Дух тъй, че Той притежавал в най-висока степен и знанието на Пророк, и светостта на Първосвещеник, и могъществото на Цар. Помазаник на еврейски значи *Месия*.

Иисус Христос е единственият Месия и Спасител на човечеството, дошел от Бога. В рождественската нощ ангел се явил на Витлеемските овчари на полето и им казал: „Ето, благовестя ви голяма радост, която ще бъде за всички човеци, защото днес ви се роди в града Давидов Спасител, Който е Христос (Месия) Господ“ (Лука 2:10 – 11).

В Стария Завет, дето се говори, че евреите от дълбока древност очаквали раждането на Месия, се съдържат множество пророчества, които по най-поразителен начин рисуват не само общия образ на бъдещия Месия, но и отделни характерни подробности из Неговия живот. Тъй например, предсказано е рождението Му от девица в Давидовия град Витлеем, Неговото доброволно поемане товара на нашите грехове, продаването Му за 30 сребърника, разпъването Му между разбойници и пр. и пр. Като имаме предвид, че тия пророчества са били изречени някои 500, някои 700, някои 1000 години и дори повече преди идването на Спасителя, трябва да признаем, че те не са били казани от

човеци, а от Самаго Бога Духа Светаго, Комуто всичко е известно. А като имаме предвид, че в лицето на Иисуса Христа са се изпълнили всички месиански предсказания на боговдъхновените старозаветни мъже, не остава друго, освен да се съгласим, че родилият се във Витлеем от Пресвета Дева Мария Иисус Христос е именно обещаният от Бога Месия – Спасител на света.

Евреите, които разпнали Иисуса Христа и се отказали от Него, очакват и донес друг Месия. Но Иисус Христос, предвиждайки тяхното заблуждение, и за да предпази Своите верни последователи от лъжливите месии, е казал: „Ако някой ви каже: ето тук е Христос, или там е – не вярвайте; защото ще се появят *лъжехристи и лъжепророци*“ (Мат. 24:23 – 24). Последният самозванец – Месия, ще бъде Антихристът, който ще дойде в свое име и в когото мнозина за своя погибел ще повярват като в избавител.

Свети Йоан Кръстител, за да утвърди учениците си в увереността, че Иисус е Месия, праща двама от тях при Него да Го питат: „Ти ли си Оня, Който има да дойде, или друго да чакаме?“ (Мат. 11:3). Спасителят недвусмислено отговорил, че Той е очакваният Месия.

По-нататък във втория член от Символа на вярата се казва, че Иисус Христос е *Единородният Син Божий, роден от Отца преди всички векове*. Че Той е Син Божий, е засвидетелствувал Бог Отец при кръщението и Преображението на Иисуса Христа с думите:

„Този е Моят възлюбен Син“ (Мат. 3:17; Лука 9:35). Сам Иисус Христос се е наричал Син Божий (Йоан 10:36), а Бога е наричал Свой Отец, като подчертавал, че Той и Отец са едно (Йоан 10:30). В беседата Си с Никодима Той се нарекъл Единороден Син Божий. „Бог толкоз обикна света, че отдаде *Своя Единороден Син*, та всякой, който вярва в Него, да не

погине, а да има живот вечен“ (Йоан 3:16).

Божият Син е подобен и равночестен във всичко на Бога Отца – и в свойствата Си, и в делата Си. Той е истински Бог, вечен, както е вечен Бог Отец, всемогъщ, вездесъщ като Него. Той няма нито начало, нито край и се отличава от Бога Отца само по това, че вечно се ражда от Него, докато Бог Отец е нероден и неизхождащ от никого. Както на земята всичко живо има природа еднаква с природата на своите родители, така и Божият Син, като роден от Бога Отца, има еднаква същност с Него; затуй се нарича *Единосъщен с Отца*. Затова Той несравнено превъзхожда всички свети ангели и свети люде, които се наричат синове Божии по благодат (Йоан 1:12).

Раждането на Сина от Отца е станало *преди всички векове*. Това значи, че не е имало време, когато Синът не е съществувал. Той е съвечен на Отца.

Тия високи мисли са предадени така в началото на св. Евангелие от Йоана: „В начало беше Словото“ (под Слово тук се разбира Син Божий), значи още преди началото на света Син Божий е бил, т.е. е съществувал; „и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото“ (т.е. Синът Божий има Божествена същност)... „Всичко чрез Него стана и без Него не стана нито едно от онова, което е станало“ (Йоан .1:1 – 3).

„*Светлина от светлина*“. се говори по-нататък в Символа на вярата. Що значи то? Видимата вселена се осветлява от слънцето, месеца и звездите. А в невидимия – в духовния свят няма физически слънца. Там изворът на светлината е Сам Бог (Исаия 60:19; Откр. 21:23). „Бог е светлина, и в Него няма никаква тъмнина“ (1 Йоан. 1:5), казва св. Йоан Богослов. Както Бог Отец е светлина, тъй и Бог Син е светлина. Защото Бог Син се ражда от същината на Бога Отца, както светлината се ражда от слънцето. „Аз съм

светлината на света“ (Йоан 8:12) – свидетелствува за Себе Си Бог Син.

„Истински Бог от истински Бог“. Тия думи значат: както Бог Отец е истински Бог, тъй и Неговият Единороден Син е истински Бог. Св. ап Филип се осмелил на Тайната вечеря да каже на Спасителя: „Господи покажи ни Отца и стига ни.“ На това Иисус Христос му отговорил: „Който е видял Мене, видял е Отца... Не вярваш ли, че Аз съм в Отца и Отец е в Мене?“ (Йоан 14:8 – 11). От истинския Бог Отец е роден истинският Бог Син. Колкото и да е непостижимо това за нашия ограничен разум, то не престава да е вярно, тъй като ни го е разкрил Сам „Единородният Син, Който е в недрата на Отца“ (Йоан 1:18) и Който „не стори грях, нито се намери лъст (лъжа) в устата Му“ (1 Петр. 2:22).

Синът Божий е *роден, а не сътворен*. Той е Бог, а не твар. Лъжеучителят Арий, който е живял през IV в., твърдял, че Иисус Христос не е истински Бог, че Той не е роден от Бога Отца, а е сътворен. Православната църква е осъдила Ария и неговата ерес.

В словото Божие и хората се наричат понякога синове Божии. Но това има съвсем друг смисъл. Ние не можем да се сравняваме със Сина Божий по богосиновство.

Някои казват: Ние вярваме, че Иисус Христос е Син Божий, но така, както сме и ние всички синове Божии. Такова твърдение е напълно погрешно. Иисус Христос – Безгрешният е Син на Безгрешния Бог, а ние грешните твари сме осиновени от Бога по милост, по благодат. Ние нямаме и не можем да имаме божествените свойства, които има Спасителят. Затова и Той никога не се отъждествява с хората и не назовава никога заедно с тях Бога

„Нашия общ Отец“, а говори всякога: „Вашият Отец“ и „Моят Отец“, за да подчертае, че Той е Син по същество, а ние – синове по благодат (Йоан 20:18).

Ние сме сътворени от Бога, а Иисус Христос е роден от Отца. Роденият има същите свойства, същото битие, които има родителят му. А творението няма същите свойства, нито същото битие. Примерно казано, синът на грънчаря има същата природа, каквато има баща му. Но грънците, неговите изделия, нямат природата на грънчаря, нито неговите свойства.

Иисус Христос е истински Бог. *Чрез Него е произлязло всичко в света.* Значи, Той не само че не е твар, както е учел това еретикът Арий, но Сам е Творец на тварите наравно с Бога Отца. Затова истинските православни християни всякога са въздавали на Сина еднакви божески почести, както на Отца, и са учили и другите да правят същото. Ето един поучителен пример от древната църковна история.

Император Теодосий още приживе дал на сина си Аркадий царска власт и заповядал на поданиците си и нему да въздават същата чест, каквато се въздавала на самия император.

Макар и да бил християнин и да се считал за истински Православен, Теодосий, по някакво недоразумение, не почитал Иисуса Христа като Единороден Син Божий и не Му се покланял като на Бог.

По това време епископ в престолния град бил св. Амфилохий. Светителят често говорел на императора, че греши, като не въздава божеска чест на Иисуса Христа. Но всички доводи на епископа останали безплодни.

Веднъж св. Амфилохий дошел в императорския дворец. С

подобаваша почителност той се поклони на цар Теодосия, като на сина му Аркадия не обърнал никакво внимание. Това учудило Теодосия, и той се видял принуден да напомни на светителя, че не бива да се забравя и царският син.

Амфилохий отговорил, че е достатъчно, дето той се е поклони към бащата; не било нужно и на сина да се въздава царска почит.

Като чул тоя отговор, императорът силно се разгневил на светителя. Но св. Амфилохий съвсем спокойно казал:

— Царю, ти скърбиш, че хората не оказват на твоя син такава чест, каквато оказват на тебе. Помисли сега, какво ще каже Небесният Цар на ония, които по твоя пример не искат да почитат Сина Му, както почитат Него. Между това Той нееднократно е обявявал, че Иисус Христос е Негов възлюбен Син и истински Бог.

Като чул това, императорът се замислил. Той започнал да почита от това време Божия Син по същия начин, както почитал и Бога Отца.

Всички, които правилно вярват в Бога Отца, Бога Сина и Бога Дух Свети, се наричат *православни християни*. Светото име на Господа Иисуса Христа, произнасяно в молитва с вяра, може да ни спасява от беди и грехове. Православните подвижници са ни оставили една чудна молитва, наречена Иисусова молитва, която те са произнасяли по 100, 200, 500 и 1000 пъти на ден, а някои дори денонощно и непрекъснато, като са намирали в нея благодатна услада за душата си и силно оръжие против демоните. Тая молитва е: „Гóсподи Иисúсе Христé, Бóже наш, помíлуй мя, грéшнаго“ и „Бóже, мíлостив бúди мне грéшному.“ („Господи Иисусе Христе, Боже наш, помилвай (прости на) мене, грешния“ и „Боже,

бъди милостив към мене грешния!“). Колкото по-често и ние произнасяме тая молитва, толкова по-близко ще бъдем до Христа, нашия Спасител. Тогава тая молитва като духовен меч ще прогонва далече от нас злите сили.

ТРЕТИ ЧЛЕН

***Нас ра́ди челове́к и на́шего ра́ди спасе́ния
сше́дшаго с небес и воплоти́вшагося от Ду́ха
Свя́та и Мари́и Де́вы и вочелове́чшася.***

***(ЗАРАДИ НАС ЧОВЕЦИТЕ И ЗАРАДИ НАШЕТО
СПАСЕНИЕ СЛЕЗЕ ОТ НЕБЕСАТА И СЕ ВЪПЛЪТИ ОТ
СВЕТИЯ ДУХ И ДЕВА МАРИЯ И СТАНА ЧОВЕК).***

В този член се говори за човешката природа на Исуса Христа.

От състрадание и любов към падналия в грехове човешки род Исус Христос слязъл от небесата при нас, за да ни изкупи от проклятието, греха и смъртта и да ни спаси. Роден от Бога Отца преди всичките векове, Той се е родил преди повече от 2000 години на земята като човек по свръхестествен начин от св. Дева Мария без намесата на мъж. Във втория член от Символа на вярата се разкрива истината, че Исус Христос, второто лице на Св. Троица, е *истински Бог*. А тук, в третия член се обяснява, че Той е и *истински човек*. Той е и Син Божий, и син на Дева, роден е на небето от Отца без майка, роден е и на земята от Майка без баща.

Значи, в Господа Исуса Христа има две естества: божествено и човешко. Според учението на Църквата тия естества у Него са неслети и неразделни. Той има съобразно с това и две воли: божествена и човешка. Той е истински Бог и истински човек – с тяло и душа човешка. Затова Той се

нарича и Син Божий, и Син Човечески.

Но тия две естества в Него образуват едно единствено *лице* – *Богочовекът Христос*. Това е най-велико чудо, непостижимо за човешкия ум. То се напомня при всяко утренно богослужение, когато се пеят псаломските думи: „Бог е Господ и се яви нам!“

Това чудо ние, християните, приемаме с благоговейна вяра като непостижимо и безкрай възвишено. Ние знаем, че тайните Божии са недостъпни за ограничения човешки ум. Който иска с надменно дръзновение да ги разбере, нека каже, дали е разбрал и дали може да разгадае тайните на обикалящата го природа. Колко по-голяма тайна е за нас Създателят на тоя свят – Бог! И ако ние не можем да разгадаем творението, как ще разгадаем Твореца! Затуй с благоговейна вяра трябва да приемем както Неговите дела, тъй и Неговите откровения.

Ето, в словото Божие ни е казано, че Бог Син се е въплътил, станал човек, като се родил от св. Дева Мария под непостижимото въздействие на Светия Дух. Това е достатъчно за истински вярващите. Те не питат: Как е било възможно това? Защото знаят, че за Бога всичко е възможно (Лука 18:27).

Св. Константин Философ в своите словопрения с евреите и сарацините изяснил по много сполучлив начин тайната на Боговъплъщението. Сарацините казвали:

- Вие, християните, твърдите, че Бог се е родил от жена. Но може ли Бог да се роди от жена?

- Не от проста жена се е родил Бог, отговорил св. Константин, а от безбрачна и света Дева и Светия Дух... Бог така е пожелал. А на Неговата воля и желание се покорява

всяка създадена твар. Където пожелае Бог, там природният порядък се изменя.

- Но как може жена да вмести в утробата си Бога, към Когото човек не може дори да погледне, а камо ли да Го роди! – се учудвали сарацините.

Светият философ посочил към седящия насреща сарацински цар, после към неговия пръв съветник и рекъл:

- Ако някой каже, че този пръв съветник не може да приеме и да нагости в своя дом царя, но последният поданик може да стори това, как трябва да се назове такъв човек – безумен или разумен?

- Безумен, разбира се, отговорили сарацините.

- Кажете тогава, продължил философът, кое е на земята най-високото създание измежду всички твари? Нали човекът, защото той е надарен с разумна душа, създадена по образ Божий? Неразумни са, следователно, ония, които мислят, че е невъзможно Бог да се вмести в утробата на човешкото естество, когато знаят, че Той е могъл да се вмести в къпината (Изх. 3:4). Нима къпината, тая бездушна твар, е по-високо-стояща от чувстващата и разумна твар, която е отличена с Богоподобна душа?...

След това св. Константин започнал все тъй мъдро и убедително да обяснява причините и целта на Боговъплъщението. Между другото той казал:

- Ако Бог Слово не би се прилепил чрез въплъщението Си като пластир към човешката природа, как би могъл Той да излекува човека? Лекарят, който желае да окаже помощ на човека, поставя пластир не към някое дърво или камък, а към раната на болния човек. Така и Бог прилепил Единородното Свое Слово като целебен пластир не към дърво, не и към

камък, но към човешката природа, смъртно заразена от болестта на греха. При това, прилепил тоя целебен пластир здраво, като благоволил, щото Словото да се всели чрез действието на Св. Дух в чиста девствена утроба, а не в каквато и да е женска утроба; да се въплъти и да се роди, както е предсказал за това пророк Исаия: „Ето, Девицата ще зачене и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил“ (7:14). Пророкът тук ясно говори за Бог Син, Който трябвало да се роди на земята от чиста и безбрачна Девица.

Още след грехопадението Бог благоволил да открие на първите човеци, че *Семето на жената* ще смаже главата на змията (Бит. 3:15), т.е. че Спасителят, роден от Дева, (това значи „Семето на жената“; забележи: не семето на мъжа!) ще победи дявола и ще спаси човешкия род от злото, проклятието и смъртта. От тогава всички вярващи в Бога очаквали идването на Спасителя. Още в Стария Завет пророците, просветени от Светия Дух (2 Петр. 1:21), са предсказали, че Месия ще се роди от Дева във Витлеем. Но никой не знаел, коя девица ще бъде удостоена да стане оная „стълба“, по която Господ ще благоволи да слезе на земята. И св. Дева Мария дори не знаела това, макар че денонощно четяла словото Божие.

Тя била дъщеря на праведни родители. Баща ѝ се казвал Иоаким, майка ѝ Ана. Те били от рода на цар Давида. Още като дете св. Дева Мария била посветена да служи Богу при Иерусалимския храм. Като поотраснала, тя дала Богу обет никога да не встъпва в брак. Тогава я поверили на праведния и благочестив Йосиф, за да пази той девството ѝ. Св. Дева Мария се настанила да живее в неговия дом в Назарет. Тук един ден ѝ се явил св. архангел Гавриил и ѝ казал, че тя ще роди Син, Който ще се нарече с името Иисус. Св. Дева Мария изказала недоумението, как ще бъде това, когато тя не познавала мъж и е дала обет да остане девица. Архангелът ѝ

отговорил, че Синът ѝ ще се роди по свръхестествен начин от Дух Свети (Лука. 1:26 – 38). Точно така се и случило. Иисус Христос се родил не така, както се раждат всички хора по земята, а *от Светия Дух и Дева Мария*. Затова тя се нарича от св. Православна църква Богородица. Тя останала завинаги (присно) Дева. Тя била Дева до рождението, останала Дева при рождението и пребъдвала като Дева и след раждането до края на живота си.

В знак на това на православните икони я изобразяват с три звезди: две на раменете и една на главата, символизиращи девството ѝ преди, във и след рождението.

Като Майка на нашия Господ Бог св. Богородица по благодат превъзхожда всички Божии угодници и дори херувимите и серафимите. Тя стои най-близо до Бога и всичко, каквото поисква от Него, получава. Тя се застъпва най-много измежду всички светци за християнския род. Затова в Православната църква толкова много молитви се възнасят към нея. Тя измолва от праведния Съдия милост за всички ония, които с вяра и любов ѝ се молят. Тя е ходатайка за нас пред Бога. Измежду всички молитви към св. Дева Мария православният християнин трябва обезателно да знае и често да повтаря поне тази:

„Богорóдице Дéво, рáдуйся, Благодáтная Мари́е, Госпóдь с Тобóю; благословéнна Ты в женáх и благословéн плод чрéва Твоегó, я́ко Спáса родилá еси́ душ на́ших.“ *(Богородице Дево, радвай се, благодатна Марийо, Господ е с тебе. Благословена си ти между жените, и благословен е плодът на твоята утроба, защото си родила Спасителя на нашите души).*

С раждането на Спасителя се завършва Старият Завет и започва Новият. Иисус Христос е дошел на земята, за да ни

покаже със Своя пример и със Своята проповед пътя към спасението. Цялото Негово учение се свежда към това, как грешните люде могат, с Божията помощ, да се очистват от страстите си, да се издигат към светостта и да се приближават до Бога.

Ако се запитаме, по какъв начин Христовото учение има силата да ни спасява, ще трябва да си отговорим: спасява ни, като го приемем с всичкото си сърце и живеем според него. Защото, както лъжливото слово на дявола, като било прието от първите люде, станало в тях семе на греха и на смъртта, така и истинското слово Христово, което е дух и живот (Йоан 6:63), приемано с усърдие от християните, става в тях семе на свят, блажен и вечен живот.

Заради нас човеците и заради нашето спасение Иисус Христос се е и въплътил, и проповядвал, и чудотворил, и умрял, и възкръснал. На всяка стъпка Той показвал Своего велико милосърдие към каещите се грешници, лекувал болни, утешавал скръбни, възкресявал мъртви и възвестявал на бедните радостната вест за приближаването на царството Божие. Той всички призовавал към покаяние, като казал, че само през тази врата могат грешниците да влязат в рая, заключен след грехопадението на първите люде. Спасението на грешниците – ето това е целта на Христовото идване на земята и главното съдържание на Неговото учение. Ето защо това учение се нарича *Евангелие*. Евангелие е гръцка дума, която, преведена на български, значи *благовестие*, т.е. блага, радостна вест за спасението на хората от злото, проклятието и смъртта. Това е Евангелието за царството Божие, или, иначе казано, благата вест за спасението и вечното блаженство на изкупените от Христа люде. Св. Православна църква и до днес проповядва туй спасително Христово учение, с което изпълнява своя дълг, възложен ѝ от Господа.

Иисус Христос ни е *спасил от греха, проклятието и смъртта*. Грех е всяко престъпване на закона Божий. Затуй е казано в Свещеното Писание: „Грехът е беззаконие“ (1 Йоан. 3:4) Първият човешки грех станал тогава, когато Адам и Ева нарушили Божията заповед в рая и яли от забранения плод. Това престъпление отделило нашите прародители от Бога и от Неговата благодат. Оттук се появили като естествени последици проклятието и смъртта. *Проклятието* – това е злото, което е произлязло от греха и което, според праведния Божий съд, само наказва хората, които вършат грехове. „Проклета да е земята заради тебе“ (Бит. 3:17), е казал Бог на съгрешилия Адам. От грехопадението последвала и *смърт* за човеците, смърт двойка: *телесна*, която се състои в лишаване на тялото от душата, и *душевна*, която се състои от лишаване душата от Божията благодат и от Светия Дух, Който е живот и дихание на нашата душа. Телесната и душевната смърт не са еднакви. Когато тялото умира, губи усещанията си и се разрушава. А душата, когато умира поради греховете си, не престава да съществува, а се лишава от духовната си светлина, от радостта и блаженството, като остава в мрак, скърби и страдания.

След съгрешилия Адам всички хора започнали да умират, защото всички Адамови деца са се раждали заразени с грех и сами грешели. Както от заразен извор тече заражена вода, така и от родоначалника, заразен от грех, произхожда заразено от грех потомство. А заплатата за греха е смърт (Римл. 6:23).

Ние сами никога не бихме могли да се избавим от греха, проклятието и смъртта. Това е извършил въплътилият се за нас Иисус Христос. Той е понесъл нашите грехове (Исаия 53:4 – 6). Той е снел от човешките души проклятието и го е взел върху Себе Си (Гал. 3:13). Той ни е избавил от вечната и страшна духовна смърт, като доброволно умрял за нас

грешните (Римл. 5:6 – 8). Евангелието сравнява греховното човечество с погиналата овца, която Спасителят е намерил и понесъл на раменете Си, за да я донесе при Своя Небесен Отец (Лука 15:1 – 10).

Победата на Иисуса Христа над смъртта особено тържествено се възпява на Великден:

„Христос възкръсна от мъртвите, със смъртта Си смъртта победи и на ония, които са в гробовете, живот подари“. Вярващите в Господа по силата на тая Христова победа над смъртта чрез земната си смърт отиват във вечния си живот, а неразкаяните грешници и умиращите без вяра в Бога, както и всички отчаяни, които са напуснали земния живот без надежда в Божиата милост, отиват и след смъртта си във вечната мъка.

Истинските християни, които вярват от всичкото си сърце в Спасителя и са се старали, според силите си, да изпълнят волята Му, изпитват след смъртта си не страх, а радост. Защото те знаят, че от смъртния живот минават към безсмъртния. Така са посрещали смъртта си много Божии угодници. Например, св. архидякон Стефан ни най-малко не се е ужасявал, когато са го убивали с камъни, защото видял небето отворено и Иисуса Христа да стои отдясно на Бога (Деян. 7:55 – 56). Няма по-голяма радост за истинския християнин от тая да знае, че след смъртта си отива при своя Създател.

Всичко туй е станало възможно само благодарение въчеловечаването на Сина Божий, второто лице на Св. Троица. Той заради нас човеците и заради нашето спасение слезе от небесата и се въплъти от Св. Дух и Дева Мария и стана човек.

ЧЕТВЪРТИ ЧЛЕН

***Распятаго же за ны при
Понтийстем Пилате, и
страдавша, и погребенна.***

***(ЗА НАС БЕ РАЗПНАТ ПРИ ПОНТИЯ
ПИЛАТА, И СТРАДА, И БЕ ПОГРЕБАН).***

Иисус Христос извиквал възхищение с дивното Си учение и необикновените Си дела (Мат. 22:33). Целият народ тръгнал подир Него. Това възбудило завист у еврейските старейшини. Завистта им се превърнала в омраза, когато Спасителят взел да изобличава тяхното лъжливо учение и беззаконен живот. Затова те почнали да Го преследват. Наклеветили Го пред римската власт, представлявана тогава от Понтия Пилата. Набързо осъден, Иисус Христос бил разпнат на кръст, претърпял големи страдания, умрял и бил погребан.

За кого бил прикован на кръст Иисус Христос? – *За нас*, грешните люде, за да ни изкупи от греха и да ни даде възможност да влезем в блажения вечен живот. „Син Човечески не дойде, за да Му служат, но да послужи и даде душата Си откуп за мнозина“ (Мат. 20:28). Заради нас и вместо нас Христос бил разпнат и страдал. Чрез тия Свои страдания и смърт *Богочовекът ни е изкупил от греха, проклятието и смъртта, т.е. платил дълга вместо нас и ни е примирил със Своя Небесен Отец*. Ние сме грешили и сме трупали, тъй да се каже, дългове пред Бога, които не сме били в състояние да изплатим. И понеже правдата Божия иска възмездие, явил се Иисус Христос – Безгрешният, приел върху Себе Си отговорността за всичките наши грехове и пред лицето на Божията правда понесъл доброволно и *последствията на греховете, наказанието за тях*, тъй като всеки грях може да бъде унищожен, само след като бъде изкупен, изстрадан и заплатен. Че за нашите грехове е пострадал Иисус Христос, се казва още в Стария Завет: „Той

взе върху Си нашите немощи и понесе нашите недъзи... Той бе изпоранен за нашите грехове и мъчен за нашите беззакония: наказанието за нашия мир биде върху Него, и чрез Неговите рани ние се изцелихме“ (Исаия 53:4 – 5).

За да ни направи по-понятна тайната на изкуплението, словото Божие сравнява Иисуса Христа с Адама. Адам е глава на цялото човечество, което заедно с него образува едно единство, тъй като произхожда по плът от него. Иисус Христос, в Когото се съединили Божествената с човешката природа, благодатно станал нов Глава на човечеството. Чрез вярата Той съединява всички люде със Себе Си. Поради това, както в Адама ние сме попаднали под властта на греха, проклятието и смъртта, така в Иисуса Христа се избавяме от греха, проклятието и смъртта. Неговото доброволно страдание и кръстна смърт за нас, имайки безпределна цена и достойнство пред Бога като смърт и страдания на безгрешния и невинен Богочовек, представляват *съвършено удовлетворение* на Божието правосъдие, което ни е било определило смърт за греховете. Неговото доброволно страдание и кръстна смърт по същата причина представляват и *безмерна заслуга* пред Бога, вследствие на която Спасителят има право, без да накърнява Божието правосъдие, да дава на нас грешните опрощение на греховете ни и благодат за побеждаване на греха и смъртта. В тоя смисъл св. ап. Павел пише:

„Ако с престъплението на един човек смъртта царува чрез него единия, много повече ония, които приемат изобилно благодатта и дара на оправданието, ще царуват в живота чрез Едного Иисуса Христа. И така, както чрез престъплението на едного дойде осъждане на всички човеци, тъй и чрез правдата на Едного дойде на всички човеци оправдание за живот“ (Рим. 5:17 – 18).

Изкупителната жертва на Иисуса Христа осветила целия човешки род. Тя е дала сила на всички повярвали да се борят с греха, приближила е човека до Бога и го е примирила с Него. Тая изкупителна жертва е не само *акт на правосъдие*, но и дело на безкрайната *Божия любов* към хората. От безгранична любов към нас грешните, Спасителят е взел върху Себе Си нашите грехове и, като че Сам бидейки виновен за тях, е пострадал вместо нас, с което ни е изкупил (Йоан 3:16).

В Символа на вярата е казано, че Иисус Христос е страдал и е бил разпънат и погребан през времето на *Понтия Пилата*. Защо името на този езичник е вмъкнато от светите съставители на нашето „Верую“ в такъв свещен текст?

В отговор ще изтъкнем главно две причини.

1. Със споменаването на Понтия Пилата св. отци са искали да покажат, че Иисус Христос е историческа личност. Той е живял във времето на Пилата. Последният бил наместник на римския император в Иудея, която по това време се намирала под властта на римляните. Както никой не се съмнява в историческото съществуване на римския прокуратор Пилат, тъй не е оправдано да се съмняваме в историческото съществуване и на Иисуса Христа.
2. Със споменаването името на Понтия Пилата св. отци са искали още да покажат, че именно пострадалият при Пилата Иисус, а не друг някой е истинският Месия; че Той именно е бил обещан от Бога и бил очакван в Стария Завет и че най-сетне всички други месии, които са издигали или ще издигат за себе си претенцията за богопратеничество, са лъжливи.

По-нататък в четвъртия член от Символа на вярата се казва, че *Иисус Христос бил страдал и бил погребан*. Това е споменато нарочно, понеже се появили лъжеучители, които

казвали, че Иисус Христос привидно бил страдал и привидно бил умрял. Ние обаче изповядваме, че със Своята човешка природа Спасителят действително страдал на кръста и *действително* умрял за нас. Вярно е, че като Бог Той не е страдал, защото Бог не подлежи на страдания. Но това не намалява физическите Му страдания като човек. Иначе как биха могли да се обяснят тия Негови думи: „Душата ми е прескръбна до смърт“ (Мат. 26:38); или думите:

„Боже Мой, Боже Мой, защо си Ме оставил?“ (Мат. 27:46) и др.

На недоумението, можел ли е Богочовекът Иисус Христос да страда, св. Силвестър, папа римски, е дал прекрасен отговор.

„Нашият Господ Иисус Христос, казва той, е имал две естества: божествено и човешко, но в едно лице. Неговото човешко естество е пострадало за нас. Божеството Му обаче не е било подхвърлено на страдания. Както дървото, озарено от слънчеви лъчи, когато бива посечено, само пострадва, защото слънчевият лъч не се посича заедно с него, така и човешкото естество в Христа само претърпяло страдания, тъй като Божеството не е страдало“.

Иисус Христос е показал във време на страданията Си най-велик пример на *любов към враговете*. Той се е молил за враговете Си така: „Отче, прости им, понеже не знаят, що правят“ (Лука 23:34). От кръста Той се е погрижил за Майка Си, като я поверил на любимия Си ученик св. Йоан Богослов. На кръста, най-сетне, *Той спасил каещия се разбойник*, с което доказал, че е дошъл наистина да изкупи грешниците и да ги избави от вечните мъки в ада, стига да има желание у тях за това. Когато каещият се разбойник казал на Христа: „Спомни си за мене, Господи, кога дойдеш в царството Си“, чул веднага отговора: „Истина ти казвам: днес ще бъдеш с

Мене в рая“ (Лука 23:41 – 43). И станало нечувано досега чудо: тоя злодей и разбойник в последните минути на живота си се удостоил със спасение. Неговата душа заедно с Господа първа влязла в Божия рай. Оттук се вижда какви са изкупителните заслуги на Иисуса Христа за грешниците и как вече и последните престъпници могат да се спасят, ако само се покаят пред Бога, изповядат греховете си, повярват в Христа и помолят съкрушено за прошка.

Тук може да се постави въпросът: за всички ли е пострадал Спасителят? Словото Божие казва, че *за всички*. Христовата изкупителна жертва обхваща всички хора от всички времена, живели и преди и след Иисуса. Но от благодатните и спасителни плодове на тая жертва се ползват само ония, които повярват и се кръстят в името на Отца и Сина и Светаго Духа, които вършат дела на вяра и любов и които от своя страна доброволно взимат участие в Неговите страдания и в Неговата смърт (Фил. 3:10).

Всеки човек има свой житейски кръст, свои страдания. Ако той ги понася безропотно, със смирение, с търпение и с вяра в Господа Иисуса Христа, той взима, все едно, участие в Голготските мъки на Изкупителя. При твърда, жива и сърдечна вяра християнинът става тъкмо чрез скърбите и изпитанията си едно с Божествения Голготски Страдалец.

Ние взимаме участие в Христовите страдания още и като разпъваме в мъчителна самоборба със себе си своята плът с нейните страсти и похоти (Гал. 5:24). Който тъй разпъва себе си, достига до най-тясно общуване с разпънатия Христа и може да каже за себе си, подобно на св. Павла: „Разпнах се с Христа, и вече не аз живея, а Христос живее в мене“ (Гал. 2:19 – 20).

Разпъването на страстите и похотите се постига чрез въздържане от тях и чрез вършене противното на тях.

Например, когато гняв ни подбужда да злословим врага си и да му напакостим, като му направим нещо лошо, ако ние се противим на това желание, ако се въздържаме от отмъщение, ако си спомняме, как Иисус Христос на кръста се е молел за Своите врагове, и ако се молим и ние за своя враг, то ние разпъваме по такъв начин в себе си страстта, наречена гняв. Тъй трябва да постъпваме и с всички други страсти в нас: и с блудната страст, и с гордостта, и със сребролюбието, и с пиянството, и с чревоугодието, и с всяка друга порочна наклонност на нашето сърце. Тогава наистина ще се саморазпъваме, за да живеем с Христа. Тогава наистина ще носим достойно кръста си, който ще ни въведе във вечния живот.

Нека тук припомним, че кръстът е благо за духовния живот на човека. Той не е посрама, а прослава. Защото, както Христос чрез кръста Си се прослави, тъй и нас Бог ще прослави, ако безропотно носим кръста си като християни. Спасителят увисна на кръста за нашето спасение и, като принесе Себе Си в жертва, спаси всички от робството на сатаната. Тъй и ние, ако се саморазпъваме, ще спасим себе си от погибел. Христовият кръст е истинска емблема на победа и спасение, на жертвена любов и изкупление. Затуй, прав е св. ап. Павел, когато се хвали с кръста Христов (Гал. 6:14).

„На Твоя кръст се покланяме, Владико, и славим Твоето свето възкресение!“ За възкресението на Христа говори петият член от Символа на вярата.

ПЕТИ ЧЛЕН

И воскрѣсшаго в трѣтій день по Писáнием.

(И ВЪЗКРЪСНА В ТРЕТИЯ ДЕН СПОРЕД ПИСАНИЯТА).

Най-силното доказателство за това, че Христовите страдания и смърт са наистина изкупителни за нас човечите, е славното *Христово възкресение от мъртвите*. Богочовекът възкръсна и с това положи основа и на нашето блажено възкресение и окончателно избавление от греха, проклятието и смъртта. „Христос възкръсна от мъртвите и за умрелите стана начатък“ (1 Кор. 15:20). Тия думи значат, че и ние след смъртта си ще възкръснем, подобно на Иисуса Христа, при второто Негово пришествие, за да се радваме с Него, ако сме се старали да Му угодим през земния си живот.

В една църковна песен, описваща неописуемия Иисус Христос непосредствено след смъртта Му и преди възкресението Му, се казва: „Христе, Ти си бил в гроба с плътта Си, в ада с душата Си като Бог, в рая с разбойника и на престола с Отца и Духа. Ти изпълваш всичко, Неописуемий!“

Защо е бил Иисус Христос и в ада, в тая духовна тъмнина, дето са били заключвани всички души на починалите до Христа човеци? Христос е слязъл в ада, за да избави от него всички души, които с вяра са очаквали Неговото идване и са се надявали на избавление чрез Него (1 Петр. 3:19).

Туй, че Иисус Христос е слязъл с душата Си в ада, показва, че нашият Спасител е умрял действително, а не привидно. Тялото Му е било погребано в земята, а душата Му е слязла в ада. Когато Иисус Христос възкръснал, душата Му се върнала в тялото и то отново оживяло. Дивно и непостижимо е възкресението на нашия Господ Иисус Христос. Неговото възкръснало тяло, без да бъде дух, придобило след възкресението свойствата на духа.

Вечерта на същия ден, когато Христос възкръснал, апостолите се били събрали в една иерусалимска къща, на която здраво заключили вратата поради туй, че се

страхували да не дойде при тях някой от евреите. Никой сега не можел да влезе при тях през заключените врати. Но ето, най-неочаквано посред тях застанал изведнаж възкръсналият Христос. Това явление на Иисуса било необикновено. През затворени пространства могат да проникват само духове. А ето, Господ Иисус се явил тук със Своего тяло, по което личели раните от кръста. Той показал на учениците Си ръцете и нозете Си, прободени от гвоздеите. И след като рекъл на учениците Си: „Мир вам“, – по същия начин, по който им се явил, Той *станал изведнаж невидим*.

След възкресението Си Иисус Христос се явявал на Своите верни последователи когато поискал и където поискал. И можел да става невидим по същия начин. Тъй например, когато Лука и Клеопа, двама Негови ученици от числото на седемдесетте, пътували от Йерусалим за Емаус и беседвали за разпъването Му на кръста, Сам възкръсналият Христос се приближил до тях и тръгнал редом с тях, като че за да докаже истинността на Своите думи: „Дето са събрани двама или трима в Мое име, там съм и Аз посред тях“. Но учениците Му не Го познали. Той им обяснявал писанията, утвърдявал ги във вярата им и тъй незабелязано стигнали до Емаус. Христос направил вид, че иска да пътува по-нататък, но учениците Го помолили да остане с тях, тъй като вече се свечерявало. Той влязъл с тях в къщата. Тук, когато седнали да Вечерят, Христос благословил храната и, когато преломявал хляба, учениците Го познали, но Той станал невидим за тях (Лука 24:13—32).

Тъй и след апостолските времена Иисус Христос невидимо е бил около много Свои верни последователи, неочаквано им се явявал и пак ставал невидим. Той се е показвал на много св. мъченици за вярата, като ги е укрепвал в мъките им. Явявал се е и на много св. отшелници, преподобни отци и чисти девиси през цялата история на Църквата до ден

днешен. Явявал се е на яве и на сън и на много измъчени, отрудени и обременени в живота християни, на много разкажали се грешници, явявал се край болничното легло на умиращи, явявал се е в бедни къщурки, сред сиянието на храмовите олтари, в тъмници и пр. Явявал се е и се явява вред, дето намира дълбоко смирение, чиста, православна вяра и непокварени и покаяни сърца. Той е бил и е винаги около Своите верни, понеже Сам е обещал: „Ето, Аз съм с вас през всички дни до свършека на света“ (Мат. 28:20).

Възкресението на Иисуса Христа е било предсказано още в Стария Завет. Затова в Символа на вярата се казва: „възкръснал в третия ден *според писанията*“ (1 Кор. 15:4). На разни места в Свещеното Писание (Пс. 15:10; Ос. 6:3; Ис. 53:10 – 11) могат да се намерят пророчества и предобрази за страданията, смъртта и възкресението на Господа Иисуса Христа. Особено ясно се говори за това в 53-а глава от книгата на св. пророк Исаия.

След като е обрисувал там изкупителния подвиг на Онзи, Който е бил „изпоранен“ за нашите грехове и мъчен за нашите беззакония, пророкът казва: „А когато душата Му принесе умилоствивна жертва, Той ще види дълговечно потомство, и волята Господня успешно ще се изпълнява чрез Неговата ръка. С доволство Той ще гледа подвига на душата Си; чрез познанието, което ще имат за Него, Той, Праведникът, Моят раб, ще оправдае мнозина и греховете им върху Си ще понесе“ (Исаия 53:10 – 11). Сам Спасителят не веднаж свидетелствувал пред народа и учениците Си, че ще Го убият, но че Той ще възкръсне. Така, не много преди страданията Си Той казвал на учениците Си: „Ето, възлизаме за Йерусалим, и ще се извърши на Сина Человечески всичко, писано чрез пророците, понеже ще Го предадат на езичниците и ще се поругаят над Него, и ще Го оскърбят, и оплюят, ще Го бичуват и убият; *и на третия ден ще*

възкръсне“ (Лука 18:31 – 33).

Друг път Иисус Христос посочва знамението на пророка Йона, което символизирило Неговото възкресение в третия ден. Както Йона бил погълнат и като че погребан в утробата на кита, дето прекарал три денонощия, и след това отново бил изхвърлен жив от утробата му на сухо, тъй и Иисус Христос е прекарал три дена в гроба, след което възкръснал.

Подир възкресението Си Иисус Христос пребъдвал още 40 дни на земята, като се явявал на Своите ученици, разкривайки им тайните на царството Божие (Деян. 1:3). Той беседвал често с тях, укрепявал ги във вярата им и в убедеността, че наистина Той е възкръснал. И действително, апостолите се уверили, че Иисус Христос е възкръснал от мъртвите. Когато започнали гоненията срещу тях и когато ги заставяли да мълчат и да не проповядват за възкръсналия Христа, те смело казвали: „Ние не можем да не говорим за това, което сме *видели и чули*“ (Деян. 4:20).

Свидетелството на апостолите имало голяма сила, защото те били очевидци на всичко (1 Йоан. 1:1). Те осезавали, пипали възкръсналия Христа (Йоан 20:27). Сам Христос ги уверил напълно в Своего възкресение, за да могат те да разкрият по най-убедителен начин величието и действителността на това славно събитие. Чудото на възкресението потвърдило не само божеството на Иисуса Христа, но и светостта и силата на Неговото божествено учение.

За християните няма по-велик празник от Великия ден, когато се чествува Христовото Възкресение. Защото, ако Рождество Христово е поставило начало на спасението ни чрез въплъщението на Божия Син, Възкресение Христово представлява славен завършек на спасителното Христово дело на земята. Чрез възкресението Си Иисус Христос е

победил смъртта, премахнал проклятието, обезсилил злото и посрамил дявола. Затова Възкресение Христово се нарича „празник на празниците“ и „тържество на тържествата“. Още първите християни са го наричали цар на всички празници, „велик ден на Господа“ и, когато се срещали, в знак на голяма радост се поздравявали с думите: „Христос воскрес!“ и си отговаряли взаимно: „Наистина воскрес!“ Оттогава е останал и у нас обичаят от Пасха до Възнесение да се поздравяваме с този радостен победен поздрав.

Тропарът, който се пее на Възкресение Христово, е следният: **„Христóс воскрéсе из мёртвых, смёртию смерть попрáв, и сýщим во гробéх живóт даровáв“.** (*Христос възкръсна от мъртвите, със смъртта Си смъртта победи и на ония, които са в гробовете, живот подари!*) Тия свещени думи най-добре разясняват великата победа на Христа над последния враг на човечеството – смъртта. Христовото възкресение е направило смъртта за християните нестрашна.

Със Своята смърт и с възкресението Си Христос победи смъртта. Тъй тя загуби своя зловещ смисъл. Истински вярващите в Иисуса Христа я посрещат сега вече със спокойствие и радост. „По-скоро желая да напусна тялото и да се прибера у Господа“, казва за себе си св. ап. Павел (2 Кор. 5:8). „Смъртта за мене не е страшна; тя по-скоро ще ме съедини с Христа“, говорили за себе си св. Василий и св. Йоан Златоуст.

Много св. угодници Божии са виждали как душите на праведниците след земната им смърт са били възнасяни от ангелите в царството Божие. Тъй например, св. Григорий Двоеслов разказва, че св. Бенедикт станал една нощ на молитва. Посред нощ той видял светлина, която тъй блестяла, че нощта станала по-светла от деня. Удивен от

това, той вдигнал погледа си и видял в огнено сияние душата на праведния епископ Герман, която ангелите възнасяли към небето.

В житието на преподобни Антоний Велики се разказва, че веднаж, когато той ходел из пустинята, видял полкове ангели и много апостоли, между които радостно сияела праведната душа на св. Павел Тивейски, който току-що се бил преставил в Господа.

Всичко това ни пояснява по най-убедителен начин какво е донесло на вярващите и добродетелни християни славното Христово Възкресение.

ШЕСТИ ЧЛЕН

***И възшѣдшаго на небесá, и седяща одеснýю
Отцá.***

***(И ВЪЗЛЕЗЕ НА НЕБЕСАТА И СЕДИ ОТДЯСНО НА
ОТЦА).***

В шестия член от Символа на вярата се говори за възнесението на Господа Иисуса Христа на небесата. Това станало на четиридесетия ден след възкресението. Поради това празникът Възнесение всякога се пада в четвъртък.

Иисус Христос като някакъв дивен Гост посетил земята, поживял с хората, научил ги на волята Божия и, като завършил мисията Си, пак се върнал в небесата, отдето дошъл. *За възнесението на Христа* разказват няколко свидетели. Първият от тях е Сам Иисус Христос, Който преди още да отиде на кръстни страдания и смърт, е казал на учениците Си: „Излязох от Отца и дойдох на света; пак оставям света и отивам при Отца“ (Йоан 16:28). А в часа на най-дълбокото Свое унижение, когато в първосвещеническия двор Го хулели и заплювали, Иисус Христос е предрекъл

възнесението Си на небето: „Отсега Син Човечески ще седи отдясно на Божията сила“ (Лука 22:69). Св. евангелист Марко свидетелствува за фактически станалото вече възнесение: „А след разговора Си с тях (учениците), Господ се възнесе на небето и седна отдясно на Бога“ (Марко 16:19).

По-подробно описва това величествено събитие св. евангелист Лука. Ето какво казва той в своето евангелие: „И ги изведе (апостолите) вън до Витания и, като дигна ръцете Си, благослови ги. И, както ги благославяше, отдели се от тях и се възнесе на небето. Те Му се поклониха и се върнаха в Йерусалим с голяма радост“ (Лука 24:50 – 52). А в Деяния апостолски се съдържат други забележителни подробности: „И като рече това, както Го те (апостолите) гледаха, Той се подигна, и облак Го подзе изпред очите им. И докле гледаха към небето, когато се Той възнасяше, ето, застанаха пред тях двама мъже в бели дрехи и рекоха: мъже галилейци, какво стоите и гледате към небето? Този Иисус, Който се възнесе от вас на небето, ще дойде по същия начин, както Го видяхте да отива на небето“ (1:9 – 11). Както виждаме, при това велико събитие се явили ангели Божии, както се явили и при рождество Христово, и в пустинята след кръщението Господне, и в Гетсиманската градина преди страданията Му, и при Неговото славно възкресение. Ангелите се явили, за да покажат, че Иисус Христос е Цар на небесата и земята.

Възнесението на Иисуса Христа е било предсказано още в Стария Завет от св. пророк Давид, който казва: „Рече Господ Господу моему: седни от дясната Ми страна, докле туря Твоите врагове подножие на нозете Ти“ (Пс. 109:1).

Св. ап. Петър, който лично е видял възнесението на Господа, свидетелствува, че Христос, „като се възнесе на небето, е отдясно Богу“ (1 Петр. 3:22). А св. ап. Павел, който е бил отнесен до третото небе и е видял чудесата на

небесния свят, говори, че Отец е поставил след възкресението Христа от дясната Си страна на небесата по-горе от всяко началство и власт, сила и господство и от всяко име, с което се именуват не само в тоя век, но и в бъдещия, и покорил всичко под нозете Му (Еф. 1:20 - 22).

Св. архидякон Стефан непосредствено пред мъченическата си кончина погледнал към небето и видял „славата Божия и Иисуса да стои отдясно на Бога“ (Деян. 7:55). Също и св. Андрей Юродивий видял славата Христова в небесата.

Най-близките свидетели на Христовото възнесение – единадесетте апостоли – са били удостоени да видят с очите си това необикновено и величествено събитие, защото, според Божия план, те трябвало да отидат и да проповядват по цял свят новото учение и чудесата на своя божествен Учител.

Иисус Христос се е възнесъл с тялото Си на небето. С Божеството Си Той всякога е пребъдвал на небето. Следователно, Той е възнесъл на небесата нашето човешко естество. Оттук следва за нас поуката, че много внимателно и целомъдрено трябва да живеем, за да не оскверним телата си с разни грехове, тъй като по свидетелството на Христа и нашите тела ще възкръснат и, ако са опазени от грехове, ще бъдат възнесени на небето при второто пришествие Христово, за да се радват на вечно блаженство в рай. Иисус Христос се е възнесъл преди нас, за да ни приготви място (Йоан 14:2).

Със слизането на Иисуса Христа на земята се е започнало Неговото състояние на *униженост*. Той се родил безпомощен Младенец в бедна, скромна обстановка и започнал да страда още от първите Си дни. Жестокият Ирод Го подгонил и искал да Го убие. А възнесението на Иисуса Христа било, напротив, Негова *прослава*. Затуй и Църквата пее на Възнесение

(Спасовден): „Възнесъл си се в слава, Христе Боже наш“ (тропар на празника).

Какво означава, че Иисус Христос *седи отдясно на Отца*? Бог е дух вездесъщ. Той е навсякъде и всичко изпълва. Той няма дясна и лява страна като хората. Значи, изразът „и седи отдясно на Отца“ е образен и трябва да се разбира духовно. Той значи, че Иисус Христос има еднакво могъщество и слава с Бога Отца, защото дясната страна означава почетното място, което се дава на достойните.

Обяснявайки думите: „Рече Господ Господу моему: седи от дясната Ми страна, докле туря Твоите врагове подножие на нозете Ти“ (Пс. 109:1), св. Йоан Златоуст разсъждава:

„Защо Господ говори на Христа да седне от дясната Му страна? За да покаже, че Иисус Христос има с Него равна чест и равна власт, а не по-ниска. Слугите не седят пред господаря си, но стоят прави пред него. Седенето е признак на властническо достойнство и на сила, тогава когато стоенето прав издава подчинено служебно положение... Затуй, когато чуеш, че Син Божий седи отдясно на Бога Отца, трябва да си представяш Неговото достойнство не като служебно, но като господарствено достойнство на Владика“.

След възнесението на Спасителя на небето общението на вярващите с Него не се прекратило. И сега ние можем да се срещнем с Господа, да говорим с Него и да Му прислужваме. Когато се молим, ние говорим с Господа. Когато срещаме бедняк, когато навестяваме някой болен или затворен в тъмница и му помагаме с каквото можем, ние срещаме Господа и Му прислужваме. Защото Сам Той е казал: „Доколкото сте сторили това на един от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили“ (Мат. 25:40). Когато се причастяваме с Тялото и Кръвта Господни, ние се срещаме най-близко и се съединяваме с нашия Господ Иисус Христос.

Но нас ни очаква още една среща с Господа. Това ще бъде след нашата смърт, когато при второто Христово пришествие бъдем повикани да отговаряме на страшния Христов съд за делата си. За второто пришествие на Господа Иисуса Христа ни говори седмият член от Символа на вярата.

СЕДМИ ЧЛЕН

***И па́ки грядúщаго со сла́вою суди́ти
живы́м и мёртвым, Егóже Ца́рствию
не бу́дет конца́.***

***(И ПАК ЩЕ ДОЙДЕ СЪС СЛАВА ДА СЪДИ
ЖИВИТЕ И МЪРТВИТЕ, И ЦАРСТВОТО МУ
НЕ ЩЕ ИМА КРАЙ)***

Нашата света вяра ни говори за *две идвания на Иисуса Христа на земята*. Първото е било при раждането Му от св. Дева Мария. Второто ще бъде след свършека на света. Първото е било в униженост. Второто ще бъде в слава. При първото Христос е живял на земята 33 години. Второто Му идване ще трае много кратко. Първия път Иисус Христос е дошъл като Изкупител и Избавител на човешкия род от греха и дявола. А втория път Той ще дойде като *Съдия на света*. Първия път Той е сял. А сега ще дойде да пожъне посятото, да прибере житото, а плевелите да хвърли във вечния огън. Второто Христово пришествие ще бъде радостно за всички праведници и примирили се с Бога люде и страшно за всички непокаяли се грешници, за всички вероотстъпници, защото ще ги сполети тежко наказание за неверието и грехолюбието им.

Кога ще настъпи *второто пришествие*? Мнозина са искали да знаят това. Сами апостолите са питали за това Спасителя. Той им казал: „За оня ден и час никой не знае, нито небесните ангели, а само Моят Отец“ (Мат. 24:36). Бог

премъдро е скрил от нас тоя ден, за да се стремим да живеем праведно и да бъдем винаги будни. „Затова, бъдете и вие готови, съветвал всички Спасителят, понеже, в който час не мислите, ще дойде Син Човечески“ (Мат. 24:44).

Но Христос е разкрил някои признаци, по които може да се заключава за приближаването на второто пришествие и за края на света. Един от признаците е проповядването на Евангелието по цялата земя. „И ще бъде проповядвано това Евангелие на Царството по цялата вселена, за свидетелство на всички народи; и тогава ще дойде краят“ (Мат. 24:14). А ето и други признаци: преди второто пришествие ще оскъдее страшно вярата, ще изстинее любовта, беззаконията неимоверно ще се умножат, пороците и взаимната омраза ще станат обикновено явление. Вследствие на всичко това ще последват разни Божии наказания за вразумление на самозабравилото се човечество. Разни бедствия ще се явят: глад, мор, войни, епидемии и земетресения. „Ще въстане народ против народ и царство против царство“ (Мат. 24:7). „Тогаваше голяма скръб, каквато не е била открай свят досега и няма да бъде“ (Мат. 24:21). И ще има знамения по слънцето, морето и звездите, а на земята униние сред народите и недоумение. „Човеците ще примират от страх и от очакване на онова, което има да врѣхлети върху вселената, понеже силите небесни ще се разклатят“ (Лука 21:26).

Последен признак на славното Христово пришествие ще бъде появяването на *Антихриста*. Антихристът ще бъде човек, всецяло отдаден на греха, противник на Бога и на Неговия свет закон. Но в хитростта си той ще се яви най-напред като благодетел на човечеството, като водач кротък и добродетелен. Поради това мнозина не ще могат да го познаят. Големи ще бъдат неговите дарби. Но способностите си той ще употреби само за вършене на злини. Той ще има силата да върши и чудеса. Ще бъде сатанински горд, ще се

превъзнася над Бога и над всичко божествено и свещено и ще препоръчва себе си за бог. Той ще иска, като противник на Христа, да заличи и спомена Му на земята, но вместо това сам ще погине по най-ужасен начин. Него „Господ Иисус Христос ще убие с дъха на устата Си, и чрез блясъка на Своего пришествие ще изтреби“ (2 Сол. 2:8). И тогава Иисус Христос като Цар на царете, като Владетел на небето и земята ще се яви съпроводен от безчислено множество ангели и ще седне на престола на Своята непостижима слава да *съди живите и мъртвите*. Пред самия съд Той ще възкреси всички умрели, за да застанат пред съдилището Му всички живели на земята без изключение. За възкресяването на мъртвите ето какво говори Сам Спасителят: „Недейте се чуди на това, защото иде час, когато всички, които са в гробовете, ще чуят гласа на Сина Божий и ще излязат: които са правили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане“ (Йоан 5:28, 29).

Тъй, при гръмогласната архангелска тръба ще се съберат пред престола на славния Съдия всички хора от четирите краища на земята – живи и мъртви. И тогава ще почне страшният и справедлив съд Христов. Съвестта на всеки човек изведнаж ще се открие пред всички. И тогава ще станат явни не само делата, които сме вършили. Целият ни земен живот като на филм ще се разиграе пред очите на всички. Тогава ще се разкрият и всичките ни тайни помисли, нечисти желания и греховни чувства. Ще дойде „Господ, Който ще изнесе на виделина тайните на мрака и ще извади наяве намеренията на сърцето; и тогава похвалата ще бъде всекому от Бога“ (1 Кор. 4:5). При този съд не ще се допусне никаква несправедливост. Христос – Всезнаещият и Всемогъщият – ще съди според Своята правда и истина. Ние ще отговаряме дори за всяка празна дума (Мат. 12:36), за всеки нечист поглед (Мат. 5:28) и за всяка лоша мисъл, ако

не сме се покаяли за тях и не сме поправили поведението си. А ако сме се покаяли, ще бъдем простени.

Страшният съд е описан в 25:31 – 46 на св. Евангелие от Матей. Преди всичко Господ ще раздели хората и ще разлъчи добрите от злите, както пастирът отделя овците от козите. И тогава ще постави овците от дясната Си страна, а козите от лявата. Под овци тук се разбират праведниците, а под кози – грешниците. След това Господ ще каже на праведниците:

„Дойдете вие, благословените на Отца Ми, наследете царството, приготвено вам от създание мира“ и ще обясни защо на поставените отдясно се дава вечното царство на радостта.

„Защото гладен бях и Ми дадохте да ям; жаден бях и Ме напоихте, странник бях и Ме прибрахте, гол бях и Ме облякохте, болен бях и Ме посетихте, в тъмница бях и Ме споходихте“...

Истинската праведност винаги е придружена от скромност и смирение. Праведният, и когато върши добро, не го забелязва. Такава е нагласата му, че той не вижда добродетелите си. Той има будно око само за греховете си, за да се предпазва от тях, или, ако е сторил такива, да ги изкоренява, като се кае за тях. Затова тия праведници ще се почудят, че толкова добро им се приписва, и ще кажат: „Господи, кога Те видяхме гладен и Те нахранихме, или жаден и напоихме? Кога Те видяхме странник и прибрахме, или гол и облякохме? Кога Те видяхме болен или в тъмница и Те споходихме?“ На това Господ ще им отговори: „Истина ви казвам: доколкото сте сторили това на едного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили“. Господ вижда и най-малкото добро дело, сторено в Негово име. Той зачита помощта, която се оказва на нуждаещите се като оказана на Него Самия. По великата Си любов Той се уподобява с най-

бедните, с най-нещастните, с най-последните в живота. Затуй, ако помагаме на такива нещастни люде, помагаме на Самия Христа.

А на нечестивите люде, които стоят от лявата Му страна, Той ще каже: „Идете от Мене, проклети, във вечния огън, приготвен за дявола и за неговите ангели; защото гладен бях и не Ми дадохте да ям, жаден бях и не Ме напоихте, странник бях и не Ме прибрахте, гол бях и не Ме облякохте, болен и в тъмница бях и не Ме споходихте“. Заради жестокосърдието си нечестивците ще бъдат отхвърлени от Божието лице, за да отидат в мястото на вечната мъка.

И тъй, на страшния съд ще бъдат тежко наказани упоритите и неразкаяни грешници, и богато възнаградени всички праведници. Ето какво говори св. Йоан Златоуст за страшния съд: „Там най-строго ще бъдат разследвани както добрите, така и лошите ни дела, дори и най- малките от тях. За нечистия поглед ще бъдем подхвърлени на наказание. Ще дадем отчет за всяка празна дума и за всичко, казано на смях, за злословието, за всяка мисъл, за пианството и пр. Но също тъй ще получим награда за добрите дела: за чаша студена вода, за всяка добра дума, за една въздишка дори“.

Но как може, ще попитат някои, – Всеблагият Бог да наказва толкова жестоко грешниците? Св. отци ни отговарят на това, че не Бог наказва грешниците, а техните собствени грехове, от които те не са искали да се откажат приживе, за да заживеят с Бога.

Истинските християни, като знаят това, се стараят, докато е време, да се очистят чрез покаяние от греховете си, които не дават възможност да се участвува в Божествената радост на чистите души. Умивайки се със сълзите на покаянието, те стават пак способни да се радват с праведниците в небесното царство на Божията слава.

Това *царство* не ще има край, т.е. то ще бъде вечно. Блажените души на небето принадлежат към *царството на славата*. Думите на Символа на вярата „*царството Му не ще има край*“ се отнасят към царството на славата.

Със седмия член се завършва първата половина от Символа на вярата, съставена на Първия вселенски събор в 325 г.

ОСМИ ЧЛЕН

***И в Духа Святаго, Господа,
Животворящаго, Иже от Отца
исходящаго, Иже со Отцем и Сыном
спокланяема и сславима, глаголавшаго
пророки.***

***((ВЯРВАМ) И В СВЕТИЯ ДУХ, ГОСПОДА,
ЖИВОТВОРЯЩИЯ, КОЙТО ИЗХОЖДА ОТ
ОТЦА, КОМУТО СЕ ПОКЛАНЯМЕ И КОГОТО
СЛАВИМ НАРАВНО С ОТЦА И СИНА, И
КОЙТО Е ГОВОРИЛ ЧРЕЗ ПРОРОЦИТЕ).***

Втората част от Символа на вярата започва с изповядване нашата вяра в *Божественото достойнство на Светия Дух*. Тая част е съставена на Втория вселенски събор в 381 год. В това време се били появили лъжеучители, които неправилно проповядвали и учили за Светия Дух. Техен водач бил еретикът Македоний. Осмият член от Символа на вярата изразява ясно и точно, въз основа на Христовата проповед, както и на думите на цялото Свещено Писание, вярата на православните християни в Светия Дух.

Ето същината на тая вяра. Светият Дух е наречен *Господ*. Това значи, че Светият Дух не е твар, каквито са другите духове – ангелите, а е Творец, Господ, истински Бог, каквито са Бог Отец и Бог Син. Преди възнесението Си на небето

Господ Иисус Христос обещал на учениците Си, че над тях ще слезе Дух Свети и, разпращайки ги на проповед, им заповядал:

„Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа“ (Мат. 28:19). В тия думи на Христа Светият Дух е поставен наравно с Отца и Сина като Божествено лице, равно на Тях. В първия член от Символа на вярата стана дума за Трите Лица на Св. Троица и се каза, че Бог Дух Свети е вечен, равен на Отца и Сина, като се отличава от Тях по това, че Той *предвечно изхожда от Отца*. За това лично свойство на Светия Дух, което Го отличава от Отца и Сина, е дал ясно и твърдо свидетелство Сам Иисус Христос в думите: „А кога дойде Утешителят, Когото Аз ще ви пратя от Отца, Духът на истината, *Който изхожда от Отца*, Той ще свидетелствува за Мене“ (Йоан 15:26).

Въпреки ясното свидетелство на Христа и въпреки категоричното твърдение на Символа на вярата и на всички свети отци, че Дух Свети изхожда от Отца, римокатолиците са си позволили да изменят тоя член от Символа на вярата, като добавили, че Дух Свети изхожда от *Отца и Сина* (filioque). С това е нарушено определението, дадено от Самия Христа, и е изменен догматът за Св. Дух, установен на Втория вселенски събор. Протестантизмът, възникнал на основата на католичеството, е приел от него тоя изопачен текст на Символа на вярата.

Ние, православните, държим неизменно за онова, което ни е открил Господ Иисус Христос и което са приели светите и богомъдри вселенски отци и учители на Църквата. Като Бог, Светият Дух няма ни начало, нито край на Своето битие. Той е вечен, всемогъщ, всезнаещ и вездесъщ, подобен във всичко на Отца и Сина, и отличаващ се от Тях само по личното Си

свойство – *изхождане от Отца*. Понеже по съществото Си Светият Дух е истински и съвършен Бог, неразделен от Отца и Сина, то и Нему, както на Отца и Сина, принадлежи еднаква слава и поклонение. Това значат думите от Символа на вярата *„Комуто се покланяме и Когото славим наравно с Отца и Сина“*.

В Православната църква на Св. Дух всякога се е отдавало Божеско поклонение и прославяне. За това свидетелствуват всички молитви, песнопения и възгласи, където Дух Свети се прославя заедно с Отца и Сина. Когато се кръстим, ние казваме: *„В името на Отца и Сина и Светаго Духа“* и пр.

Вярата в Светия Дух като Бог е загатната и в Стария Завет. Но едва Иисус Христос ни е научил в пълнота как да вярваме в Светия Божествен Дух, изхождащ от Отца. Има и много зли духове на тъмнината, има и много добри духове – ангелите. Но всички те са ограничени, тварни. Един е обаче Светият Дух, неограниченият Творец и Господ, Който е навсякъде и всичко изпълва. Народите, които са вярвали в много богове, всъщност са вярвали в злите духове, които са живеели в идолите. Затова в Стария Завет се казва, че идолите са бесове (Втор. 32:17; Пс. 105:36; срав. 1 Кор. 10:2). Многобожниците, прелъстени от множество зли духове, не са могли да повярват в единия Свети Дух. В Него вярват само истинските еднoboжници, т.е. ония, които познават единия, истински, трoеличен Бог.

Велико е значението на Светия Дух в нашия живот. Той оживотворява всичко сътворено. Затова се нарича в Символа на вярата *„Животворящ“*. Той твори, поддържа, обновява и възражда живота. Когато Бог създавал света, Дух Божий се носел над водата (Бит. 1:2). А при създаването на човека Бог вдъхнал в лицето му дихание за живот; и станал човекът жива душа (Бит. 2:7). Св. ап. Павел пише на християните:

„Духът Божий живее във вас“ (1 Кор. 3:16). За да не се смесва човешкият дух с Божия Дух, св. ап. Павел прави ясно разграничение, като казва: „Самият Дух свидетелствува, че сме чедо Божии“ (Рим. 8:16).

Каква радост се съдържа в тия думи! Сам Духът Божий, а не човек, ни свидетелствува, че сме чедо Божии! Всеки, който носи в себе си Светия Дух, е Божие чедо. А Светият Дух се дава на всеки кръстен в името на Света Троица! Всеки може да носи в себе си този Свети Дух до края на живота си, ако православно вярва в Бога, ако живее непорочно или при огрешаване искрено се покаява и пак измолва за себе си благодатта на Св. Дух. Значи, човек или трябва да поддържа душата си чиста, или трябва да я очисти, ако иска в него да обитава Светият Дух, Животворящият.

Спасителят, за да ни увери, че можем да получим Светия Дух, говори: „Ако вие, бидейки лукави, умеете да давате добри даяния на чедата си, колко повече Отец Небесний ще даде Дух Свети на ония, които Му искат“ (Лука. 11:13). Това е най-великият дар, който Бог дава на хората. Защото, давайки Светия Дух, Бог дава Себе Си. Има ли по-висок от този дар? И има ли по-голяма любов от тая? Бог дава Светия Дух и на грешници, които искрено се каят.

Духовният живот е немислим без благодатта на Светия Дух. Ние не можем да вървим по пътя на спасението без помощта на Светия Дух. Ето защо, на по-големи празници и в някои неделни дни светата Църква пее: „Чрез Светия Дух всяка душа се оживотворява и възвишава в чистота...“ Светият Дух *освещава* човека, т.е. прави го свет. Светият Дух ни очисти от греховете, които ни помрачават, и ни води към добро. Всички светци са носители на Светия Божий Дух. Някои от тях още през земния си живот понякога просто са сияели видимо с някаква особена благодатна светлина. А

след смъртта си всички те сияят като слънца в царството Божие. Затова на иконите те се изобразяват с ореол около главата.

Светият Дух се проявявал още в Стария Завет. Той очиствал вярващите от греховете им и ги подготвял да посрещнат Иисуса Христа. С особена сила Светият Дух се проявявал тогава в някои благочестиви люде, какъвто бил, например, св. цар Давид. Той се молел така:

„Научи ме да изпълнявам Твоята воля, защото Ти си мой Бог; *Твоят благ Дух* нека ме води в земята на правдата“ (Пс. 142:10). Когато Давид съгрешил тежко пред Бога, повече от всичко се боял да не би Господ да го лиши от Своя Свети Дух и затова умилно викал в покаяние: „Сърце чисто създай в мене, Боже, и правия дух обнови вътре в мене. Не ме отхвърляй от лицето Си и Светия Твой Дух не отнимай от мене“ (Пс. 50:12 – 13). Бог го помилвал и му възвърнал, заради дълбокото му покаяние, даровете на Светия Дух. Пред своята смърт Давид казал: „Дух Господен говори в мене, и словото Му е на езика ми“ (2 Цар. 23:2). От тия думи на св. цар Давид се вижда, че той се намирал под особеното ръководство на Светия Дух, Който е говорил чрез него. Под вдъхновението на Светия Дух той съставил своите дивни псалми. Те и сега се четат във всяко богослужение на Православната църква.

Човешкото вдъхновение не може да се сравни с оня приток на духовни сили, с онова божествено вдъхновение, което се дава на праведните хора от Светия Дух. Това вдъхновение просвещава целия духовен живот и цялото същество на праведниците и им съобщава дивните дарове на Светия Дух. Тия дарове, според както ги изброява св. пророк Исаия, са следните: дух на премъдрост и разум, дух на съвет и крепост, дух на знание и благочестие, дух на страх Божий (Ис. 11:2 –

3). Благодатта на Светия Дух, освен това, нерядко надарява Божиите избраници със свръхестествена сила, с дар на прозорливост и пророчество, и с дар на чудотворство.

В Стария Завет имало доста праведници, които, подобно на св. цар Давид, се намирали под особеното ръководство на Светия Дух. Това били светите пророци. По вдъхновение на Св. Дух те отклонявали хората – било чрез увещания, било чрез изобличения и заплахи – от разни грехове и им предсказвали за насърчение и утешение идването на Христа Спасителя. Човек сам по себе си не може да предскаже какво ще стане утре, а камо ли да пророкува какво ще настане след 500, 600 или 1000 години. А ето, старозаветните пророци са предсказали с векове напред идването на Спасителя, като са обрисували просто като очевидци поразителни подробности от живота Му. Това те са могли да сторят само по вдъхновение от Духа Светаго. Затова и св. Петър право казва: „Никога по човешка воля не е изречено пророчество, но от Духа Свети просветявани са говорили светите Божии човеци“ (2 Петр. 1:21). Светият Дух, следователно, е говорил чрез древните пророци. Затова в осмия член от Символа на вярата е казано за Светия Дух, че е *говорил чрез пророците*. Цялото Свещено Писание е написано под вдъхновението на Светия Дух (2 Тим. 2:16).

Тук е мястото да споменем, че чрез Светия Дух са говорили и апостолите (1 Петр. 1:12). Преди още да отиде на кръстни страдания и смърт, Иисус Христос им обещал да им изпрати Светия Дух. Ето и Неговите думи: „И Аз ще помоля Отца, и ще ви даде друг Утешител, за да пребъдва с вас во-веки, Духът на истината, Когото светът не може да приеме, защото Го не види, нито Го познава, а вие Го познавате, защото Той с вас пребъдва и във вас ще бъде“ (Йоан 14:16 – 17). А преди възнесението Си на небето Иисус Христос заповядал на апостолите: „Не се отдалечавайте от Йерусалим, а чакайте

обещанието на Отца, за което сте слушали от Мене; защото Йоан кръщава с вода, а вие не след много дни от днес ще бъдете кръстени с Дух Светий“ (Деян. 1:4 – 5). Това се сбъднало десет дни след възнесението Господне в деня Петдесетница, когато над събраните в Иерусалимската горница апостоли Дух Свети слязъл във вид на огнени езици. Всички те, изпълнени с Духа Светаго, започнали да проповядват словото Божие на разни езици пред насъбралите се от цял свят иудеи. Тогава станал св. ап. Петър да благовестува за Иисуса Христа. Под благодатното въздействие на Светия Дух той тъй проповядвал, че след неговата реч към Църквата се присъединили изведнаж около три хиляди души, които от всичкото си сърце повярвали в Христа (Деян. 2: 2-14).

От Петдесетница насетне Дух Свети живее в Църквата, пази я от заблудите на лъжеученията, съхранява я в истината и я ръководи в пътищата на Божиата правда. Оттогава насетне Дух Свети непрестанно пребъдва между верните. Тъй те са заобичали Бога Духа Свети, животворящия и възраждащия грешниците за нов, праведен живот. Който иска опитно да се увери в благодатното въздействие на Светия Дух над човешката душа, трябва най-напред да се постарее да очисти сърцето си от пороците и да го облагоухае с тамяна на молитвата.

Във всички светци, движещи се в духовния си живот по пътя на покаянието и богоугождението, е живял и действувал същият Свети Дух, Който се е явил над апостолите във вид на огнени езици. Св. Антоний Велики е казвал на своите ученици: „Аз се молих за вас да се удостоите и вие да получите този велик огнен Дух, Който получих аз. Ако искате да Го получите, тъй че Той да пребъдва във вас, пренесете най-напред телесни трудове и сърдечно смирение и, възнасяйки помислите си на небето

денем и нощем, търсете със сърдечна правота този огнен Дух, и Той ще ви бъде даден завинаги... Защото този Дух пребъдва в правите сърца. И когато бъде приет, Той ще ви открие висши тайни; ще прогони от вас страха от хората и зверовете и вие ще изпитвате небесна радост денонощно. И ще се чувствувате в това тяло като тия, които се намират вече в царството небесно“.

Всички светци като духоносци, които опитно са узнали неописуемата радост от пребъждането на душата в Светия Дух, са учили, че целта на човешкия живот на земята е да придобием Светия Дух, най-висшето духовно благо. Тоя Дух е *Дух на истината*. Без Неговата помощ ние не можем да познаем нито истината за себе си, нито истината за Бога, нито смисъла на нашето земно съществуване. Придобиването на Светия Дух изпълва душата с неописуема радост и ѝ дава пълнота на блаженство, за което всъщност тя е и създадена.

Но защо ние днес не чувствуваме благодатта на Светия Дух осезателно в себе си, Защото сме грешни и обичаме повече плътското, отколкото духовното. Ако се очистим напълно от греховете си, и ние ще почнем да чувствуваме Светия Дух в нас.

Бог иска да се спасят всички хора и да стигнат до познание на истината (1 Тим. 2:4). Но там е бедата, че не всички хора искат да се спасят. Някои упорито се противят на Светия Дух (Деян. 7:51). Бог ни е дал такава власт, че, ако искаме, можем наистина да Му се противим. Той не иска насила да ни спаси, ако ние сами не желаем това. Бог ни е създал със *свободна воля* и зачита тоя велик дар у нас. Ние всички можем свободно да се определим за Бога или против Бога. Нашият всеблаг Небесен Баща по много начини в живота призовава всички ни към обръщане, към покаяние, към вечно

спасение. Но ние често пъти съзнателно затикваме ушите си. Не искаме да чуем Божия глас. Не желаем да се откажем от греховния си живот. Такова нежелание и упорито противене на Божия глас е грях против Духа Светаго, който не се прощава нито в този, нито в бъдещия век (Мат. 12:31 - 32). Примери за такова противене на Светия Дух виждаме постоянно в живота.

Не всички вярващи остават верни на Христа до края на земните си дни. Някои за материални изгоди, за слава и почести изневеряват на православната си вяра и започват да проповядват ерес. Те забравят думите на св. ап. Павла: „Който ви благовестува нещо по-друго от това, що приехте, анатема да бъде“ (Гал. 1:9). Други пък от срам пред човеци се отказват от Исуса Христа и тръгват по широкия път. Те забравят думите на Спасителя:

„Който се срами от Мене и от думите Ми в този прелюбодееен и грешен род, и Син Човечески ще се срами от него, когато дойде в славата на Отца Си със светите Ангели“ (Марко 8:38). Трети пък във време на гонения отпадат от вярата. Те приличат на камениста почва, която не дава никакъв духовен плод (Мат. 13:20 - 21).

Как ще постъпим ние? Ще бъдем ли докрай твърди във вярата? Ще останем ли предани на Исуса Христа? Ще се борим ли с всички изкушения, за да не отпадне от високото си звание – православни християни? Трябва много и усилено да се молим да ни укрепи Бог във вярата, като ни прати благодатта на Своя Свети Дух. Защото без Божествената благодат ние не можем да опазим чиста вярата си и непорочен живота си. Ние трябва също да се молим да ни укрепи Бог със Своята благодат да оделотворим вярата си. Защото само с вяра без съответни дела не можем да се спасим. „И бесовете вярват и треперят“ (Иак. 2:19). Ние

трябва да живеем според вярата си и да придобием чрез усиленни духовни упражнения високите християнски добродетели. Благодатта Божия, която ни се дава в свето кръщение и в другите свети тайнства, не ни се поверява, за да я оставим неизползвана, а за да придобием чрез нея спасение. Ако ние не я проявим в живота си чрез изпълнение на Божиите заповеди, ще отговаряме за нея на страшния Христов съд, както оня ленив раб, който бил привлечен под отговорност, задето закопал таланта си в земята, вместо да отиде и да го разработи (Мат. 25:25).

Вярно е, че твърде трудно се постига добродетелта. Вярно е, че дори и при помощта на благодатта ние мъчно постигаме доброто поради нашата естествена наклонност към греха.

Но ако насилваме ленивата си и грехолюбива воля да върши добро, въпреки че не ѝ се ще да го върши, Бог, като види благочестивото ни намерение и като прецени достойно благородните ни усилия, ще ни прати най-сетне благодатта на Светия Дух, и тогава добротворството леко ще потече от душите ни. Тогава ние ще достигнем плодовете на Духа Светаго, които св. ап. Павел изрежда тъй: „А плодът на Духа е: любов, радост, мир, дълготърпение, благодет, милосърдие, вяра, кротост, въздържание“ (Гал. 5:22 – 23).

Макар че врагът на спасението ни – дяволът, – както и нашите собствени порочни наклонности всякога ще изправят препятствия по пътя ни, за да не можем да се доближаваме до Бога, ако ние упорствуваме в доброто и призоваваме на помощ всесилната Божия благодет, всичко ще победим. И каквото сами никога не бихме могли да направим, с Божиата помощ ще го постигнем. „Всичко мога чрез Иисуса Христа, Който ме укрепява“ (Филип. 4:13), казва за наша поука св. ап. Павел. Трябва да помним, че без усилия на волята не се постига спасение. „Царството небесно бива насилвано, и

насилници го грабят“ (Мат. 11:12), казва Христос.

За да се укрепва във вярата и добродетелта и за да има помощта на Светия Дух, православният християнин е длъжен всякога да се моли на третото Лице на Света Троица със следната молитва: **„Царю Небесный, Утешителю, Душе истины, Иже везде сый и вся исполняй, Сокровище благих и жизни Подателю, прииди и вселися в ны, и очисти ны от всякия скверны, и спаси, Блаже, души наша.“** (Царю небесни, Утешителю, Душе на истината, Който си навсякъде и всичко изпълваш, Съкровище на богатата и Подателю на живота, дойди и се всели в нас и ни очисти от всяка сквернота и спаси, Блаже, нашите души. Амин.).

Помощта на Светия Дух се дава на вярващите и чрез светите тайнства, извършвани в св. Православна църква. За Църквата и за тайнствата се говори в следващите два члена от Символа на вярата.

ДЕВЕТИ ЧЛЕН

***Во едѣну Святѹю, Соборнѹю и Апостольскѹю
Цѣрковѣ.***

***((ВЯРВАМ) И В ЕДНАТА, СВЕТА, СЪБОРНА И
АПОСТОЛСКА ЦЪРКВА)***

В обикновения разговор ние наричаме църква храма, дето вярващите се събират на обща молитва и дето се извършва св. литургия. Храмът се нарича още дом Божий. Но освен дом Божий понятието „църква“ означава още и обществото от вярващи, които образуват едно цяло и на които глава е Сам Христос. По-точно, Църква е богоустановено общество от човеци, съединени с една православна вяра, с един закон Божий, с една йерархия и с едни тайнства. Тази Църква образува едно Тяло Христово (1 Кор. 12:12 – 20, 27 – 28).

Глава на Църквата е Сам Христос, душата на Църквата е животворящият Свети Дух, а членове на Църквата сме ние – православните християни. Църквата, основана от Господа Иисуса Христа, е започнала, тъй да се каже, официално да съществува от деня Петдесетница, когато Светият Дух слязъл над апостолите. Тоя ден е като че ли нейният рожден ден. Светият Дух, слязъл над нея, не я е оставил вече никога. Той и сега обитава в нея и я ръководи. В Църквата и чрез Църквата вярващите получават Божиата благодат и даровете на Светия Дух.

Но как трябва да се разбират думите: *вярвам в Църквата*? Вярва се в нещо, което не се вижда. А Църквата е видима. Може ли, следователно, да се вярва в Църквата? А все пак, както ще докажем, правилно е да се казва: вярвам в Църквата, защото в нея има покрай видимата страна и невидима. Към невидимата страна на Църквата трябва да отнесем Божиата благодат, която пребъдва в нея и я управлява. Към невидимата страна в Църквата трябва да отнесем още и небесната Църква, към която принадлежат всички умрели в истинска вяра и покаяние православни християни и всички светии. Като казваме: вярвам в Църквата, ние като че ли заявяваме: твърдо сме убедени в това, че в Църквата Христова, която се намира на земята и към която принадлежат всички православни християни, пребъдва и действа Божиата благодат, и че Църквата Христова е още и на небето, дето тя обединява всички умрели в истинската православна вяра светии и праведници и всички искрено разкажали се грешници.

Но освен по изтъкнатите причини ние казваме: *вярвам в Църквата* още и поради това, че покрай истинската Църква Христова има и много други религиозни общества, сборища и секти, които имат вид на Църква, но не са Църква. Кой ще ни убеди коя е истинската Църква, ако не нашата праотеческа

вяра? Да си поясним това с някои примери. Нашият Спасител Иисус Христос е скрит като обикновен човек между многото човеци. Кой ще ни Го разкрие като Богочовек, ако не нашата вяра? Св. Библия, която съдържа думи на вечен живот, е скрита като обикновена книга между многото други книги в света. Кое ще ни помогне да я отличим от останалите книги и да видим в нея Книгата на книгите, ако не нашата вяра? Тъй и св. Православна църква е скрита между многото човешки религиозни общества като едно от тях. Кое ще ни посочи в нея истинската, богоустановена и спасителна Църква, ако не нашата вяра? Ето затова и ние казваме: „Вярвам в едната, света, съборна и апостолска Църква.“

Църквата, като установление Божие, е основана на земята, за да подготви вярващите за небето. Тя ще съществува вечно. Това е казал Сам Христос: „На тоя камък ще съградя Църквата Си, и портите адови няма да ѝ надделеят“ (Мат. 16:18). Значи, няма такава сила, която би могла да победи Църквата Христова и да прекрати нейното съществуване. Това се е доказало много пъти в историята. В първите векове на християнството – в епохата на най-страшните гонения, когато римските императори мислеха, че ще унищожат и името християнин, Църквата най-много укрепна и се разпространи. Тя е непобедима, защото я защитава и укрепва нейният Основател и Глава, Сам Господ Иисус Христос.

Вярата в св. Църква ни задължава да я слушаме, да ѝ се покоряваме и да не нарушаваме нейните заповеди и установления. Членовете на едно тяло не могат да се подчиняват на други закони, освен на тия, които действуват в цялото тяло. Иначе, ако те не се подчиняват на законите, действувачи в тялото, не ще могат да получават живот от него, ще станат мъртви и ще отпаднат от него. Така и ние, членовете на Христовата Църква, трябва да се подчиняваме

на нейните закони и да спазваме нейните установления, ако не искаме да станем мъртви членове и да отпаднем от нея.

Ние вярваме в едната, света, съборна и апостолска Църква.

Защо тя се нарича *една*? Тя е една, защото един е Христос, нейният Глава. Църквата се нарича тяло Христово (1 Кор. 12:27). Както под една глава не може да има две или повече тела, тъй и единият Христос не може да бъде Глава на две или повече разноизповедни църкви или религиозни общества. Той е основал една Църква, а не много. Той е искал да въведе всички в една кошара. Той се молел да бъдат всички повярвали в Него едно (Йоан 17:21). Отпадащите от едната Църква сами се откъсват от спасителното тяло за своя погибел, като стават мъртви членове. Още от основаването на Църквата са се появили много еретици и разколници. Но единството на истинската Христова Църква се е запазило, по силата на Христовото обещание, до ден днешен.

Църквата е една не само по своето начало и основаване. Тя е една и по вътрешното си и външното устройство. Тя има един Глава – Господа Иисуса Христа, и се оживотворява от единия Свети Дух. Членовете на Църквата се делят на пастири и пасоми. Но всички пастири преподават едно и също православно учение, един и същ Символ на вярата; те извършват едни и същи тайнства и се ръководят от едни и същи божествени закони. Всички пасоми приемат това учение и тоя Символ на вярата, ползват се от тия тайнства и следват ръководството на своите пастири.

Единството на Църквата ни задължава да запазваме „единството на духа чрез връзките на мира“ (Ефес. 4:3). Макар че Църквата е разпространена по цялата земя, но има като че ли една душа, едно сърце, едни уста. Църквата е една, въпреки че с умножаването на нейните членове

почнали да се обособяват отделни части на едната и единна съборна Църква. Така са се появили тъй наречените поместни православни църкви – гръцка, българска, руска, сръбска, румънска и пр. Това обособяване е само географско и народностно; то е по местоположение и по административно устройство, но в никакъв случай не е и верско. То не нарушава основното единство на Църквата, не ѝ пречи да си остане една по вяра, по закон Божий, по тайнства, по йерархическо и по каноническо устройство.

От едната изначална Църква са се отклонили римокатоличеството и протестантството. Те са изневерили на вярата на древната и единна Православна църква, понеже са възприели разни нови нечестиви еретически учения. Римокатоличеството се е отделило от Православната Църква през XI век, а протестантството е възникнало от латинската ерес още по-късно – XVI век. Впоследствие протестантството се е раздробило на още много секти. Днес някои ги наброяват над 1000.

След отделянето на римокатолиците от спасителното православие те започват духовна и военна експанзия на изток, с цел подчиняване на православните народи и въвлечането им в пагубната латинска ерес. Следват кръстоносните походи, превземането на Византия и Константинопол, създаването на Латинската империя и други държави на кръстоносците, сключване на унии с части от източните църкви. След разгрома на Латинската империя, Венеция подпомага турската инвазия във Византия. Папата, обещавайки военна помощ, подтиква императора, велможите и духовенството на гърците към сключване на Фераро-флорентинската уния от 1439 г. Единствения византийски православен епископ, който не подписва унията и съхранява православната Църква и

изповедание чисто от ерес е Марк Ефески. Когато латинците уверявали свети Марк, че различието между двете изповедания е съвсем незначително и че той, може веднага щом реши, да подпише съглашението, светецът им отговорил:

"Спомнете си как управителят на областта уговарял св. Теодор Студийски веднъж само да се причасти заедно с еретиците и след това да прави всичко, което му е угодно, и как му отговорил светецът: "Знаеш ли на какво прилича твоето предложение? Приеми да ти отрежат главата, пък после ходи където искаш."; защото често най-важното в догматите е онова, което за мнозина е маловажно...

...Аз мисля, че онзи, който доведе това разделение и разкъса изтъкания свише хитон на Господното Тяло (църквата), ще бъде хвърлен на вечно осъждане също като онези, които Христа разпнаха и като всички от века безбожници и еретици.

Еднакво се анатемосва всеки еретик, бил той епископ или мирянин."

В своето „Окръжно Послание против гръколатиняните и постановленията на Флорентинския Събор“ той писал: „И така, братя, БЯГАЙТЕ от тях и от общение с тях, защото те са лъжеапостоли, лукави работници, които се преобразяват в Христови апостоли, (2 Кор. 11:13).

Свети Марк следва примера на изповедниците на Църквата, запазвали през вековете православното изповедание на вярата чисто от всякакви нечестиви еретически домогвания. Малко след сключването на унията Господ наказва предателите на вярата и

допуска падането на Константинопол под османска власт (1453 г.). След това започват действия на мюсюлманските завоеватели, целящи оскверняване на Цариградската патриаршия. Патриаршеският престол се обявявал буквално на търг и който духовник предлагал повече пари, той и ставал Константинополски патриарх, като си получавал достойнството след унижителен акт на посещение при султана, който му връчвал нечестиви и беззакони документи за встъпване в длъжност. Това се е правило абсолютно целенасочено, под въздействие на еврейския синаедрион, който се мести от Венеция в Константинопол след като Византийската столица пада под турска власт. Например много от главните везири на империята са били евреи.

Ето какво е писано по гореспоменатия проблем:

„Най-печална картина представлява Гръцката Църква по време на Тюрското робство. За триста години агарянско иго на Цариградския патриаршески престол са сменени 150 патриарси. Тоест, средно всеки от тях е управлявал църквата само 2 години.

„Трябват на султана или великия везир пари и ТЕ СВАЛЯТ ОТ ПРЕСТОЛА ПАТРИАРХА И ПОСТАВЯ ДРУГ, КОЙТО, ПО ОБИЧАЯ, ВНАСЯ ПЕСКЕЗИЙ. АКО ПАТРИАРХА НЕ ВНЕСЕ ОБИЧАЙНИЯ ЕЖЕГОДЕН ДАНЪК (ХАРАДЖА), ТО ТОЙ БИВА СВАЛЕН И НА НЕГОВО МЯСТО СЛАГАТ ДРУГ, С КОЙТО СЕ ПОВТАРЯ СЪЩОТО... ПАТРИАРХА БИЛ ПРЕВЪРНАТ В ЧИНОВНИК, НАЗНАЧАВАН И УВОЛНЯВАН ОТ ПРАВИТЕЛСТВОТО.“ (Н. Тальберг. История Християнської Церкви. Т. 2. М. 1991, стр. 58).

Накратко казано ПРОЦЪФТЯВАЩА ПОВСЕМЕСТНА СИМОНИЯ НАВСЯКЪДЕ - ЗАПОЧВАЙКИ ОТ ПАТРИАРХА И ЦЕЛИЯ ЕПИСКОПАТ И СВЪРШВАЙКИ С НИЗШИЯ КЛИР. ПАТРИАРСИТЕ И ЕПИСКОПИТЕ СА ПРЕКУПУВАЛИ ПРЕСТОЛИ И КАТЕДРИ, ДОРИ ПОНЯКОГА НЯКОЛКО ПЪТИ, И НАПЪЛНО ЗАВИСЕЛИ ОТ ВОЛЯТА НА МОХАМЕДАНИТЕ...

„През XVII в. турското правителство измислило унизителен за патриарсите порядък на тяхното назначаване. Новоизбрания патриарх лично се явявал пред султана и от него приемал знаците на своето достойнство. След 1657 г. утвърждаването на патриарсите било предоставено на великия везир...” (Е. Смирнов. История Християнської Церкви. СПб. 1891, с. 17-18)...

Някои патриарси се задържали на престола само няколко месеца, СЛЕД КОЕТО БИЛИ ЗАМЕНЯНИ ОТ ПО-БОГАТИ ПРЕТЕНДЕНТИ. Тези патриарси прославяли султаните, от които получавали „фирман“ (утвърдителна грамота).

Освен това престола на цариградския патриарх понякога бил заеман от хора, за които имало силно съмнение, че са еретици. Например Кирил Лукарис (патриарх в периоди от 1621 до 1638), КОЙТО Е БИЛ ПЕТ ПЪТИ ПАТРИАРХ В КОНСТАНТИНОПОЛ И БИЛ АНАТЕМОСАН ОТ СЪБОР ПРЕЗ 1638 Г. ЗА ИЗДАДЕНО ОТ НЕГО „ИЗПОВЕДАНИЕ НА ВЯРАТА“ С ОТКРИТИ ПРОТЕСТАНТСКИ КАЛВИНИСТКИ ВЪЗГЛЕДИ. Неговото „изповедание“ предизвиква голям смут в южна Русия, което налага дори свикване на Яшкия събор (1642 г.). Има и други подобни актове на официално отстъпление от православието. Например в

1874 г. Константинополския патриарх Иоаким II РАЗРЕШИЛ ВЕНЧАНИЕ НА АНГЛИКАНИ В ПРАВОСЛАВНИТЕ ХРАМОВЕ. ТАЗИ ИНИЦИАТИВА БИЛА ПРЕДПРИЕТА ПОРАДИ МНОГОТО ЖИВЕЕЩИ В ГЪРЦИЯ АНГЛИЙСКИ МОРЯЦИ И ТЪРГОВЦИ.

ВЪЗНИКВА СЕРИОЗЕН ВЪПРОС: МОЖЕ ЛИ ДА СЕ СЧИТАТ ЗА ЗАКОННИ ГРЪЦКИТЕ ПАТРИАРСИ И ЕПИСКОПИ, КОИТО СА ЗАЕМАЛИ ДЛЪЖНОСТИТЕ СИ ИЗКЛЮЧИТЕЛНО С ПОМОЩТА НА СВЕТСКАТА ВЛАСТ И ТО СРЕЩУ ПАРИ (симония)? СВЕТИТЕ КАНОНИ ДАВАТ ЕДНОЗНАЧЕН ОТРИЦАТЕЛЕН ОТГОВОР, НЕ ПРИЗНАВАЙКИ У ТАКИВА НИКАКВО ДОСТОЙНСТВО.

Ето например един от каноните на Църквата, които са нарушени: „Епископ, който си послужи със светски власти и чрез тях получи епископски сан в Църквата, да се низвергне и отлъчи, както и всички ония, които се съобщават с него.” (30 Апостолско правило).

Изобщо купуването на църковен сан е категорично забранено от Църквата и е тежък грях, наречен „симония“.

Неслучайно от Цариградския патриархат се отделят църковни общности, например сред понтийските гърци, които запазват истинско православие и до днес.

Не е случайно също, че руската църква отказва на Цариградския патриарх да назначава руския митрополит.

Ето някои много показателни примери за случилото се през този период: - В 1441 г. митрополит Исидор, при завръщането си в Москва от Флорентийския събор отслужил литургия, на която споменал римския папа

Евгений IV, а после прочел документ свързан с унията. Веднага след това бива арестуван по заповед на великия руски княз Василий II, но после избягва на запад. По този повод в Москва бил свикан църковен събор, който осъдил митрополит Исидор като еретик и отхвърлил унията с Рим. През 1448 г., друг Московски събор поставя за руски митрополит Рязанския епископ Иона, без да взима съгласие за това от униатския Константинополски патриархат.

През 1458 г., под натиска на римския папа Калист III, полския крал отнема от руския митрополит епархиите в Литва и ги поставя под управлението на униатския митрополит Григорий. След няколко години Григорий встъпва в духовни отношения с Константинополския патриархат и получава грамота от патриарх Дионисий I за единствен законен руски митрополит. Този акт е категорично отхвърлен от Москва и княз Иоан Василиевич заявява пълен разрыв в отношенията с Цариградския патриархат

(- Голубинский Е. Е. История русской церкви: Том 2. От нашествия монголов до митрополита Макария включительно / 1-я половина тома: период второй, Московский — М.: Университетская типография, 1900. — С. 484, С. 504;

- Флоря Б. Н. Григорий // Православная энциклопедия. — М., 2006. — Т. XII : «Гомельская и Жлобинская епархия — Григорий Пакуриан». — С. 613—617. — 752 с. — 39 000 экз).

Крепост на православието става Третия Рим - независимата Руска държава.

Но Русия също бива подложена на външни атаки и

влияния. След татро-монголските нашествия и владичество, следват атаки провокирани от папата и католическия запад от страна на Полша, Литва, германските рицари и шведите. Има завладявания на руски територии и силна католическа и униатска пропаганда.

Вследствие на това, през годините част от руската църква възприема скверни католически еретически практики, като двупръстното знамение и рисуването на Бог Отец като възрастен мъж на различни икони, включително и т. нар. „Троица новозаветна“, а също и изменения на Символа на вярата. Двупръстното проклето знамение е възприето при католиците от по-стари ереси, като ариани и несториани, и хулно изразява неравенство в Светата Троица чрез събиране на три явно отличаващи се по големина пръсти - палец, безименен и кутре. Целта на бесовете, внушили това безумие на еретиците е да осквернят прекръстването на човека и да го лишат от духовната му сила срещу тях! Тези католически нововъведения са осъдени на два събора, като последния е Големия Московски от 1667 година, след които в ерес изпадат неприелите техните решения т. нар. „старообрядци“, които всъщност са покатоличени нововъведенци новообрядци, извратили старото Предание на Църквата.

През 1800 година, вследствие действията на руския император Павел I, който е бил висш масон и велик магистър на ордена на Малта, руската църква приема духовно общение с част от старообрядците, без те да се покаят и откажат от ереста си. Този еретически акт се нарича единоверие и представлява начало на

догматическия синкретизъм, което превръща руската църква в еретическа и тя, заедно с всички „официални“ поместни църкви, които продължават да са в общение с нея, отпадат от Православната вяра.

Новата ерес веднага дава отражение върху духовния взор на руските духовници и се появяват лъжеучения като „фина материалност на ангелите“ в „Слово о смерти“ на Игнатий Брянчанинов; или за „преобразяване на душата от животинска, каквото е по природа“ в „човешка“, описано в произведението „Какво е духовен живот и как да се настроим към него“ на т. нар. „епископ“ Теофан Затворник (тоест ДУХОВЕН ДАРВИНИЗЪМ - ЕВОЛЮЦИОННА ТЕОРИЯ ЗА ДУШАТА); или лъжепророчества за някакво славянско царство, което нямало да бъде завладяно от антихриста - измислица на лъжесветеца Серафим Саровски, който обяснява още, че еретици могат да бъдат „влачени от кораба на православието“ и т.н.

Днес догматическия синкретизъм е преминал към духовно общение на „официалните“ поместни църкви с всички ереси на земята, а също и към религиозен синкретизъм - молитвено общение с други религии, за които еретиците лъжеправославни обясняват, че били също вярвали в Бог. Всичките тези богохулни действия се наричат „икуменизъм“, което фактически е името на новата глобална вяра в идващия антихрист.

Православните общности на понтийските гърци и други подобни, които се отделят от униатския Цариградски патриархат и тези на част от руските катакомбници, които се придържат към решенията на Големия Московски Събор и осъждат единоверието и догматическия синкретизъм, фактически запазват

православното изповедание и апостолското наследство. Днес всеки човек, който иска да бъде истински православен, да бъде духовно част от тази запазила се православна Църква, да бъде изповедник на вярата и да си спасява душата е длъжен да направи същото - да осъди икуменизма, като религиозен синкретизъм, подготвил вярата в антихриста, а също и да се отдели от духовно общение с лъжеправославните „официални“ поместни икуменически еретически църкви.

Ако сравним всички днешни вероизповедания с древната Църква, която е просъществувала в единство от основаването си до разделението, ще видим, че само Православната църква се покрива напълно с нея, понеже Светият Дух, Духът на истината, Който я ръководи още от основаването ѝ, я предпазва от еретически нововъведения, каквито са се промъкнали в отделилите се от нея други изповедания.

Православните християни трябва да помнят, че те са членове на едната, света, съборна и апостолска Църква и че вън от нея те не могат да водят правилен духовен живот и ще погинат. Вън от Православната църква няма спасение. Само в Православната църква се пази напълно неповредено учението на Господа Иисуса Христа, което ни е предадено чрез апостолите в Новия Завет, и което се съхранява още и в Свещеното Предание, за което знаем от църковните молитви, от древните църковни обичаи и от творенията на светите отци и учители на Църквата.

Светата Църква се нарича една, макар че се състои от две половини - земна и небесна. Към небесната Църква се числят всички ангели и всички покойни светци и праведници, както и всички разкаяли се грешници, отминали отвъд и помилвани от Бога. А към земната Църква принадлежат

всички живеещи на земята православни християни. Как може да се говори за една Църква, щом има земна и небесна Църква? Тяхното единство се състои в това, че един е техният Глава – Господ Иисус Христос, Който е казал: „Даде Ми се всяка власт на небето и на земята“ (Ефес. 28:18). За същото говори и св. ап. Павел, когато пише, че Бог Отец е съединил всичко небесно и земно под една Глава – Христа (Ефес. 1:10). Освен това, в небесната и в земната Църква действа един и същи Божий Дух и се изпълнява една и съща воля Божия.

Общението между земната и небесната Църква също говори за тяхното единство. Това общение се чувства особено силно в божествената литургия, когато свещеникът при извършване на св. проскомидия споменава от небесната Църква Майката Божия, всички светци и всички покойни християни, а от земната Църква – имената на живите. Всеки православен християнин чувства връзката си с небесната Църква, когато се моли на св. Богородица и на светиите. Бог е дал на избранниците Си от небесната Църква чудотворна сила и благодат да помагат на ония от земната Църква, които с вяра и усърдие призовават тяхната помощ.

Има безчислено множество примери за това, как светци, отминали отвъд, помагат на вярващите люде. Затуй и ние често трябва да се обръщаме към тях с думите: „Свети Божи угодници, молете се Богу за нас!“

Светата Православна църква вярва, въз основа на словото Божие, в чудотворната сила не само на молитвите на светиите (Иак. 5:16), но и в чудотворната сила на предмети, останали от тях (Деян. 19:12), както и в чудотворната сила на светите им мощи (4 Цар. 13:21).

По-нататък в Символа на вярата Църквата се нарича *света*. Светостта е несъединима с греха, тъй както тъмнината не може да се слее със светлината. Светостта предполага

безгрешност. Църквата като света няма в себе си нищо греховно, никаква сквернота или порок (Еф. 5:25 – 27). Тя е света, защото е осветена от Иисуса Христа чрез Неговото учение, чрез Неговите молитви, чрез Неговите страдания. Господ осветява Своята Църква и чрез тайнствата, посредством които се дава на вярващите благодатта на Светия Дух, която освещава и укрепява хората.

Църквата се нарича света още и затова, че нейните членове са призвани да бъдат свети, очистени от всичко нечисто в тоя свят, в който живеят и през който пътуват. Но ние виждаме, че към тая света Църква не принадлежат само светци, но и грешни люде. Как може Църквата да бъде света, щом в нея влизат и грешници? Съгрешаващите, които се очистват с истинско покаяние, не пречат на Църквата да бъде света. Чрез покаянието си те се окъпват в благодатта, която е в Църквата, и по непостижим начин стават сами свети. Христос не е дошъл да призове праведните, но грешните към покаяние.

Има много удивителни примери в църковната история, които ни посочват как велики грешници са се прераждали основно и са ставали светци. Тук е достатъчно да споменем само примера на св. Мойсей Мурин, който бил по-преди разбойник, а после станал велик Божий угодник и чудотворец, и примера на св. Мария Египетска, която от блудница станала светица. Всеки член на Църквата трябва да се стреми към светост, тъй като без нея никой няма да види Господа (Евр. 12:14). С благодатната помощ на Светия Дух светостта става достижима за всеки вярващ, стига той да се стреми с всички сили към нея.

Неразкаяните пък грешници, упорствувачи в злото, сами отпадат като мъртви членове от единното тяло на Църквата. Тъй че те оскверняват чрез греховете себе си, а не светата

Църква. Те се отлъчват от нея или чрез решенията на църковната власт, или чрез невидимия Божий съд.

В Символа на вярата Църквата се нарича още *съборна*. Това значи, че тя събира вярващи от цялата земна шир, или че тя е пръсната по цялата земна шир.

Църквата може да бъде навред по земята. Пространствата и времената не я ограничават. Сам Господ Иисус Христос е казал на Своите ученици: „Идете по *цял свят* и проповядвайте Евангелието на всички твари“. (Марко 16:15). Апостолите изпълнили завета на Спасителя. Техният звук се понесъл по цялата земя, и техните думи по краищата на вселената (Пс. 18:5).

Църквата Христова не предпочита една народност или друга. За нея няма „ни елин, ни иудеин, ни обрезавање, ни необрезавање, ни варварин, ни скит, ни роб, ни свободник, а всичко и във всичко е Христос“ (Кол. 3:11). Не е било така по-рано. Елините (старите гърци), като образовани, с пренебрежение гледали на варварите. Свободните презирали робите. Необрязаните не могли да принадлежат към Старозаветната църква. На евреите било забранено да се сближават с другородците. В Христовата църква е съвсем иначе. Тя не се ограничава с един какъвто и да е народ или съсловие, а включва в себе си вярващите от всички народи, съсловия, раси и възрасти. Тя не отхвърля никого, освен оногова, който нея отхвърля и с това сам отлъчва себе си от нея.

Тя не е ограничена и по време. Прибира в себе си вярващите от всички времена. Нейната всеобхватност се простира не само от Христа напред, но и от Христа назад. Тя включва освен новозаветните вярващи още и всички ония старозаветни праведни души от Адама до св. Йоана Кръстителя, заради които възкръсналият Христос слезе в ада,

за да ги изведе в царството небесно. Църквата обхваща и живите, и покойните свои членове. Над нейната съборност и смъртта няма власт. Тя ще съществува вечно, защото няма сила, която да прекрати нейното съществуване (Мат. 16:18).

Най-сетне Църквата се нарича още и *апостолска*. Причините за това са следните: апостолите са били първите нейни членове, първите последователи на Христа, първите свидетели на Неговите дела, първите вестители на Неговите чудеса и поучения, първите разпространители на новата вяра. Те първи след Христа са проляли кръвта си и с това са заякчили основите на св. Църква. Св. ап. Павел пише на ефеските християни, че те са се утвърдили „върху основата на *апостолите* и пророците, имайки Самия Иисуса Христа за краеъгълен камък“ (Еф. 2:20). Цялото учение на вярата, всички правила на благочестието светата Църква е приела от апостолите, които пък на свой ред са получили всичко това от Иисуса Христа. На Петдесетница Светият Дух слязъл над апостолите и пребъдвал оттогава всякога с тях. А те, като възлагали ръце над своите приемници – епископите и свещениците, преподавали им от своя страна благодатта на Светия Дух. Оттогава, по пътя на ръкоположението, чак до наши дни тази благодат минава върху новоръкополаганите приемници на апостолските приемници, и така ще бъде до свършека на света. Това верижно преподаване на Светия Дух в Православната църква чрез ръкополагане се нарича *апостолско приемство*.

И тъй, Църквата се нарича *апостолска*, защото е разпространена от апостолите, защото пази апостолското учение и предания, защото чрез свещеното ръкоположение предава от апостолско време до днес и ще предава и занапред до свършека на света от поколение на поколение даровете на Светия Дух и цялото църковно достойние. Затуй, ако ние искаме да бъдем истински православни християни,

трябва да държим здраво апостолските правила, учения и предания и да бягаме от такива учения и такива учители, които нямат в основата си апостолските предания. В тоя смисъл св. ап. Павел съветва солунските християни: „Стойте и дръжте преданията, които научихте било чрез наше слово, било чрез наше послание“ (2 Сол. 2:15). Всяка ерес не е нищо друго, освен отклонение от апостолското учение. Ние трябва да се пазим от еретици и от еретически учения, ако искаме да не погинем. Защото въвн от Православната църква няма спасение. Скъсаме ли връзката с апостолите, скъсваме връзката и с благодатта на Светия Дух. А без Божиата благодат, която действа в Православната църква, никой не може да се спаси.

Божият угодник Кириак, един дълбоко просветен подвижник на Православната църква, се подвизавал в една тясна келия около река Йордан. Веднаж дошъл при него един изпаднал в ерес монах на име Теофан, който се бил увлякъл по несторианските заблуди. Св. Кириак настоятелно го убеждавал да се откаже от еретичеството си и пак да се върне в лоното на едната, света, съборна и апостолска Църква. „Единственият път на нашето спасение“, казвал той, „е този да мислим и вярваме така, както са мислили и вярвали светите отци“...

На това Теофан отговорил:

- Всички ереси казват същото, че, ако нямаш с тях общение, няма да се спасиш. И аз не знам, кого да вярвам. Моят разум е така слаб, че не може да постигне истината и да я различи от заблудата. Но помоли се Богу за мене, Той да ме вразуми по някакъв начин с откровение свише!

Теофан съвсем не бил упорит еретик. Той изпаднал в ерес не от зла воля, не и поради нечестив живот, а поради незнание. Св. Кириак се зарадвал силно, като видял

готовността на тоя брат да приеме истината и му казал:

- Остани в моята келия, и аз се надявам, че Божиата благодост ще ти открие правата

вяра.

След това преподобни Кириак се отдалечил на едно уединено място и започнал усърдно да се моли за вразумяването на Теофана. Бог чул молитвата на Своя угодник. И ето, на следващия ден около три часа след пладне Теофан видял, че някой се приближил до него и със строг глас му казал:

- Ела да познаеш истината!

Непознатият го повел към едно тъмно и смрадно място и му показал сред адския огън еретиците Арий, Несторий, Евтихий, Диоскор и др., които издавали ужасни стенания и скърцали със зъби от непоносимите мъки.

- Ето, – казал му той, – това е мястото на ония, които еретически мислят, както и на ония, които ги следват. И тъй, ако ти харесва това място, остани си в своята заблуда. А ако не искаш да се подхвърлиш на такова наказание, обърни се към светата, съборна и апостолска Църква, към която се числи преподобни Кириак. Истина ти казвам, че, ако човек извърши всички добродетели, но не вярва православно, ще дойде в това място на мъките.

След тия думи вестителят на Божиата воля станал невидим. А Теофан се присъединил към светата Православна църква.

Ние трябва да обичаме нашата спасителна, православна, апостолска вяра. Трябва да я пазим като зеницата на очите си и за нея трябва да бъдем готови дори и кръвта си да

пролеем. Християнската история ни дава много примери на велика твърдост в изповядване светата апостолска вяра. Ето един от тия примери.

В VIII век царувал византийският император Константин Копроним. Той се отклонил от апостолските предания, като престанал да почита светите икони и като поддържал иконоборната ерес. В това време живял твърдият защитник на Православието св. Стефан Нови. Императорът, мислейки да го спечели на своя страна, изпратил при него двама свои придворни чиновници, чрез които му предлагал скъпи подаръци. Свети Стефан приел царските дарове. Но когато му предали волята на царя да подпише решенията на иконоборския еретически събор за унищожаване на иконопочитането, свети Стефан мъжествено се обявил против това искане на императора. Той казал:

- Аз няма да преподпиша вашия събор, изпълнен с празнословие и лъжа. Кажете на царя, че никога аз няма да назова горчивото сладко и тъмнината – светлина... А за светите икони аз съм готов и да умра и не ме е страх от царските заплахи. – След това той прострял ръката си и, като събрал шепата си, продължил: „Ако бих имал в себе си кръв само колкото тая шепа, то и нея не бих се поколебал на пролея за Христовата икона. Кажете това на императора. А тия дарове отнесете обратно...

Пратениците се върнали при царя без всякакъв успех. Тъй свети Стефан не се уплашил и от царя, въстанал срещу провежданата от него ерес и останал верен на апостолските предания. Тъй и ние трябва да държим здраво учението на св. апостоли и да въставаме против всяко изопачаване на светата православна вяра.

В заключение ще припомним прекрасните сравнения на Църквата, които намираме у св. Йоан Златоуст, велик

праведник и проповедник, живял в IV век. Той уподобява живота на море, което всички трябва да преплуваме. Единственият кораб, който не потъва, защото е пазен от всемогъщия Бог, това е св. Църква Христова. Господарят на този кораб е Бог Отец. Кормчията е Единородният Му Син. Благоприятният вятър е Светият Дух. Подчинените управители на този кораб са апостолите и техните приемници – църковните пастири. Плуващите в този кораб са православните християни... Мачтата е св. кръст Христов. Платната са любовта. Котвата е надеждата. Този кораб привежда живеещите благочестиво и православно вярващи християни през бурите на времето в тихото пристанище на царството небесно. Който отпада от този кораб, обрича се сам на погибел.

И тъй, да стоим твърдо в св. Православна църква, която е за нас единствен спасителен кораб. И като изповядваме: *„Вярвам в едната, свята, съборна и апостолска Църква“*, да се стараем да потвърждаваме вярата си със съответни богоугодни дела.

ДЕСЕТИ ЧЛЕН

***Исповѣдую едѣно крещѣние во оставлѣние
грехѡв.***

***(ИЗПОВЯДВАМ ЕДНО КРЪЩЕНИЕ ЗА ПРОЩАВАМЕ
НА ГРЕХОВЕТЕ).***

Тук се говори за св. тайнства на Православната църква. Тайнствата са свещенодействия, установени от Бога, чрез които при строго определена молитвена формула се измолват над вярващите благодатните дарове на Светия Дух. Без тия благодатни дарове човек не може да живее духовно, нито да се спаси, тъй като първородният грях, разпространил се в целия човешки род, прави хората врагове Божии. Иисус

Христос, Който слезе на земята, за да ни примири с Бога, основа Църквата Си, в която установи да се извършват от апостолите и техните приемници св. тайнства. Чрез тия тайнства текат към нас като струи от жива вода Божии милости, които умиват, обновяват, подкрепяват душите ни.

В тайнствата видимите действия на свещенослужителя се съединяват с невидимите, благодатни, *тайнствени* действия на Светия Дух. Поради това се наричат *тайнства*. Не всеки вярващ може да извършва тайнствата, а само епископите, като приемници на апостолите, и свещениците, ръкоположени от епископите. Епископите и свещениците извършват при това само видимите действия в тайнствата. Невидимата сила на спасителната благодат се дава при тия действия от Самаго Бога.

В Православната църква има 7 *тайнства*: кръщение, миропомазване, причащение, покаяние, свещенство, брак и елеосвещение (маслосвет). В *кръщението* човек се умива от първородния грях и от всички грехове, сторени до кръщението, и се ражда за нов, духовен свет живот. В *миропомазването* той получава благодатта, която му дава възможност да расте духовно, която го укрепява в духовния живот и му дава способността да се бори с враговете на своето спасение, да преуспява във вярата и в християнските добродетели. В *причащението* християнинът приема като духовна храна истинското Тяло и истинската Кръв на Господа Иисуса Христа за прошка на греховете и за придобиване на вечен живот. В *покаянието* човек се лекува от духовните си недъзи, от порочните си наклонности и от греховете, които е сторил след кръщението. В *брака* той получава благодат, която освещава съпружеството, раждането на деца и възпитаването им. В *елеосвещението* християнинът чрез изцеряването от духовните си немощи се лекува и от телесните си болести. В *свещенството* се получава

благодатта за извършване богослуженията и за духовното възраждане и възпитаване душите чрез преподаване здравето православно учение и чрез извършване на тайнствата.

Ето това са тайнствата на Православната църква, чрез които вярващите получават Божиата благодат, необходима им, за да се очистят, възродят, подкрепят за нов живот и да достигнат светост и спасение, крайната цел на християнския живот (1 Петр. 1:9, 16).

В десетия член на Символа на вярата се говори само за кръщението; но това не значи, че Църквата е пренебрегвала останалите тайнства. Св. отци, които са съставили втората част от Символа на вярата, са държали и за останалите св. тайнства и сами са ги практикували. Те са споменали тука само за кръщението, понеже за него е имало спор дали не трябва някои хора (като еретиците) да се кръщават втори път. Освен това, те са намерили за нужно да споменат кръщението като *първо основно тайнство*, което ни вписва като членове на Църквата и ни дава възможност да приемаме и другите тайнства.

КРЪЩЕНИЕ

И тъй, първото тайнство, което се извършва над човека, който иска да стане член на Църквата Христова, е *кръщението*. В тайнството кръщение човек умира за греховния живот, духовно се възражда и влиза в Божието семейство. Без кръщение човек не може да стане християнин и да се спаси. „Ако някой се не роди от вода и Дух (т.е. ако не се кръсти), не може да влезе в царството Божие“, казва Сам Христос (Йоан 3:5). Той е установил значението на това св. тайнство с примера Си, като се кръстил на река Йордан, и установил за всички това тайнство, когато рекъл на

апостолите: „Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа“ (Мат. 28:19). В кръщението човек се очиства, умива и избавя от греховете си.

За да може да приеме човек това тайнство, трябва да има вяра, да се разкае за всичките си грехове, трябва да се откаже от сатаната и от всичките му дела и да пожелае да се съедини с Христа.

В *момента на кръщението* човек получава от Бога ангел пазител, който го съпътствува цял живот, внушава му добро, пази го от зло и чрез съвестта му го ръководи по пътя на спасението.

„Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен, а който не повярва, ще бъде осъден“, говори Христос (Марко 16:16).

Тайнството кръщение е духовно раждане. Св. ап. Павел говори: „Един е Господ, една е вярата, *едно е кръщението*“ (Еф. 4:5). Затова и в Символа е казано: „*Изповядвам едно кръщение за прощаване на греховете*“.

Кръщението е необходимо за всички хора от самото начало на техния живот. Затова се кръщават и децата още от най-ранната им възраст. Господ Иисус Христос е казал: „Оставете децата и не им пречете да дойдат при Мене, защото на такива е царството небесно“ (Мат. 19:14). И св. апостоли следвали това правило и приемали децата в Христовата Църква. Когато св. ап. Петър отишъл при езичника Корнилия, кръстил него и целия му дом – и малки, и големи.

С вярата на кръщаващия свещеник, на родителите и на кръстниците се запълва недостигът от съзнание в децата. Благодатта Божия действа при това независимо от възрастта. Кръстниците обаче се задължават от Църквата

наравно с родителите да научат новокръстените деца на истините на православната вяра.

Някои лъжеучители проповядват, че не бивало да се кръщават деца. Но ние знаем, че кръщението в Новия Завет застъпва мястото на обрезанието в Стария Завет. Както обрязването се е извършвало и над децата, тъй и кръщението може да се извършва и над децата. Ако детето умре некръстено, как ще се спаси? А сега ония дечица, които са починали след кръщението, са като ангели на небето.

Кръщението се извършва така: на кръщавания се дава име обикновено на някой светец. След това се четат закликателни молитви за прогонване на злия дух от кръщавания, понеже всеки, който има в душата си първородния грях, е като роб на дявола. Кръщаваният (а при децата кръстникът) се отказва от сатаната, обещава да вярва в Христа и да Му служи и прочита Символа на вярата. После се освещава водата и кръщаваният се потапя напълно три пъти във водата с думите: „Кръщава се Божият раб (името) в името на Отца, амин, и Сина, амин, и Светаго Духа, амин“. Това е най-главният момент на кръщението. Върху новокръстения невидимо слиза в това време Светият Дух, очиства го от греховете и го възражда за нов християнски живот. На кръщавания се дава бяла дреха в знак, че е очистена душата му, и кръст, за да следва Христа. Некръстеният не може да приема никакви други тайнства. А кръстеният, станал веднъж член на Църквата, добива право да се ползува от всички нейни благодатни тайнства.

В случай на смъртна опасност за некръстен, ако наблизко няма свещеник, кръщенето може да се извърши от всеки християнин или християнка. Взима се чиста вода, потапя се или се поръсва с нея болния или ранения, като се произнасят думите: „Кръщава се Божият раб (дава му се име) в името на

Отца, амин, и Сина, амин, и Светаго Духа, амин“. Ако след това мъжа, жената или детето оздравее, кръщението над него не се повтаря. Свещеникът прочита само пропуснатите молитви и извършва над детето светото тайнство миропомазване.

През времето, когато се е разпространявало християнството между езичниците, често се е случвало да се кръщават възрастни хора. Потопени напълно във вода, те са получавали чрез Светия Дух прошка за всички свои предишни грехове и започвали нов живот. Голяма промяна настъпвала при това у тях. Животът им се очиствал от всичко греховно и порочно. Нравите им се облагородявали. Жестоките ставали кротки и милостиви. Гордите се смирявали. Живеещите разпътно ставали целомъдрени. Виждали това неповярвалите и сами начевали да чувствуват превъзходството на новата религия над езичеството.

В първите векове на християнството имало случаи, когато езичниците, неочаквано озарени от вяра в Христа, били убивани, без да им се оставяло време да се кръстят с вода и Дух. Св. Църква е приемала проливането кръвта им за Христа като пълноценно и валидно кръщение, наречено кръвно кръщение. Сам Иисус Христос е нарекъл Своето страдание на Голгота и проливането на кръвта Си кръщение (Мат. 22:22).

Днес кръщението в „официалните“ поместни църкви е целенасочено оскврънено. Фалшивото „тайнство“ е извършвано по подобие на латинската и на една по-древна и отдавна осъдена от светите отци ерес - тази на евномианите. Новостилното икуменическо кръщение е с частично потопяване, обливане или опръскване. ТАКА НАРОДА ЦЕЛЕНАСОЧЕНО Е ОСТАВЕН НЕКРЪСТЕН, ОСКВЕРНЕН И ПОДГОТВЕН ЗА ПРИЕМАНЕ НА ДОШЛИЯ ФАЛШИВ ЮДЕЙСКИ

МЕСИЯ-АНТИХРИСТ. Много от съвременните еретици икуменисти-новостилци се оправдават и реват в един глас, че обливането и попръскването били позволени от Църквата. ТЕ МНОГО ДОБРЕ ЗНАЯТ, ЧЕ ТОВА ПОЗВОЛЕНИЕ Е САМО ЗА ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ, КОГАТО НАПРИМЕР ЧОВЕК УМИРА И ТРЯБВА БЪРЗО ДА БЪДЕ КРЪСТЕН, А НАБЛИЗО НЯМА ВОДОЕМ, БАПТИСТЕРИЯ ИЛИ ГОЛЯМ КУПЕЛ. ПО ПРАВИЛАТА НА ЦЪРКВАТА, АКО ЧОВЕКА ОЦЕЛЕЕ ТРЯБВА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО КРЪЩЕНИЕТО ДА СЕ ДОВЪРШИ ОТ СВЕЩЕНИК С ПЪЛНИ МОЛИТВИ И МИРОПОМАЗАНИЕ (Виж Номок. в, бол. треб. 204, 205. Книг, о долж. пресв. §84).

Изменението на тайнството в „официалните“ жидомасонски икуменически църкви е част от един много по-мощен, отдавнашен и добре планиран процес. Той включва също нарушаване и изменение на календара, литургията, богослужебния език, тайнствата, требите, молитвите и други части от Свещеното Предание на Църквата. Това се случва поради намесите на сатанинския масонски клир на „официалните“ поместни църкви, който ги е въвел и в ерес на синкретизъм, тоест разпознаване на западните ереси като „христови църкви“, а също и световните религии като „също вярващи в бога“.

Какво може да направи всеки един човек, който днес иска да си спаси душата?

ПЪРВО - задължително да се отдели от общение с еретическите „официални“ икуменически църкви, включително и Българската „православна“ църква (Българска патриаршия). Съответно да не пали свещи в храмовете им, да не се моли и кръсти там и изобщо да

не влиза в църквите им. Да не се моли дори и в къщи на маса с техни миряни или клирици и с други еретици, сектанти, езичници, кривоверци, зловерци и т.н.

ВТОРО - да изповяда истинската православна вяра.

ТРЕТО - да следва истинския стар православен църковен календар с постите и празниците му.

ЧЕТВЪРТО - да осъзнае греховете си, да се покае, да се изповяда пред Господа преди кръщение и след кръщението повече да не съгрешава, а да следва стриктно Преданието на Църквата.

ПЕТО - да се моли ЗАДЪЛЖИТЕЛНО НА ЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКИ сутрин, вечер, преди ядене, след ядене, преди излизане от дома, преди работа, след работа, преди пътуване и при други случаи, както е според Преданието.

ШЕСТО - да следва стриктно православното Свещено Предание в личния си живот. Тоест да води духовен живот според Преданието:

- Да чете Библията с тълкуванията ѝ от православни светии, да чете всекидневно житията на светиите за съответния ден, както и описанията на празниците, ако има такива в този ден. Също да си казва молитвите към житията и празниците за деня.

- Да се облича като православен човек, да носи православен кръст с разпятие;

- Да прекръства храната си преди ядене;

- Да не празнува, честити, приема честитки и подаръци за езически и еретически празници и

традиции (като коледа, нова година, баба марта, 8-ми март, 1-ви май, кукерство, нестинарство, сурвакарство, курбани, полазници, хелюин, лазаруване, прощъпулник, ладуване, хамкане, тричане, баница с "късмети", еньовден, леене на куршум, подавки и милостини за умрели в общуване с Българската "православна" църква или с други ереси и религии и т.н.), **ДА НЕ УКРАСЯВА КОЛЕДНА ЕЛХА, ДА НЕ УЧАСТВА НА КОЛЕДНИ БАЗАРИ, ДА НЕ ЯДЕ КОЛЕНИ ПРАСЕТА И ДРУГИ ПРАЗНИЧНИ ЕЗИЧЕСКИ ХРАНИ, ДА НЕ ДАВА ДА ГО ТУПАТ СЪС СУРВАКНИЦИ И Т.Н...**

- Да не носи суеверни, окултни, магически и езически символи (като мартеници, розети, руни, йероглифи, камъчета, амулети, талисмани, червени конци, муски, мъниста със синьо око, чесън "против уроки", и т.н.) да не вярва на подобни практики, басни, обреди, вярвания и традиции (като "съдбата", звездите, щастливи числа, "вибрации във вселената", таро, карти, прераждания, карми, фън шуй, хороскопи, зодии, гадаене, врачуване и т.н.);

- Да не участва, приема или споделя съвременни субкултури (алтернативни, контра, подкултури) като спортните, политическите, музикалните, сексуалните, технологичните, естетическите, религиозните, модните, филмовите, театралните, философските, социалните, езиковите, географските, етническите, в изкуството, и други, и комбинациите от тях;

- Да не приема, харесва или споделя идеи на личности антихристи, **РАЗВРАТИТЕЛИ** и убийци на милиарди човешки души (с тяхното богохулно наследство и памет, които продължават да убиват души), като

философи, „учени“, писатели, политици, музикални, филмови, медийни и спортни идоли, „просветители“, революционери, врачки, ясновидки, заклинатели, астролози, екстрасенси, магьосници, рицарски магистри, кардинали, приори, шамани, жреци, равини, ходжи, аятоласи, имами, мюфтии, друиди, юдомасони, брахмани, гурута, медиуми, идеолози, новостилни еретици, обновленци, модернисти, икуменисти, криптоикуменисти, комунисти, агенти на службите за сигурност, нацисти, демократи, езичници, неоезичници, хомосексуалисти, феминистки, либерали, глобалисти и др. подобни;

- Да не гласува, приема, харесва съвременните политически партии и техните идеологии, които са противни на владетелското самодържавие (абсолютната монархия);

- Да знае какво трябва да е разположението и подредбата в дома му - например, че леглото му трябва да е обърнато на изток, иконите трябва да са обърнати на запад (като в църквите) - срещу молещият се, който трябва да е с лице на изток и т.н.

СЕДМО - Да се моли пред канонични икони, с лице обърнато на изток.

ОСМО - Да знае как да извършва правилно прекръстване, да носи каноничен православен кръст с разпятие и да има по-голям такъв стационарно в дома си.

ДЕВЕТО - Да се катехизира. Тоест да изучава основите на православната вяра и Църква - НЕЙНИТЕ ФУНДАМЕНТАЛНИ ИСТИНИ, ПРАВИЛА, ЗАКОНИ, КАНОНИ И ДОГМАТИ.

ДЕСЕТО - ДА СЕ КРЪСТИ ИСТИНСКИ С ТРИКРАТНО ПЪЛНО ПОТАПЯНЕ (в море, река, езеро, язовир или голям съд (купел). Ако е в голям съд (купел), после водата трябва да се излее на чисто място на земята, например в градината). При кръщението и след това християнина трябва да носи православен кръст с разпятие. Трябва да носи дълга бяла роба, която после да прибере и да пази за погребението си. А ако е с други дрехи, те трябва да се измият после на чисто място и водата да се излее на земята в градината.

В Свещеното православно Предание на Църквата са описани случаи на САМОКРЪЩЕНИЕ С ТРИКРАТНО ПОТАПЯНЕ И ТО Е ПОЗВОЛЕНО В СТАРИТЕ ПРАВОСЛАВНИ ТРЕБНИЦИ:

„Като се запътила към пещта, тя разсъждавала така:

- Как ще отида при Бога без брачна одежда (неприела кръщение) - нечиста. Но, Царю на царете, Господи Иисусе Христе, заради Тебе изоставих своето царско достойнство, за да ме удостоиш да бъда поне пред прага на Твоето царство. Кръсти ме Ти Самият с Твоя Свят Дух.

Като казала това, света Дросида извадила мирото, единственото нещо, което била взела от скъпоценностите си, помазала се навсякъде, после влязла във водите на ручея, който течал наблизо и се кръстила с думите:

- Кръщава се Божия рабиня Дросида в името на Отца и Сина и Светия Дух.

След това се предала на строг пост и се укривала в продължение на седем дни. През това време при нея

дошли неколцина християни, на които разказала за живота си. На осмия ден след кръщението, като се помолила, светата мъченица извършила това, което била замислила, и се прибрала при Господа.“

04.04 по еретическия, † 22.03 по църковния календар - Св. мъченица Друсилa, дъщеря на цар Траян

Самокръщаващият се трябва да произнесе следната формула:

„Кръщава се Божия раб (или рабиня) (казва се името) во имя Отца (следва първо пълно потапяне). Амин.

И Сина (следва второ пълно потапяне). Амин.

И Святаго Духа (следва трето пълно потапяне). Амин.“

Добре е преди кръщението да се кажат (прочетат) следните кратки молитви на църковнославянски:

Царю Небесный, Утешителю, Душе истины, Иже везде сый и вся исполняй, Сокровище благих и жизни Подателю, прииди и вселися в ны, и очисти ны от всякия скверны, и спаси, Блаже, души наша.

Святы́й Бо́же, Святы́й Кре́пкий, Святы́й Безсме́ртный, поми́луй нас.

Сла́ва Отцу́ и Сы́ну и Свято́му Ду́ху, и ны́не и прісно и во ве́ки веко́в. Ами́нь

Пресвятáя Трѳице, помѳлуй нас; Гѳсподи, очѳсти грехѳ нáша; Влады́ко, прости́ беззакѳнѳя нáша; Святы́й, посети́ и исцели́ нѳмощи нáша, ѳмене Твоегѳ рáди.

Гѳсподи, помѳлуй. (Трижды).

Слáва Отцú и Сы́ну и Святѳму Дúху, и ны́не и прѳсно и во вѳки веко́в. Амѳнь.

Отче наш, Иже еси́ на небесѳх! Да святѳтся ѳмя Твое́, да приѳдет Цáрствие Твое́, да бúдет во́ля Твоя́, я́ко на небеси́ и на земли́. Хлеб наш насúщный дáждь нам днесь; и оста́ви нам до́лги нáша, я́коже и мы оставляем должникѳм нáшим; и не введѳ нас во искушѳние, но избáви нас от лука́ваго.

Яко Твое есть царство, и сила, и слава Отца и Сына и Святаго Духа ныне и присно и во веки веков. Аминь.

Гѳсподи, помѳлуй. (12 раз)

Слáва Отцú и Сы́ну и Святѳму Дúху. И ны́не и прѳсно и во вѳки веко́в. Амѳнь.

Приидѳте, поклонѳмся Царѳви нáшему Бѳгу. (Поклон)

Приидѳте, поклонѳмся и припадѳм Христú, Царѳви нáшему Бѳгу. (Поклон)

Приидѳте, поклонѳмся и припадѳм Самѳму Христú, Царѳви и Бѳгу нáшему. (Поклон)

Предѳ потáпянѳята се казва:

Отрицáюся тебѳ, сатанѳ, горды́ни твоѳя и служѳния

тебѣ, и сочетаюся Тебѣ, Христѣ, во имя Отца, и Сына, и Святаго Духа. Аминь. (И се прекрести)

а също и Символа на Вярата, който всеки православен християнин трябва да знае:

Вѣрую во еди́наго Бо́га Отца́, Вседержи́теля, Творца́ не́бу и землі́, ви́димым же всем и неви́димым. И во еди́наго Го́спода Иису́са Христа́, Сы́на Бо́жия, Единоро́днаго, И́же от Отца́ рожде́ннаго пре́жде всех век; Све́та от Све́та, Бо́га и́стинна от Бо́га и́стинна, рожде́нна, несотворе́нна, единосу́щна Отцу́, Имже вся бы́ша. Нас ра́ди челове́к и на́шего ра́ди спасе́ния сше́дшаго с небес и воплоти́вшагося от Ду́ха Свя́та и Мари́и Де́вы и вочелове́чшася. Распя́таго же за ны при Понти́йстем Пила́те, и страда́вша, и погребе́нна. И воскре́сшаго в тре́тий день по Писа́нием. И возше́дшаго на небеса́, и сидя́ща одесну́ю Отца́. И па́ки гряду́щаго со сла́вою суди́ти живы́м и ме́ртвым, Его́же Ца́рствию не бу́дет конца́. И в Ду́ха Свята́го, Го́спода, Животворя́щаго, И́же от Отца́ исходя́щаго, И́же со Отце́м и Сы́ном спокланя́ема и ссла́вима, глаго́лавшаго проро́ки. Во еди́ну Святу́ю, Собо́рную и Апо́стольскую Це́рковь. Испове́дую еди́но креще́ние во оставле́ние грехо́в. Ча́ю воскресе́ния ме́ртвых, и жи́зни бу́дущаго ве́ка. Аминь.

След кръщението се произнася обичайния отпуст:

Сла́ва Отцу́ и Сы́ну и Свято́му Ду́ху, и ны́не и при́сно и во ве́ки веко́в. Аминь.

Го́споди, поми́луй. (Трижды)

Гóсподи, благослови.

Името на кръщавания (кръщаваната) трябва да бъде ХРИСТИЯНСКО! Например на светец (светица), архангел и т.н., КОЙТО ЩЕ СТАНЕ НЕГОВ НЕБЕСЕН ЗАКРИЛНИК И ХОДАТАЙ ПРЕД БОГА!

Недопустимо е кръщавания (кръщаваната) да бъде с нехристиянско име като например Деница (едно от имената на сатана), или подобно на него Зорница, или Стела или Диана (Диан) (име на езическа богиня, тоест на бяс), или други типично народни имена описващи например състоянието на характера, тялото, душата, на предмети, растения, стихии и т.н., като Искрен, Румен, Добри, Камен, Пламен, Огнян, Явор, Ясен, Дивна и т.н.

ТОВА СЕ ПРАВИ НАРОЧНО В „ОФИЦИАЛНАТА“ БЪЛГАРСКА ЦЪРКВА (БЪЛГАРСКА „ПАТРИАРШИЯ“), КЪДЕТО ДОРИ „ДУХОВНИЦИТЕ“ НОСЯТ ЕЗИЧЕСКИ НАРОДНИ ИМЕНА, КОЕТО Е ПОДИГРАВКА С ПРАВОСЛАВНАТА ТРАДИЦИЯ И ПРЕДАНИЕ!

МИРОПОМАЗВАНЕ

Св. тайнство миропомазване се извършва непосредствено след кръщението. Ако кръщението ни ражда за нов живот, миропомазването ни дава благодатна сила, която ни служи за възрастване в духовния живот и за укрепване в доброто. Миропомазването низвежда над нас благодатните дарове на Светия Дух, благодарение на които разумът на човека се просвещава, за да може да познае истината, чувствата се очистват, за да могат да обичат Бога, и волята се укрепява,

да може да върши добри дела.

Видимата страна на тайнството се състои в кръстообразното помазване със свето миро разните части на тялото, при което се произнасят думите: „Печат на дара на Светия Дух, амин!“ Печатът обикновено служи като знак на принадлежност или потвърждение на някоя изява. Печатът, сложен върху една вещ, означава, че тая вещ принадлежи на оногова, чието име носи печатът. Печатът на Светия Дух показва, че човекът, който е получил този печат, е осветен от Светия Дух и принадлежи Богу. С печата на Светия Дух се помазват кръстообразно челото – за освещаване ума и мислите; гърдите – за освещаване сърцето и желанията; очите, ушите, ноздрите и устата – за освещаване чувствата; ръцете и нозете – за освещаване делата на човека и цялото му поведение. По такъв начин целият човек се освещава, става храм Божий и жилище на Светия Дух. Оттук следва за нас поуката, че трябва строго да се пазим от всяко зло и от всеки грях, за да не оскверним душата и тялото си, посветени Богу, и да не изгубим благодатта на Светия Дух, дадена ни чрез светото тайнство миропомазване.

Първоначално апостолите извършвали св. тайнство миропомазване чрез ръковъзлагане. Това било за тях удобно. Но в последствие, когато числото на вярващите в Иисуса Христа се увеличило във всички страни твърде много, нито апостолите, нито техните приемници – епископите, ръкоположени от тях, могли да отиват лично при всички новокръстени и да им низвеждат благодатта на Светия Дух чрез ръковъзлагане. Тогава се наложило, вместо ръковъзлагане, да се помазват кръстените със св. Миро. Това могли да извършват и свещениците (презвитерите) по поръчение на апостолите и на епископите. За да се запази обаче и при миропомазването чрез свещеници елементът на личното апостолско или епископско благословение, Мирото

се освещавало от апостолите, а после от техните приемници – епископите. Първоначално то се освещавало във всяко време, когато нуждата наложела. А после се затвърдила практиката да се освещава на Велики четвъртък.

За св. тайнство миропомазване се споменава още в първото послание на св. ап. Йоана. Там се казва: „И вие имате помазание от Светаго и знаете всичко... И помазанието, което вие получихте от Него, пребъдва у вас, и нямате нужда да ви учи някой; но понеже самото това помазване ви учи на всичко и е истинско и нелъжовно, то пребъдвайте в него, според както ви е научило“ (1 Йоан. 2:20, 27).

Ние, огрубелите от греховете съвременни християни, сме загубили усет за благодатните плодове и дивни последствия от кръщението и миропомазанието. Но ето какво пише за тях св. Киприан Картагенски:

„Когато се намирах в тъмнина сред мрачната нощ, когато плавах по морето на настоящия живот насам-натам без надежда и опора, без да знам пътя, лишен от всякаква истина и от всякаква светлина, тогава смятах за необикновено трудно и неосъществимо обетованието на Божественото милосърдие, че човек може отново да се роди и, като получи в св. купел нова душа и нов живот, да остави всичко предишно и, още в това тяло живеейки, да стане нов човек по дух и по сърце. Как е възможно, си казах аз, човек да остави тъй скоро и тъй напълно онова, с което се е родил и което от дълговременна привичка е станало негова втора природа? Как може да се научи на въздържание този, който е свикнал с шумни пиршества и изискани ястия? Как може да се примири със скромно и просто облекло този, който е блестял с разкошни одежди? Който се е радвал на чинове и почести, той не може да живее в неизвестност и без тях. Този, който е бил окръжен от тълпа почитатели, който е бил

съпровождан от многочислени почитатели, готови всякога на услугите му, той би се измъчвал, ако остане сам.

Така мислех аз в себе си затуй, защото тогава сам бях все още пленен от заблудите на своя предишен живот, от които не виждах възможност да се освободя. Аз бях се предал на пороците и, понеже се бях отчаял в по-доброто, представях си гибелта като естествена и необходима. Но впоследствие, когато се умих в банята на възраждането от своето нечисто минало, и когато нова чиста светлина се изля над очистената ми душа, когато аз приех Духа свише и станах нов човек, по един непостижим начин съмнителното стана за мене вярно, скритото – открито, тъмното – ясно. Аз получих сила за постигането на онова, което преди смятах за трудно и неизпълнимо“.

ПРИЧАЩЕНИЕ

Най-тясно ни съединява с нашия Спасител св. тайнство *причащение*. В него вярващите приемат под вид на хляб и вино истинското тяло и истинската кръв на Господа Иисуса Христа за прошка на греховете си и за живот вечен. Както човек не може да поддържа силите на тялото си, ако не приема физическа храна, тъй не може да поддържа силите на душата си, за да води правилен духовен живот, ако не приема св. причастие. Сам Иисус Христос говори:

„Ако не ядете плътта на Сина Човечески и не пиете кръвта Му, не ще имате в себе си живот. Който яде Моята плът и пие Моята кръв, има живот вечен, и Аз ще го възкреса в последния ден. Защото плътта Ми е наистина храна, и кръвта Ми е наистина питие“ (Йоан 6:54 – 56).

Св. тайнство причащение е установено от Господа на Велики четвъртък на Тайната вечеря, когато Иисус Христос

причастил учениците Си за първи път. Ето как разказва за това очевидецът св. евангелист Матей: „И когато ядяха, Иисус взе хляба и, като благослови, преломи го и, раздавайки го на учениците, каза: вземете, яжте: това е Моето тяло. И като взе чашата и благодари, даде им и рече: пийте от нея всички; защото това е Моята кръв на новия завет, която за мнозина се пролива за опрощаване на грехове“ (Мат. 26:26 – 28).

По какъв начин хлябът и виното се превръщат (претворяват) в истинско тяло и истинска кръв Христови е непонятно за нас. Това не могат да разберат не само човешките умове, но дори и ангелите на небето. То е чудо на Божието всемогъщество. Св. Йоан Дамаскин говори, че при извършването на това велико тайнство не слиза от небето тялото Христово, което Спасителят е възприел от св. Дева Мария, а се претворяват хлябът и виното в тяло и кръв Христови, и продължава: „Ако питаш за начина, как става това, достатъчно ти е да чуеш: – чрез Светия Дух, по същия начин, по който Господ направи чрез Духа Светаго плът за Себе Си и в Себе Си от Богородица. Нищо повече не знам освен това, че Божието слово е истинно, действително и всемогъщо, а начинът – неизследим“.

В житието на св. Григорий Двоеслов, римски папа, се разказва за едно знаменателно чудо, което станало с пречистите Христови тайни по молитвите на светителя.

Една знатна римлянка донесла просфори за извършване на св. тайнство причастие. Сам св. Григорий извършвал тоя ден божествената служба. Когато дошло време да се подава на вярващите св. причастие, и тая жена пристъпила да се причасти със св. тайни. При думите на светителя: „Дава ти се животворящото тяло на Господа нашего Иисуса Христа“, жената неволно се усмихнала. Св. Григорий се сепнал от

смеха и преди да ѝ подаде св. причастие, я запитал: „Защо се засмя?“ Жената отговорила: „Чудно ми се видя, владико, че ти наричаш тяло Христово тоя хляб, който аз измесих и изпекох със своите ръце.“

Св. Григорий, като видял нейното неверие, помолил се Богу и веднага хлябът добил вид на същинско човешко тяло. Това чудо видяла не само жената, но и всички останали богомолци в храма. Те прославили Христа Бога и се утвърдили във вярата си, че наистина в пречистите тайни под вида на хляба се дава истинското тяло Христово и под вида на виното – истинската кръв Господня.

След всичко това св. Григорий отново се помолил, и св. причастие пак добило вид на обикновен хляб. Със страх и жива вяра жената приела хляба като Христово тяло и виното като Христова кръв.

Св. причастие ни съединява по най-тесен начин с Иисуса Христа, служи ни за извор на вечния живот, очиства ни от греховете и ни укрепва за духовен живот. Затова ние трябва да се стараем колкото можем по-често да пристъпваме към това тайнство.

Самоволно отклоняващите се от св. причастие вършат голям грях по отношение на собственото си спасение, като не искат да приемат св. тайни Христови. Чрез това те служат на дявола, тоя заклет враг на нашето спасение.

Св. Йоан Златоуст говори: „Мнозина, виждам, се причастяват твърде рядко. Това е дело на дявола. Той им внушава да не приемат Христовото тяло често. А знае се, че, който не се причащава често, дава възможност на дявола да придобие власт над него, тъй че действително дяволът взема връх над него и почва да го води към всяко зло“.

В „Кормчая книга“ (Сборник от църковни канони за православните славянски народи) се разказва, че един подвижник запитал злите духове, от какво те най-много се боят. Бесовете му отговорили: „От това, което вие приемате при причастие. Ако християните с добра съвест биха пазили онова, което вкусват при причастиято, то те биха били непристъпни за нашите козни“.

Ние трябва да помним това и колкото е възможно по-често да пристъпваме към Божествената трапеза. Съзнавайки дълбоко своето недостойнство, трябва да възлагаме надеждата си на Божието милосърдие.

Св. Димитрий Ростовски учи така: „Бог е твой лекар, а не враг. Той иска да те изцери, а не да те погуби. Защо тогава бягаш от Неговата Божествена чаша? По-добре е за тебе да вземеш това духовно лекарство и да се изцериш, отколкото, бягайки от лекарството, да паднеш в големи духовни болести и да погинеш“.

Древните християни са се причащавали всяка неделя. От днешните християни малцина имат такава чистота в живота си, че да бъдат готови всякога да пристъпват към това велико тайнство. Затова св. Църква задължава чедата си след надлежна изповед да се причащават поне четири пъти през годината (през четирите пости).

Ние трябва да знаем, че причащението не всякога е спасително. Само по себе си то не може магически да ни спаси и без никакви усилия от наша страна да ни доведе до вечния блажен живот. Ако ние сме потънали в грехове и не се каем за тях, а пристъпваме да се съединим със Спасителя, св. причащение, вместо за живот и спасение, ще ни послужи за осъждане. За да пристъпим що годе достойно към св. причастие, трябва предварително да изследваме съвестта си пред Бога, да се *изповядаме* пред свещеника с дълбоко

разкаяние, по тоя начин да се очистим от греховете си, сторени след св. кръщение, да простим на всички всичко, да се примирим с ближните си и тогава чак да пристъпим към св. причащение. Без такава подготовка св. причастие може да ни послужи вместо за здраве – за телесно разслабление и дори за смърт, а във вечността – вместо за оправдание – за съд и осъждане, както говори св. ап. Павел (1 Кор. 11:28 – 31).

Св. тайнство причащение се извършва през време на св. литургия. Свещенослужителите се причащават след възгласа „Святая святим“, т.е. „Светинята е за светии“, а миряните – на края на литургията, след възгласа: „Със страх Божий, с вяра и любов пристъпете“. За да не става безредие при такова велико тайнство, миряните трябва да пристъпват благоговейно към св. чаша с кръстообразно сложени на гърдите ръце и с искрено разкаяние в душите. Тежко болните могат да се причащават и у дома си. Свещеникът там им занася св. дарове и след надлежна изповед и прочитане на полагаемите се молитви ги причащава. Нерядко св. причастие спасява от смърт тежко болни.

Светото причастие е спасително тайнство само когато е осъществено в истинска православна църква. Ако човек иска да си спасява душата, той не трябва да осъществява причащаване в някоя от съвременните „официални“ поместни лъжеправославни жидомасонски икуменически църкви, сред които е и българската „патриаршия“. Влизането, запалването на свещи, молитвата, участието в литургия, изповядването, причащаването и изобщо участието или приемането на каквото и да е тайнство и духовно действие в еретически храм е строго забранено от каноните на църквата:

„Ако някой, макар и вкъщи, се помоли с отлъчен от църковно общение, да бъде (и сам той) отлъчен“. (10-то апостолско правило)

„Клирик или мирянин, който се моли в юдейска или еретическа синагога, да бъде низвергнат от свещен чин и отлъчен от църковно общение“ (Апост. 65).

„Забранява се моленето с еретик или с разколник“ (Лаод. 33).

Тоест съвместната молитва и причащаването с еретици води душата в ада.

В наши дни на повсеместно отстъпление, когато истинската православна църква е запазена в малки катакомбни общности, които много отдавна са се отделили от общение със синкретическите икуменически църкви и нямат регистрации и документи от антихристовите жидомасонски власти, всеки човек, който иска да бъде истински православен, трябва стриктно да спазва Свещеното Предание и да се спасява с водене на истински духовен живот, истинско изповедание на вярата и отделяне от духовно общение с еретиците от „официалните“ жидомасонски църкви. Ето какво е казано в Преданието:

„да се предаде на анатема всяка ерес“ първо правило на Втория Свят Вселенски Събор

„Изобщо заповядваме, единомишленици с православния и вселенски събор от клира по никой начин да не се подчиняват на отстъпили или ОТСТЪПВАЩИ от православието епископи.“ (3-то правило на III Вселенски събор)

„...ония, които се отделят от общение със своя

предстоятел поради някои ереси, осъдени от светите събори или от отците, т. е. когато той открито проповядва ерес и явно учи това в Църквата, такива не само не ще подлежат на каноническо наказание за това, че преди да има съборно решение са се отделили от такъв епископ, а, напротив, ще заслужат чест, която се пада на православни, понеже те не са осъдили епископи, а лъжеепископи и лъжеучители, и не са разсекли с разкол единството на Църквата, а, обратно, побързали са да освободят Църквата от разколи и разцепвания.”(15-то правило на Двукратния Константинополски събор)

Който пренебрегва което и да е Църковно Предание, писано или неписано на него Анатема (Деяние 7 на Седми вселенски събор).

Това трябва да следва и спазва всеки спасяващ душата си човек. Днес, след като не можем да влезем в общение с истински православни катакомбни общности, ние трябва да се спасяваме с изповедничество на вярата: „понеже със сърце се вярва за оправдаване, а с уста се изповядва за спасение“ - (Рим. 10:10).

ПОКАЯНИЕ

Ние казахме, че, за да се причасти що годе достойно с тялото и кръвта Христови, християнинът трябва да се очисти от греховете си, сторени след св. кръщение. Това става в св. тайнство *покаяние* или *изповед*. В това тайнство Сам Господ очиства каещите се от греховете, извършени след св. кръщение. Защото, макар че свещеникът слуша пред св. кръст и св. евангелие изповедта на каещия се, но Сам Господ

Иисус Христос, Който невидимо присъствува при изповедта, приема разкаянието на грешника и чрез свещеника му дава прошка за греховете.

Подготовка към установяване на това тайнство виждаме още при св. Йоана Кръстителя. Идващите при него да се кръстят изповядвали греховете си (Марко 1:5). Същинското установяване на това тайнство имаме обаче при Иисуса Христа. Той дал на Своите апостоли и в тяхно лице на техните приемници власт да прощават греховете на каещите се, като им казал: „Каквото свържете на земята, ще бъде свързано на небето; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано на небето“ (Мат. 18:18). А след възкресението Си Спасителят преповторил и окончателно утвърдил тая власт на апостолите, като рекъл: „Приемете Духа Светаго. На които простите греховете, тям ще се простят; на които задържите, ще се задържат“ (Йоан 20:22 – 23). Това право за прощаване на греховете минало от апостолите върху епископите и свещениците.

Прощаването на греховете става след изповедта, когато свещеникът произнася словото:

„Господ и Бог наш Иисус Христос, с благодатта и щедростите на Своего човеколюбие, да ти прости, чедо (името) всички твои съгрешения; и аз, недостойният свещеник, с Неговата власт, която ми е дадена, прощavam и развързвам те от всички твои грехове в името на Отца и Сина и Светаго Духа, Амин“. Ние трябва да вярваме, че тия думи, казани от свещеника на земята, се потвърждават на небето, защото свещеникът от името на Господа Иисуса Христа, Който му е дал тая власт, прощава греховете на каещия се. Затова на изповедта християнинът трябва да разкрие без стеснение всички свои грехове, защото, ако съзнателно скрие нещо, натоварва душата си с двоен грях. Който се изповядва

с искрено разкаяние, с дълбоко съкрушение, с вяра в Христа, с надежда в Неговото милосърдие и с твърда решимост да изправи живота си, непременно получава прошка на греховете си. И, ако след такава основна изповед той почине, не може да бъде задържан за сторените си грехове от демоните, а по Божия милост получава спасение. Ето един пример за това.

Преподобни Нифонт имал от Бога дарбата да вижда съвсем ясно събитията в духовния свят. Веднаж той дошел в църква и видял, че небето над него се разтворило. Очертал се път, който водел от земята към небето и спирал чак пред Божия престол. По тоя път ангелите носели душата на някой си покойник. Зад тях следвали множество демони, които бясно викали: „Защо ни отнемате тая душа? Не знаете ли, че тоя човек, когато беше жив, беше и блудник, и разбойник, и сребролюбец? Той се провини във всички грехове.“ – „Знаем“, отговорили ангелите; „знаем, че този човек беше велик грешник, но знаем и това, че той много плака за своите грехове и преди смъртта си ги изповяда, поради което милостивият Господ му ги прости“. – „Ако и тая душа е получила прошка от Бога, закрещели демоните, тогава вземете при себе си всички грешници! А ние тогава за какво ще се трудим?“ Ангелите отговорили: „Помнете, че всички грешници, които изповядват своите грехове със съкрушено сърце, получават прошка от Бога. А който умре неразкаян, него Бог ще осъди на вечни мъки с вас“.

Словото Божие ни дава много примери на истинско разкаяние. Ето примера на св. пророк Давид, който, след като сторил два велики греха, със съкрушено сърце се покаял и написал дивния 50 псалом, образец на покаянна молитва. Ето примера на каещия се на кръста разбойник, който с вярата си в Иисуса Христа и със смиреното изповядване, че е грешен и затова достоен за кръстна смърт, отишел пръв с

Христа в рая. Ето примера на св. ап. Петра, който три пъти се отрекъл от Христа, но после се опомнил, излязъл вън от първосвещеническия двор и горко оплаквал своя грях. За своето дълбоко и искрено разкаяние той бил простен и възстановен в своето апостолско достойнство.

Искреното разкаяние трябва да бъде потвърдено с плодове на покаяние. Каещият се трябва да се откаже от порочния си живот и да почне друг, нов, по-добър живот. Това ще бъде най-сигурната гаранция, че греховете му са простени.

Добрите християни се готвят за изповед чрез пост, усърдна молитва, размишления и спомняне на греховете. Някои дори си записват на листче всички грехове, за да не ги забравят от смущение пред свещеника. Нерядко изповедникът налага на каещите се особена епитимия за облекчение на съвестта им и за изкупване на греховете им. Според случая, свещеникът може да наложи или особени благочестиви упражнения, или усилен пост, или други някои лишения, даване милостиня, правене поклони и пр. Понякога свещеникът може да откаже да опрости греховете на някой упорит грешник и да го лиши за известно време от св. причастие. Запрещенията на свещенослужителите, произнесени на земята, имат значение и на небето. Особено тежко е запрещението или отлъчването, произнесено от архиерей.

Един епископ отлъчил за някакъв си голям грях един свещеник от Божествената служба. Забранил му да извършва каквото и да било богослужение. Случило се така, че тоя свещеник по пътя за друга област бил хванат от езичници. Те взели да го принуждават да принесе жертва на идолите. Но свещеникът мъжествено изповядал своята вяра в Иисуса Христа и отказал да принесе жертва на бесовете. За тая своя дързост той бил зверски убит.

Християни прибрали тялото на мъченика в близкия град.

От мощите на мъченика взели да стават чудеса. Като видял това, началникът на града, християнин по вяра, направил прекрасен ковчег за тялото на новия мъченик и го внесъл в току-що построенния храм. Когато взели да освещават храма и да служат всенощно бдение, ковчегът с мощите се вдигнал от мястото си и излязъл от църквата. Всички се ужасили от случилото се и внесли ковчегата отново в храма. Но щом подхванали прекъснатата служба, ковчегът пак сам се понесъл във въздуха и излязъл от храма. Вярващите недоумявали, как трябва да си обяснат това чудо и се разотишли по домовете си.

През нощта светият мъченик се явил на сън на местния епископ и му рекъл: „Не скърби, че аз не оставам с вас в храма Господен. Но те моля, иди в еди-кой си град при архиерея и го помоли да ме развърже от запрещението. Аз съм отлъчен от Божиата служба и затова не мога да оставам с вас в църквата, макар че съм приел мъченически венец. Аз не виждам Христовото лице, понеже съм недостоеен извършител на Неговите св. тайнства. Сам ти не се опитвай да ме развържеш от запрещението. Който ме е свързвл, той да ме развърже.“ Като казал това, мъченикът станал невидим.

Сутринта епископът се отправил към посочения му в съня архиерей и му разказал случилото се. Архиереят се запътил незабавно към чудотворните мощи на мъченика и, като се надвесил над ковчегата му, извикал: „Христос, Който те е свързал чрез мене, Своя смирен раб, да те развърже сега, загдето си пролял кръвта си за слава на Неговото име. Влез в храма Господен и бъди с нас!“

След това внесли с подобаваща чест ковчегата с мощите в храма и започнали да служат всенощно бдение, а на следващата сутрин – литургия. Мощите стояли вече спокойно

на своето място и почнали отново да вършат чудеса.

За да завършим разсъжденията върху св. тайнство изповед, трябва да кажем, че колкото по-често свикне да се изповядва човек, толкова по-добре ще води духовния си живот. Покаяното чувство трябва да съпътствува всякога християнина. То трябва да се проявява не само на изповед, а всеки ден. Затова добре правят ония, които всяка вечер, след като направят в стаята си своите вечерни молитви преди лягане, се замислят, как са прекарали деня, в какво са съгрешили, кого са обидили, и които принасят покаяние пред Бога за всички свои волни и неволни прегрешения, като обещават пред всевиждащия Създател да се поправят. Това е тъй наречената ежедневна изповед на греховете пред Бога. Който не следи всеки ден своето поведение, загубва – при всичката си духовност – съзнанието за грях и, когато се изправи на изповед пред свещеника, не знае, какво да каже.

Днес, както вече споменахме, след като нямаме истински православни храмове и свещеници около нас, ние трябва още по-усилено да спазваме Господните заповеди и казаното от Светия Дух в Священото Писание и Предание на Църквата. Трябва внимателно да следим за прегрешенията си и е хубаво да ги изповядваме пред друг човек с истинско православно изповедание, както това ни дадено за пример от житията на монасите и отшелниците. В молитвите си трябва да се каем пред Господа за греховете си и да се стремим да се борим с тях и да ги прекратим. В сутришното и вечерното молитвено правило има покаяни молитви и молби за прошка, които са ни оставени от светите отци и които всеки спасяващ се човек задължително трябва много внимателно да казва на църковнославянски.

Дотук разглежданите тайнства: кръщение, миропомазване, причащение и покаяние са необходими за всички християни, защото в тях ни се дава благодат, необходима за нашето спасение. Но освен тия необходими за всички християни тайнства, Господ е дал на Своята Църква още други три особени тайнства, които не са безусловно задължителни за всички християни. Тия тайнства са: свещенство, брак и елеосвещение.

СВЕЩЕНСТВО

Тайнството свещенство е необходимо за ония лица, които се посвещават на пастирско служение. В Православната църква не всеки може да извършва богослуженията, както това е в някои протестантски псевдохристиянски еретически общини. Само особени лица, които са приели тайнството свещенство, могат да извършват св. тайнства, разните видове богослужения, както и да учат другите във вярата и да ги наставляват в благочестието. На тия лица в св. тайнство свещенство, чрез ръкополагане от страна на епископ, се дава благодатта на Светия Дух за извършване всички обязанности на свещенослужителя.

Още през Своя земен живот Иисус Христос избрал и подготвил дванадесетте Си апостоли, за да бъдат върховни пастири в новооснованата Църква. Те трябвало да разпространяват истинската вяра, да ръкополагат в разните градове епископи и презвитери (свещеници) и да извършват други свещенодействия. След като Иисус Христос се възнесъл на небесата, апостолите приели от слезлия над тях Дух Свети благодатта за изпълнението на тая тежка и велика задача. Те я изпълнили прекрасно. Проповядвали навред вярата, избрали достойни лица измежду повярвалите и ги ръкополагали за пастири, като им предавали благодатта на

свещенството. Така, установено от Иисуса Христа, възникнало и се оформило в св. Православна църква тайнството свещенство.

Св. ап. Павел, като пътувал из Мала Азия, събрал в гр. Милит пастирите от Ефеската църква и им казал следните забележителни думи: „Внимавайте върху себе си и върху цялото стадо, сред което *Дух Свети ви е поставил епископи* да пасете Църквата на Господа и Бога, която Той си придоби със Своята кръв. Защото аз знам, че след заминаването ми ще се втурнат помежду ви *люти вълци*, които няма да щадят стадото; па и от вас самите ще се вдигнат мъже, които ще говорят изопачено, за да увличат учениците след себе си“ (Деян. 2: 28-30). От тия думи се вижда, че Светият Дух, а не човек поставя пастирите на Църквата, и че една от най-високите обязанности на свещенослужителите е да пазят Христовото стадо от лъжеучители и Христовата Църква – от вътрешно разделение.

В свещенството има три степени: епископи, свещеници и дякони. Дяконът помага на свещениците и епископите при извършването на св. тайнства и другите богослужения. Свещеникът извършва по пълномощие от епископа всички треби и тайнства, освен ръкоположението. Свещеникът, следователно, е зависим в своята служба от епископа. А епископът не само извършва всички богослужения и тайнства, но има власт и на други да преподава чрез ръкоположение благодатния дар за извършването им. Пълнотата на властта следователно принадлежи по право на епископа. Епископите са пълноправни приемници на апостолите. Тайнството свещенство се извършва от времето на апостолите до наши дни чрез полагане ръка над кандидата, което се придружава с особена тайноизвършителна молитва. Ръкоположения могат да извършват само епископи и то непременно в олтара над

престола през време на Божествената литургия.

За високото и изключително достойнство на епископския сан, който е наследил апостолското звание, може да се съди от следните думи на св. ап. Павла: „Нека всякой човек ни счита за служители Христови и разпоредници на тайните Божи“ (1 Кор. 4:1). На друго място св. ап. Павел нарича апостолите, а следователно и епископите, „съработници Христови“ (2 Кор. 6:1). Затуй, който оскърбява епископа или презвитера, оскърбява Самия Христа.

БРАК

Тайнството брак е необходимо за ония, които встъпват в съпружески живот. В тайнството брак се дава Божиата благодат, която съединява и освещава мъжа и жената, чийто съпружески съюз има за висок образец съюза между Христа и Църквата (Ефес. 5:32). В брака се създава ново християнско семейство. В семейството се раждат и възпитават в християнски дух деца. Семейството на истинските християнски съпрузи трябва да образува нещо като малка църква и школа за духовен живот. Добрият християнски брак по начало е неразторжим. Защото Господ е казал: „Което Бог е съчетал, човек да не разлъчва“ (Мат. 19:6). Не всички християни са длъжни да встъпват в брак. Девството заради Бога стои по-високо от съпружеството (1 Кор. 7:8 – 9, 32 – 38). Но в безбрачие могат да пребивават само онези, на които е дадено от Бога (Мат. 19:11).

Тайнството брак се извършва посред храма, пред масичка, на която са положени кръстът и Евангелието. Младоженецът и невестата заявяват пред свещеника, че встъпват в брак по любов и доброволно съгласие. Свещеникът ги благославя в знак на радост със запалени свещи, после ги обръчва с пръстени, прочита съответна молитва, възлага венец на

главите им и, благославяйки ги три пъти, произнася молитва, при която се извършва самото тайнство. След това се прочита апостолското четиво, гдето се говори за значението на тайнството брак и за взаимните обязанности на мъжа и жената (Ефес 5:20 – 35), както и св. Евангелие за сватбата в Кана Галилейска (Йоан 2:1 – 11). Свещеникът благославя чашата с вино и дава да отпият от нея новобрачните в знак на новия техен заеден живот.

Според църковното схващане жената съпруга трябва да бъде *ангел на мира* в къщата. Тя не бива да се грижи за суетни украшения и модни дрехи, а да облагородява в постоянна молитва сърцето си, като го украсява с кротост и доброта. Св. ап. Петър казва: „Вие, жените, бъдете покорни на мъжете си, та, ако някои от тях не се покоряват на словото, чрез поведението на своите жени да бъдат спечелени без увещаване, като видят вашия чист, богобоязлив живот“ (1 Петр. 3:1 – 2).

Моника, майката на бл. Августин, била женена за езичник. Той се казвал Патрикий, бил сприхав, с груб нрав и се отнасял към своята жена жестоко и несправедливо. Въпреки това, тя, като християнка, била винаги внимателна и добра към него. Бл. Августин свидетелствува за нея: „Тя се подчиняваше на своя мъж като на Господа и се стараеше да го обърне към Христа. Затова и говореше с него за Исуса Христа повече със своите дела, отколкото с думи. Така тя го спечели за себе си и заедно с това спечели неговата любов и уважение. Недостатъците му тя понасяше с такава кротост и търпение, че никога не му отправи нито един упрек. Когато забелязваше, че е гневен, тя гледаше да не му противоречи с дума или с дело. И когато го виждаше спокоен, му даваше отчет за себе си и заедно с това му доказваше, че той несправедливо ѝ се е гневил“.

Така между тия съпруг и съпруга не само се е запазил мирът в семейството, но благоразумната съпруга спечелила мъжа си и за небето, защото под нейното благотворно влияние той приел християнството, покръстил се и умрял във вяра.

Днес, след като истинския православен клир се е отделил в катакомбни общности, без жидомасонски сатанински държавни документи и регистрации, и много от хората, които искат да си спасяват душата пребивават в истинската православна църква само духовно, чрез изповедание на вярата, без да има възможност за физически контакт с православни йереи и архиереи, трябва да запазваме целомъдрие и да не встъпваме в интимни отношения с другия пол, защото те не могат да бъдат узаконени пред Бога в тайнството брак, осъществявано от православен духовник. Това фактически е и по-добро за спасението, защото апостола е казал: „добре е за човека да се не допира до жена... А на неженените и вдовиците казвам: добре им е, ако си останат като мене.“ (Корин. 7: 1,8); „Пък аз искам вие да бъдете без грижи. Нежененият се грижи за Господни работи - как да угоди Господу; а жененият се грижи за световни работи - как да угоди на жената.“ (Корин. 7: 32,33). Осъществяването на интимен контакт с другия пол, без тайнство брак, е тежък смъртен грях на блудство. Има и други тежки грехове, включително и такива на неестествено блудство, част от които се споменават отново от апостола: „Или не знаете, че неправедници няма да наследят царството Божие? Не се лъжете: нито блудници, ни идолослужители, ни прелюбодейци, нито малакийци, ни мъжеложници, нито крадци, ни користолюбци, ни пияници, нито хулители, ни

грабители няма да наследят царството Божие.” (Корин. 6: 9,10).

ЕЛЕОСВЕЩЕНИЕ (МАСЛОСВЕТ)

Тайнството елеосвещение е предназначено за болните. В него болният се помазва с елей и получава от Бога благодатта на изцелението от душевните и телесните недъзи. То трябва да се извършва от 7 свещеника, но в крайна нужда може да го извърши и един. За това тайнство говори св. ап. Иаков: „Болен ли е някой между вас, нека повика презвитерите църковни, и те да се помолят над него, като го помажат с елей в името Господне. И молитвата, произлизаща от вярата, ще изцери болния, и Господ ще го дигне; и ако е грехове сторил, ще му се простят“ (Иак. 5:14 – 15).

Видимата страна на тайнството, се състои в помазване болния с осветен елей при произнасяне полагаемите се молитви. Помазването става 7 пъти. Четат се при това тайнство 7 откъслека от Апостола и 7 от Евангелието. Невидимо над вярващия болен действа Божията благодат, която изцерява болестта, дава прошка на греховете и успокоение на съвестта. На Велики четвъртък това тайнство се извършва в храма за всички християни, които се нуждаят от Божия помощ за своите телесни и душевни недъзи.

От практика се знае, че това тайнство помага според вярата на болния. Някои след извършване на елеосвещението получават временно облекчение и благодатна подкрепа да носят с търпение и благодарност болестта си, която при безропотно понасяне и при покаяно настроение е спасителна за душата. Други пък след елеосвещението получават бързо оздравяване.

ЕДИНАДЕСЕТИ ЧЛЕН

Чаю воскресения мёртвых,

(ОЧАКВАМ ВЪЗКРЕСЕНИЕТО НА МЪРТВИТЕ)

Последните два члена от Символа на вярата говорят за бъдещето – за възкресението на мъртвите и за живота във вечността.

Ние вярваме, че всички умрели ще оживеят при свършека на света, за да застанат пред Божието съдилище и да получат пълно и окончателно възмездие за делата си. Това значат думите: *Очаквам възкресението на мъртвите.*

Възкресението на мъртвите ще бъде най-дивна и величествена гледка. Представете си огромно множество птици, накацали по земята. И изведнъж всички те се вдигат във въздуха и полетяват. И все пак тази величествена гледка не е нищо в сравнение с очакваното възкресение на мъртвите. Ангелите ще затръбят, и милиарди покойници ще излязат от гробовете, за да срещнат идещия в облаците Съдия на вселената.

Но нима това е възможно? Как ще бъде това?

Една звездна нощ Бог извел праведния и бездетен Авраам на открито и му рекъл:

„Погледни към небето и изброй звездите, ако можеш ги изброи. И му рече: толкова ще бъдат твоите потомци“ (Бит. 15:5). Тogaва Авраам е бил твърде стар... И на Сарра, Авраамовата жена, Бог обещал, че тя ще роди син, макар че е била в много напреднала възраст. Сарра се засмяла, като чула това и рекла: „Аз ли ще имам тази утеха, след като остарях? Па и господарят ми е стар. И рече Господ на Авраама: Защо Сарра се засмя?... *Има ли нещо мъчно за*

Господа?“ (Бит. 18:12 – 14). И наистина, каквото Господ обещал, изпълнил. От престарелите Авраам и Сарра се родило такова потомство, което по броя си съперничи на небесните звезди.

Ето как се изпълнило Божието обещание за създаване безчислено потомство от бездетните и престарели родители. Тъй ще се изпълни и другото Божие обещание за възкресяването на мъртвите. Защото има ли нещо мъчно за Господа? Ако Той е създал човеците, които не са съществували, нима не може да пресъздаде човеците, които са съществували? Бог ще възкреси всички мъртви без изключение: ония, които са изтлели в земята, и ония, които са били разкъсани от хищни зверове, и ония, които са се удавили из моретата и реките, и ония, които са били погълнати от рибите.

Иисус Христос, Който не е казал нито една празна дума, говори: „Иде час, когато всички, които са в гробовете, ще чуят гласа на Сина Божий и ще излязат: които са правили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане“ (Йоан 5:28 – 29). Тъй са учили след Иисуса Христа и светите апостоли. Тъй учи и до днес св. Православна църква. Гръмогласна тръба ще събуди мъртвите от дълбокия им многовековен сън, и те ще възкръснат. Милиарди човеци, подобно на огромни ята птици, ще се дигнат във въздуха, за да срещнат идващия Христа.

Нашата вяра, че мъртвите ще възкръснат, почива върху твърдия камък на Божието обещание. От словото Божие ние знаем, че каквото Бог е обещал, все е изпълнил. Щом *Христос* ни казва, че мъртвите ще възкръснат, то непременно ще стане, колкото и невероятно да ни се вижда това на пръв поглед. „По-лесно е небе и земя да премине, нежели една чертица от закона да пропадне“ (Лука 16:17).

Иисус Христос не само говори за възкресение на мъртвите. Той е и възкресявал мъртви, за да покаже, че между думите и делата Му няма разлика. Тъй по една Негова дума е оживяла мъртвата Иаирова дъщеря. Така Той възкресил с едно властно слово и умрелия син на Наинската вдовица. Тъй, най-сетне, Той възкресил и погребания и разлагащ се вече Лазар, умрял четири дена преди това. Христос застанал пред гробницата и извикал: „Лазаре, излез вън!“ (Йоан 11:43). И Лазар излязъл. Както тук Христовият глас достигнал до ушите на бездушните трупове, както проникнал в гробовете и мъртвите оживели, тъй и при второто пришествие, „всички, които са в гробовете, ще чуят гласа на Сина Божий и ще излязат“ (Йоан 5:28). Телата на покойниците ще се съединят с душите си и ще оживеят.

Това необикновено събитие е показано нагледно във видението на св. пророк Иезекиил, описано в 37 глава на неговата книга. Пророкът видял едно поле, осеяно с кости от умрели люде. Бог запитал пророка дали ще оживеят тия кости. Пророкът отговорил, че само Бог знае това. Тогава Бог рекъл на пророка: „Тъй казва Господ Бог на тия кости: ето, Аз ще въведа във вас дух – и ще оживеете. Ще ви дам жили, ще направя да израсте на вас плът, ще ви покрия с кожа и ще въведа във вас дух, – и ще оживеете, и ще познаете, че Аз съм Господ“ (Иез. 37:5 – 6). Когато било изречено словото Господне, чул се шум, появило се движение, и костите взели да се събират и сглобяват една с друга, израснала плът, покрила ги кожа отгоре, явил се дух в мъртвите кости, и те оживели. Това забележително пророчество показва по какъв начин, под въздействието на Божието всемогъщество, при второто пришествие телата на умрелите ще се съединят с душите и ще оживеят.

Телата на възкръсналите тогава не ще бъдат като нашите сегашни тела – тленни и груби, а нетленни, безсмъртни,

леки.

Възкресението на мъртвите е непостижимо за нас явление. Как ще се съберат пак всички ония частици, които са съставляли нашите тела и които след смъртта ни са се разпаднали и разпилели? Кой ще ги събере? Кой ще ги нареди? Кой ще ги оживи? Много хора, задаващи си тия въпроси, не вярват. Но ние, като помним примера със Сарра, и като знаем за много други чудеса, обещани и изпълнени от Бога, трябва да им кажем: „Има ли нещо мъчно за Господа?“

Много неща в природата ни говорят за възкресението на мъртвите. Ето, посятото зърно изгнива в земята, за да поникне от него нов живот. Св. ап. Павел говори: „Това, що ти сееш, няма да оживее, ако не умре. И когато сееш, не сееш тялото, което има да стане, а голо зърно, например: пшенично или друго някое; но Бог му дава тяло, каквото си иска, и на всяко семе собственото му тяло“ (1 Кор. 15:36 – 38).

Но най-силно ни уверява във възкресението на мъртвите възкресението на Иисуса Христа, защото това дивно събитие е доказало победата на Христа над смъртта. Ето защо и св. Църква пее на Великден: „Христос възкръсна от мъртвите, със смъртта Си смъртта победи и на *ония, които са в гробовете, живот подари*“.

Някои основателно се питат: какво ще стане с хората, които доживеят до второто пришествие? Ще умрат ли те? На това отговаря св. ап. Павел: „Всинца няма да умрем, ала всинца ще се изменим изведнаж, в един миг, при последната тръба: ще затръби, и мъртвите ще възкръснат нетленни, а ние ще се изменим“ (1 Кор. 15:51 – 52). Това значи, че всички във време на общото възкресение *ще станат безсмъртни*; техните тленни тела ще се изменят в нетленни, каквито ще бъдат и телата на възкръсналите мъртвци.

Но кога ще стане всичко това? При свършека на света, непосредствено преди второто пришествие на Господа Иисуса Христа. Тогава не само човеците, но и целият видим свят ще се измени от тленен в нетленен. Това ще стане със силата Божия посредством стихията на огъня, както казва св. ап. Петър (2 Петр. 3:7 - 12). „Самите твари ще бъдат освободени от робството на тлението при славното освобождение на синовете Божии“ (Рим. 8:21). И тогава ще настъпи ново небе и нова земя, на които обитава правда (2 Петр. 3:13).

Тук е уместно да си поставим един друг въпрос - къде са душите на покойниците след смъртта и в какво положение се намират те до възсъединяването им с телата, което ще стане при всеобщото възкресение на мъртвите?

От Христовата притча за жестокия богатия и за бедния Лазар ние знаем, че веднага след смъртта на телата душите отиват в отвъдния мир и продължават да живеят там съзнателен живот. За душата на богатия се казва, че отишла в ада, в мястото на мъките, дето продължавала да живее, да мисли, да има желания. Душата на Лазаря пък отишла в рая, дето се наслаждавала на небесните блага. Всичко това издава лъжовността на онези сектантски възгледи, според които след смъртта на телата душите прекарвали в някакво безсъзнателно сънно състояние до второто пришествие. Спасителят ясно говори: душите на праведниците се намират в мястото на радостта, дето живеят, чувстват, мислят, а душите на грешниците са в мястото на мъката, дето страдат, разбират ужасното си състояние и напразно скърбят за пропиляното на земята време, прекарано в грехове.

Но нито грешниците в ада, нито праведниците в рая получават пълно и окончателно възмездие непосредствено

след смъртта си. Едните предвкусват мъките си, а другите – блаженството си. Пълното възмездие ще бъде раздадено след възкресението на телата. Причината за това е следната. Човек се състои от тяло и душа. В добрите му, както и в лошите му дела участвуват и тялото, и душата му. Поради това не бива да бъде възнаградена или наказана само душата, а цялостният човек – и душата, и тялото. Ето защо праведният Божий съд е оставил пълното възмездие за след възкресението на телата. Тъй говори и св. ап. Павел: „Всички ние трябва да се явим пред Христовото съдилище, за да получи всякой заслуженото, според доброто или злото, което е извършил с тялото си“ (2 Кор. 5:10).

Понеже положението на отминалите отвъд не е още окончателно, то за ония грешници, попаднали в ада, които са вярвали и са се каели приживе за лошия си живот, но не са имали време да принесат достойни плодове на покаянието, има още надежда за спасение. Говорейки за греха против Духа Светаго, Иисус Христос казва, че тоя грях няма да се прости на човеците нито на този, нито на онзи свят (Мат. 12:32). Оттук се вижда, че има грехове, които могат да бъдат простени и на онзи свят, т.е. след смъртта на човека. Как могат да бъдат простени такива грехове? Молитвите, милостинята и помените, правени в чест на покойниците, могат да умиловят Бога и да покрият много грехове. Особено помага тук заупокойната литургия. От св. Библия ние знаем, че Иуда Макавей е принесъл умиловителна жертва за падналите в бой войници (2 Мак. 12:43). В новозаветната Църква всякога е била предвиждана в последованието на божествената литургия и молитва за покойниците. Още в литургията на св. ап. Иакова виждаме това. Св. Василий Велики казва в своята молитва на Петдесетница, че Господ приема от нас умиловителни молитви и жертви за ония, които са в ада, за да бъде

смекчена тяхната участ, или дори да бъдат те освободени от мъките.

Св. Йоан Дамаскин разказва, че някой си свят старец имал ученик, който живеел безгрижно и много съгрешавал. В такова състояние юношата умрял. Светецът много искал да узнае каква е задгробната участ на неговия ученик и затова със сълзи на очи взел да се моли Богу да му я открие. Господ чул молитвата на стареца и във видение му показал юношата, който горял до шията в страшен пламък. Светецът се ужасил и почнал усърдно да моли Бога за спасението на грешния младеж. Тогава във второ видение Господ му показал юношата, който пак бил в огъня, но тоя път пламъците стигали до пояса му. Подир това утешително видение старецът продължил с още по-усилен подвиг да възнася молитви за прощаване греховете на юношата, и Господ му показал младежа и трети път. Сега вече ученикът стоял вън от пламъка.

Има много случаи, разказвани от духовно опитни подвижници за избавлението на грешници от ада по молитвите на техни близки. Св. Православна църква знае добре това и затуй постоянно се моли за покойниците на проскомидията, при извършване на панихиди, при заупокойни литургии и при погребения. Ние трябва да се молим за покойниците и в своите частни молитви, които извършваме у дома си. Добре е, ако можем, според силите си, да даваме милостиня на бедните за тях, тъй като милостинята извънредно много помага за облекчаване задгробната участ на починалите.

Споменатите заупокойни литургии, милостини и частни молитви за упокой на душите на починалите се отнасят само за хора, които са умрели в истинска православна вяра. Както вече споменахме, трябва да се

има предвид, че отстъпленията на „официалните“ поместни църкви са започнали много назад във времето - например синкретическата ерес на Руската църква, започната с единоверието още в 1800 г., в която са попаднали и всички останали в общение с руския синод църкви, а също и официалното навлизане в ерес на икуменизъм още в 1902 г. на Цариградската патриаршия и на всички останали в общение с нея, след като тя им е пратила официален документ запитване „ОТНОСНО НАСТОЯЩЕТО И БЪДЕЩЕТО НА ОТНОШЕНИЯТА С ДВЕ ВЕЛИКИ КЛОНКИ НА ХРИСТИЯНСТВОТО - ЗАПАДНАТА И ПРОТЕСТАНТСКАТА ЦЪРКВИ“. Да не говорим за етнофилетическата ерес на българската „екзархия“, създадена абсолютно беззаконно от езическия владетел и богопротивен падишах, а също и за последвалата сергианска комунистическа и демократична ерес, нарушила категорично православния догмат за царската самодържавна власт. Тоест нашите умрели близки, изобщо умрелите българи в поколенията преди нас поне от последните 2 века, Е ПОЧТИ СИГУРНО ЧЕ НЕ СА БИЛИ ВЕЧЕ ПРАВОСЛАВНИ. ПОРАДИ ТОВА Е ТЕЖЪК ГРЯХ ДА СЕ МОЛИМ И ДА ПРАВИМ МИЛОСТИНЯ ЗА УПОКОЙ НА ДУШИТЕ ИМ, ЗАЩОТО ПО ТОЗИ НАЧИН СЕ СЪГЛАСЯВАМЕ С ЕРЕСИТЕ, В КОИТО ТЕ СА ПРЕБИВАВАЛИ, СЧИТАЙКИ ГИ ЗА ХРИСТИЯНИ. ТАКА НИЕ САМИТЕ СЕ ПРЕВРЪЩАМЕ В СЪУЧАСТНИЦИ НА СИНКРЕТИЗМА (ДА НЕ ДАВА БОГ!). Така че за нашите умрели близки ТРЯБВА да се молим само в частна молитва „БОГ ДА СЕ СМИЛИ И ДА ОБЛЕКЧИ ДУШИТЕ ИМ“ ОТ ТЕЖКИТЕ МЪКИ НА АДА. Не трябва да палим свещи за тях или да раздаваме милостини за упокой на

душите им!

В сутришното молитвено правило, когато споменаваме живите и мъртвите, трябва да казваме следното:

„Молитва о живых:

Спаси́, Го́споди, и поми́луй всех правосла́вных христиа́н.

(Цялата молитва според Преданието е: „Спаси́, Го́споди, и поми́луй отца́ моего́ духо́внаго (имя), роди́телей мои́х (имена), сродни́ков (имена), нача́льников, наста́вников, благоде́телей (имена) и всех правосла́вных христиа́н.“, но поради споменатите ереси в нашето общество просто споменаваме само „всех правосла́вных христиа́н“. Молитва за живите наши близки роднини, сродници, приятели и всички хора, които са атеисти, или изповядват друга вяра, или имат някакви свои обяснения върху вярата, или са в секта, или се намират в ерес, нямат изповедание срещу икуменизма и ходят в „официалните“ църкви или в старостилни икуменически църкви, е редно да се извършва след утринното или вечерното правило, като се молим за тяхното вразумяване и просвещение от Бога, например „Моля те Господи смири, вразуми и просвети умовете и сърцата на (имената). Помогни им, моля те Господи, да си спасяват душите в тези крайни и коварни времена“. Освен ако някой от нашите близки и приятели не е изповядал истински вярата - тогава включваме името му в молитвата за живите православни).

Молитва о усопших (за мъртвите православни хора):

Упоко́й, Го́споди, ду́ши усо́пших раб Твои́х: всех правосла́вных христиа́н, и прости́ им вся согреше́ния во́льная и нево́льная, и да́руй им Ца́рствие Небе́сное.

(Цялата молитва според Преданието е:

„Упоко́й, Го́споди, ду́ши усо́пших раб Твои́х: роди́телей мои́х, сро́дников, благоде́телей (имена), и всех правосла́вных христиа́н, и прости́ им вся согреше́ния во́льная и нево́льная, и да́руй им Ца́рствие Небе́сное“, но поради посочените причини споменаваме само „всех правосла́вных христиа́н“. Молитва за нашите умрели роднини, сродници, приятели и всички хора, които са починали без истинско кръщение (с трикратно потапяне и пълни молитви) без изповедание на истинска православна вяра, в общение с „официалната“ ни еретическа църква или други подобни, е редно да се извършва след утринното или вечерното правило, като се молим Господ да се смили и да облекчи душите им, а на да ги упокои. Покой след смъртта намират само истински кръстените християни, които са спазвали заповяданото в православното Писание и Предание на Църквата).

ДВАНАДЕСЕТИ ЧЛЕН

и жи́зни бу́дущаго ве́ка. Ами́нь.

((ОЧАКВАМ) И ЖИВОТА В БЪДЕЩИЯ ВЕК. АМИН)

Възкресението на мъртвите ще бъде последното велико чудо, което Господ ще извърши на земята. След това тоя свят ще се свърши, и ще настъпят ново небе и нова земя, на които ще царува правда (2 Петр. 3:13). Ще започне нов живот. Надеждата за тоя нов живот се изразява в последния член от

Символа за вярата: „Очаквам и живота в бъдещия век. Амин“. Този живот ще настъпи след възкресението на мъртвите и всеобщия Христов страшен съд. За тоя вечен живот е проповядвал Христос. За да ни даде блаженството на тоя вечен живот, Той е слязъл от небето на земята, пострадал, умрял, бил погребан, възкръснал от мъртвите, възнесъл се на небето и изпратил Светия Дух над вярващите. Този вечен живот е целта на земния наш живот. Без вяра във вечния живот ние напразно живеем на земята. Напразно се и трудим да постигнем добродетелност. Само вярата във вечния живот осмисля старанията ни да спасим душите си.

Но какъв ще бъде тоя вечен живот? Животът в бъдещия век е противоположен на нашия сегашен временен живот. Временният живот започва с раждането и завършва със смъртта. Той има начало и край. А животът в бъдещия век, имайки начало, *няма да има край*, т.е. той ще бъде безконечен, вечен. Това е първата огромна разлика между временния и вечния живот. Животът в бъдещия век ще бъде за вярващите и обичащите Бога толкова блажен и щастлив, че ние не можем да си представим даже това блаженство. Всички мъки на земния живот в сравнение с него ще изглеждат като капчици горчивина в сравнение с океан от сладост. И св. ап. Павел твърди, че „страданията на сегашното време не са нищо в сравнение с оная слава, която ще се яви в нас“ (Рим. 8:18). Там няма да има нито болест, нито страдания, нито въздишки, а всичко ще бъде неизказана радост. Там ще царува вечно Господ Иисус Христос, Победителят над злото и смъртта. Около Него ще бъдат Неговите апостоли и всички верни Негови последователи, които са Го обичали от сърце и са били готови и живота си да положат за своята вяра. Там ще бъдат и всички праведници, мъченици, девственици, пастири и учители на Църквата, които са се борили за Неговото дело на земята и са победили

сатаната. Там ще бъдат всички те, защото Сам Спасителят е обещал: „Ще ви взема при Мене Си, за да бъдете и вие, дете съм Аз (Йоан 14:3). Там те ще се радват на неописуеми радости. Св. ап. Павел, който е видял рая, като не е намерил на земята подобия и образци, за да го опише, изказал се за него с думите на св. пророк Исаия: „Око не е виждало, ухо не е чувало и човеку на ум не е идвало това, що Бог е приготвил за ония, които Го обичат (1 Кор. 2:9). Най- голямото блаженство за праведните ще бъде постоянното им пребъждане с Бога и съзерцаване славата Му, както пише св. Йоан Богослов: „Ще бъдем подобни Нему, защото ще Го видим, както си е“ (1 Йоан 3:2). Спасителят е изказал същото с думите: „Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога“ (Мат. 5:8).

Вярващите и приближените с чистия си живот до Бога още в този временен живот чувствуват неизказана радост и утешение от общението си с Него. Но колко по-голяма ще бъде тая радост, когато те ще видят Господа на престола на Неговата вечна слава и ще чуят безчисленото множество блажени, светли, праведни души, които пеят на своя Бог! Това именно ще бъде раят!

В словото Божие раят се нарича още *светият град, Новият Йерусалим*. Със своята красота този град превъзхожда всяко сравнение. Той блести в драгоценни камъни, бисери и злато. Чистите души, които побеждават злото и греха в този свят, ще наследят след скърбите и нещастията на временния живот, блаженството на рая. „И ще отрие Бог всяка сълза от очите им“ (Отк. 21:4). „А на страхливи и неверни, на мръсници и убийци, на блудници и магьосници, на идолослужители и на всички лъжци делът им е в езерото, що гори с огън и жупел“ (Отк. 21:8). Те няма да наследят рая (1 Кор. 6:9 – 10).

Заедно с душите ще бъдат поставени в рая и телата на праведниците. В настоящия живот поради греха тялото на човека е подхвърлено на болести и разни немощи. Там ще бъде иначе. Праведните няма да чувствуват нито глад, нито жажда, нито горещина, нито студ. Телата им ще бъдат славни и светоносни, както е било свето и преобразеното на Тавор тяло Господне.

Но блаженството няма да бъде еднакво за всички. Всеки ще се радва съобразно нравствената си издигнатост, защото Господ ще въздаде всекому според делата му. За същото това свидетелствува и св. ап. Павел, като казва: „Един е блясъкът на слънцето, друг е пък на звездите, па и звезда от звезда се различава по блясък. Тъй е и възкресението на мъртвите“ (1 Кор. 15:41 - 42).

Св. Андрей Юродиви, който достигнал по пътя на страданията голямо съвършенство на духа и заради чистия си живот и безкрайно смирение бил надарен от Бога с велики духовни дарби, видял веднаж подобно на св. ап. Павел неописуемите красоти на рая. Това е описано подробно в живота му.

А какво ще бъде състоянието на невярващите и на неразкаяните грешници? Както праведниците ще се радват неизказано и вечно, така грешниците ще се мъчат вечно. За праведниците се прекратяват със смъртта всички страдания, болести и скърби, които те понасят в този живот. А за грешниците, които са отхвърлили Божиата любов, тъкмо напротив, със смъртта започват мъките. Това се вижда от Христовата притча за богатата и бедния Лазар. „Аз се мъча в този пламък“, казал богатият, намиращ се в ада. Но никой не можел да му помогне. Спасителят е предупредил, че ще каже на неразкаяните грешници при последния страшен съд следните думи: „Идете от Мене, проклети, в огън вечни,

приготвен за дявола и неговите ангели“ (Мат. 25:41). Толкова ужасно ще бъде състоянието на грешниците, че те ще огласят вечно с писъците си тъмните бездни на ада.

Вечното мъчение на грешниците не противоречи на Божията любов. Бог иска всички хора да се спасят. За тази цел Той изпратил в нашия грешен свят Своя Единороден Син Иисуса Христа да учи хората на добро и да ги изкупи от злото, проклятието и смъртта, като умре на кръста за тях. Божията любов личи и от туй, че Христос ни е открил истината за вечните мъки, за да ни предпази да не паднем в тях. Хората сами решават съдбата си. Който злоупотребява със свободната си воля, върши съзнателно и упорито грях след грях, презира Бога и Неговия свет закон, той сам не иска да бъде в обществото на Бога и Неговите ангели. Той дори и да бъде поставен в рая, няма да иска да стои в него, защото раят повече ще го мъчи дори, отколкото адът, тъй както светлината повече мъчи болните очи, отколкото тъмнината. Само онзи, който от цялата си душа обича Бога, може да иде при Бога и да Му се радва. Който ненавижда Бога, става неспособен да се радва на райското блаженство във вечността.

Да помним всякога края на нашия земен живот! Да не забравяме ада и вечните мъки в него! Да се стараем да живеем с пълна вяра в Бога, както ни учи това разгледаният от нас Символ на вярата, и да се стремим да живеем съобразно с тая наша вяра. Сили за това ще получим в обилните благодатни дарове, които ни дава св. наша Църква чрез тайнствата. Тогава нашето християнство ще бъде делово християнство. И тогава ще се научим да живеем така, че да бъдем готови всеки миг да посрещаме смъртта.

Блажен е този, когото Господ намери буден (Лука 12:37). Горко на оногова, когото Той намери потънал в греховен сън!

Тия разсъждения те учат, християнино, на следното:

1. Времето на нашия живот непрекъснато се скъсява.
2. Невъзможно е да се върне отлетялото време.
3. Миналото и бъдещето не са наши, а само настоящето, което имаме сега.
4. Краят не ни е известен.
5. Следователно, всякога, всеки час, всяка минута трябва да бъдеш готов за смъртта, ако желаеш да умреш блажен.
6. Оттук следва, че християнинът трябва да се намира в непрекъснато покаяние, истинско изповедание на вярата, необщение с ереси и в подвиг на вярата и благочестието.
7. Кой какъвто желае да бъде при смъртта си, такъв трябва да се старае да бъде през живота си, защото никой не знае дали от сутринта ще доживее до вечерта, и от вечерта ще дочака ли утрото. Ние виждаме, че някои, които сутринта са се движили здрави, вечерта са лягали бездиханни на смъртния одър; а някои, които вечерта са си заспивали, сутринта не са се събуждали, понеже са заспивали навеки до архангелската тръба. А каквото се случва с другите, същото това може да се случи и на тебе и на мене“...

Като помним тия мъдри наставления, ние можем да избегнем опасността да се отделим от Бога и да попаднем във властта на сатаната. Преповтаряйки си ги по-често, ние можем по тях да изградим плана на нашия временен живот и да достигнем до пълна любов към Бога, която и заключава в себе си пълнотата на райското блаженство.

Следва продължение

{{ *LINK1* }}